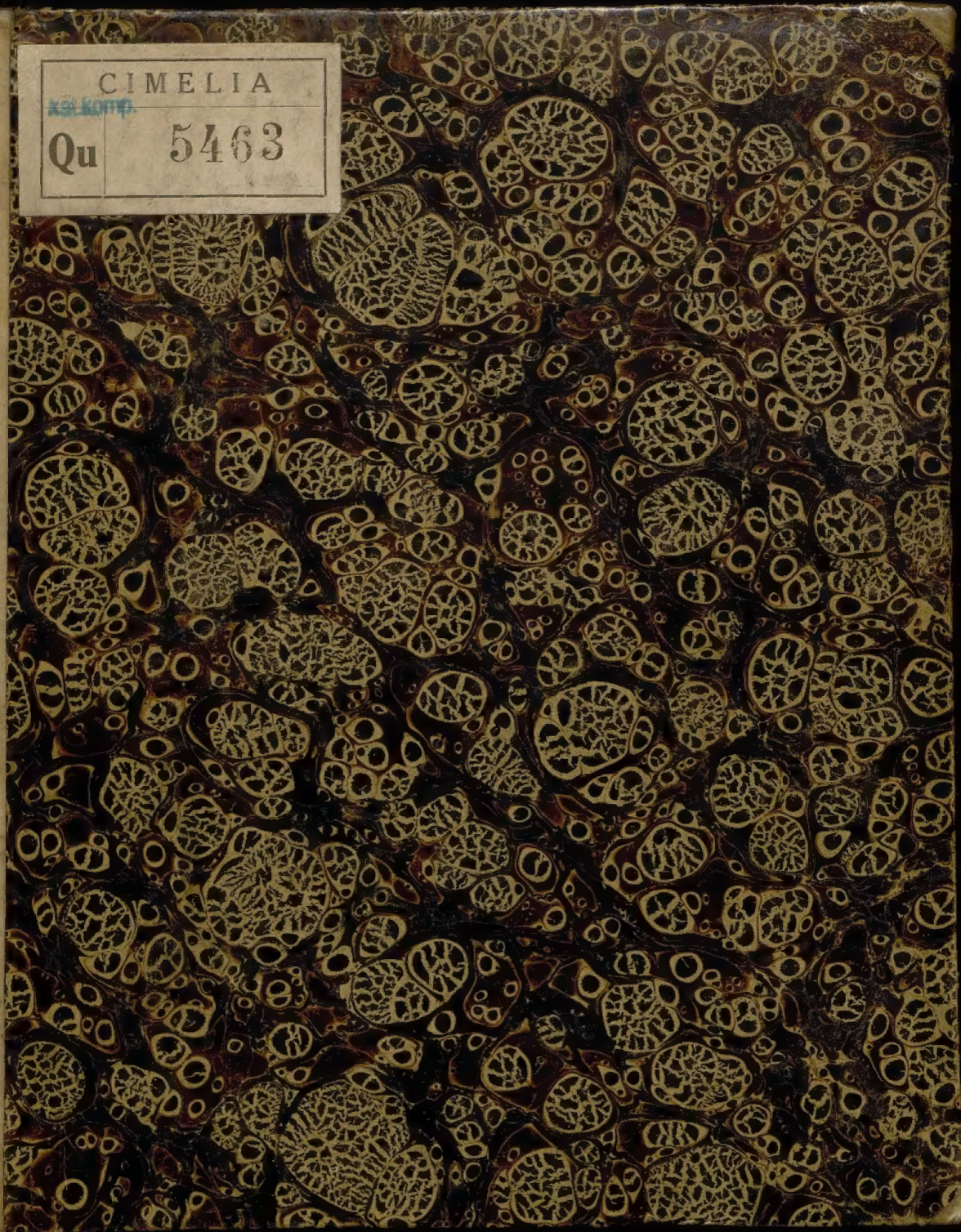

CIMELIA

MS. A. 10. 1. 1. 1.

Qu

5463

Biblioteka Jagiellońska

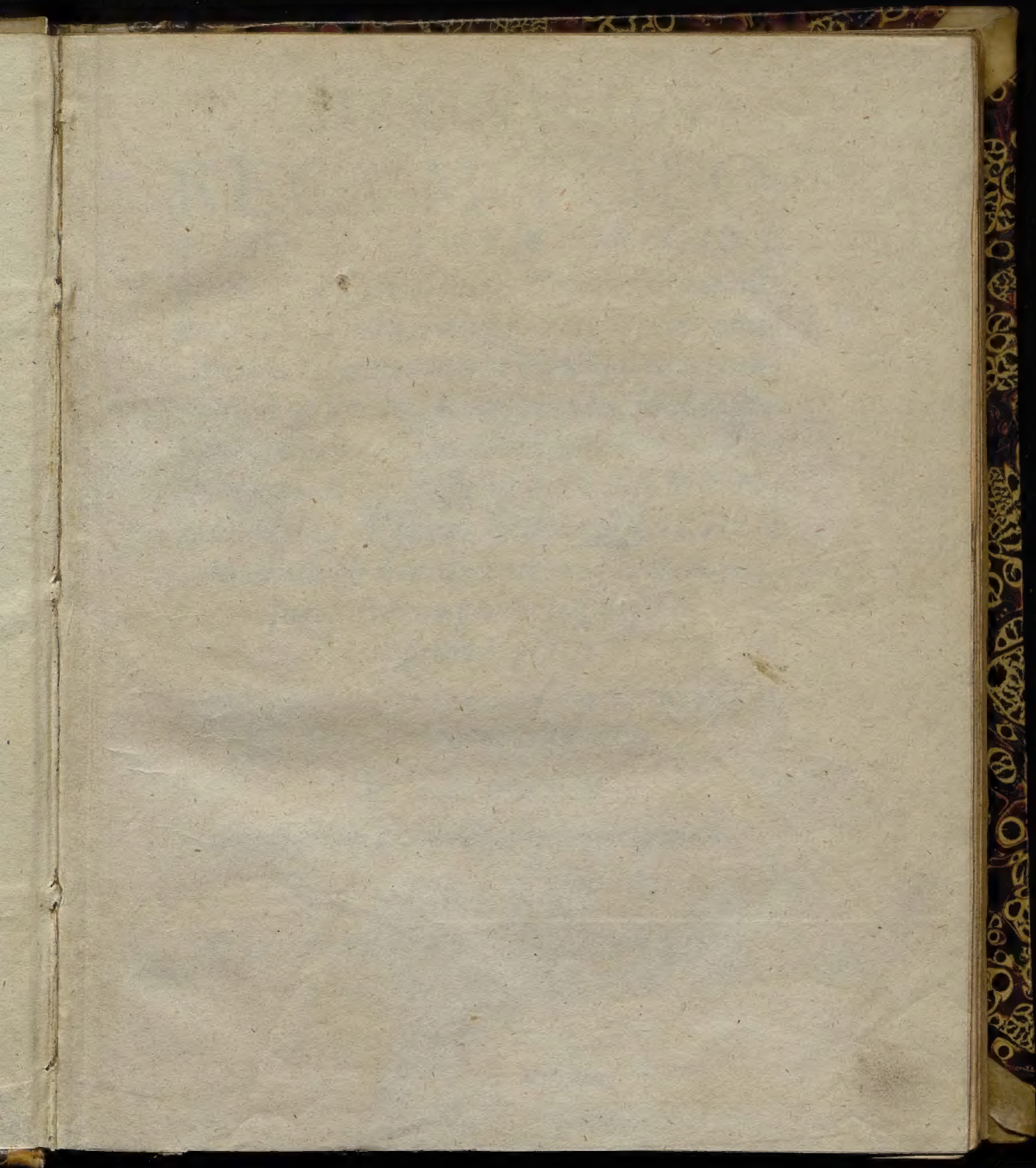

stdr0014926

5463

CINELIA

Cim. Qu. 5463 .

CHRONICON
REGVM POLO-
NIAE, VNA CVM ORIGINE
gentis Regniq; Polonici, Prouinciarum, di-
strictuum, familiarumq; praeipuarum, ciui-
tatum, arcium, nec non in his aliquorum euen-
tuum ac gestorum, Rempub. tam Ecclesiasti-
cam, quam politicam concernentium: à LE-
cho gentis Rege, vsq; ad SIGISMVN-
DV M III. Regem, hac tempestate, DEO
volente & benedicente, regnantem,
succinctè compendiosèq; descri-
ptum; per

ERASMV M GLICZNERVM CHRISTI
Domini seruum indignum.

SVIDAS Pag. 201.

Acramentum & calamus immortales faciunt.

THORVNI
EXCVDEBAT ANDREAS COTENIVS
Anno M. D. XCVII.

AD MAGNIFICVM DO-
MINVM IOHANNEM A ROZDRA-
ZEVVO, IN KROTOSSYN, &c. HAEREDEM,
REGNI POLONIAE SENATOREM

Inclytum Περσφώνημα

SVMVS honos illis, quorum sub nomine Regum
Longinquò in populo nomina celsa sonant
Et tibi laus HEROS, Henetos quòd in ordine Reges
Sub titulis cernent secula multa tuis.

Id tua maiorum virtus praestatq; tuorum,

Namq; colit DOMINOS stirps tua prisca suos.

Bina hinc GLICZNERO debentur praemia ERASMO.

Et quòd fert patriae munera tanta suae

Et te de reliquis tam aptè quòd perspicit vnun.

Qui auspicijs gestes tam sacra dona tuis.

Gaude igitur, PATRIAEG; PATER consuesce voc.

Huncq; tuos & te qui colit, ornat, ama.

IN TRES ROSAS HEROIS
EIVSDEM STEMMA.

TRINA ROSA A TRINO VIRTVTI NUMINE
DONVM EST:

PRIMO IOVIS ALTERA,
TIS.

Iohan. Rybinski

1640

6

prudētia & meritis Regni eminentissimus
Illustris Dominus, Dominus HIERonymus,
Comes à Rozdrazew, Episcopus Kuiauiensis
& Pomeraniae, frater Celsitudinis tuae pa-
truelis, vir honore & nomine maximè con-
spiciuus. Alius quinimò DEI beneficio dabi-
tur etiam locus, cum arborem genealogiarum
regum Polonia, Magnatum, Procerum, No-
bilibium, Ciuium, Ciuitatum praecipuarum ere-
ctam & consignatam, diuino mihi astipulante
numine, cum digna & debita quorumuis lau-
de, in lucem proferam. Deniq; non minùs
auget mihi dedicandi animum, singularis li-
beralitas & beneficia haec, quibus studia &
labores literatorum hominum, qui optimè pa-
triae tam celebri, parenti omniū nostrū dul-
cissima, cupiunt, ex hac benedictione DO-
mini, qua diuinitus tua Celsitudo locupletata
est, largiter promouere consuevit. Nec du-
bito meum hunc laborem tuae clementiae grā-
tum & acceptum fore, interea dum partes
alias DEO opitulante paro. Oro autem pra-
potentem

potentem DEVM, Dominum cali & terra,
vt Celsitudinem tuam, vnà cum illi stirpi ac no-
bilissimi coniuge CATHARINA, filia ex
generosissima item familia PETri de POTu-
lice, Palatini Calisiensis, Senatoris specta-
tissimi, fratris in Domino defuncti, Stephani
de Potulice Palatinidis Brzestensis, patroni
quondam mei omni memoria dignissimi, nec
non & cum Celsitudinis tuæ dilectissimis ac
spei optimæ liberis, diu multumq; florentem
& incolumem conseruare ac tueri dignetur,
ad nominis sui gloriam, Regniq; huius decus
& ornamentum, tuæq; Celsitudinis stirpis fe-
licissimam, ad omnem memoriam, propagatio-
nem. Hæc faxit omnia ille, qui est Deus to-
tius cōsolationis & pater misericordiæ. Da-
tum Torunij Regis in vrbe. Anno Christi
IESu M. D. XLVI. Decemb. die. xviij.

Tuæ Clementiæ

addictiss.

ERASMVS GLICZNERVS

Christi Iesu seruus.

2

ILLVSTRI AC MA-
GNIFICO DNO. DNO. IOHANNI DE
ROZDRAZEVO, ROZDRAZEVSKY,
Castellano Poznaniensi, Senatori Regni
Poloniæ integerrimo, Domino ac
Patrono clementissimo,

MAGNA est illorum vi-
rorum laus & existima-
tio, Illustris ac Magni-
fice Domine, qui monu-
mentis literarum res a-
licuius gentis, ab homi-
num memoria præclare gestas, prodiderunt.
Cum enim vita hominis sapiens & iucunda eo
constet maximè, ut experientiam rerum quis
habeat, cognoscatq; quid factum in mundo,
quidq; sequi debeat: ut inde & vitæ suæ mo-
dum optimum habeat, eiusq; bonis in alta pa-
ce perfruatur, declinetq; ea quæ nocitura vi-
deantur. Ad quod omne assequendum, non
potest non commendari ea instructio, quæ in
historia rectè contexta continetur. Et huius

A ij

quidem

quidem studiū ac doctrinā erant viri non solū
extra populum DEI inter gentes grauissimi,
sed in populo Dei sanctissimi, qui res in mūdo
gestas, gnauiter pertrahabāt, historiasq; earū
contexebant. Quemadmodū enim patriæ suæ
quisq; seruire, non tam beneficijs ab ea acce-
ptis, quā lege ipsa naturæ, est obstrictus:
ita eius gesta memorabilia, præclara merita,
aliaq; laude digna & scitu necessaria, exara-
re prodereq; & tanquā in conspectū mundi po-
nere, permagni apud quemlibet est momenti.
Vnde rectè dici potest, Reipub. tā eum serui-
re probè, qui vt incolumis sit, vel belli paciūq;
tempore, suas vigilias, labores, sudores ei of-
ferat, proq; ea pericula quæuis adeat: Sed et-
iam qui eius fortia facta, res clarissimè gestas,
literis cōmēdet, promulget, prouebat, quò fa-
ma perenni floreat. Ut enim vita hominis non
tantū eò cōstat, quòd existat, sed quòd probè
ducatur ac cōseruetur, habeatq; famā memo-
ria dignissimā: ita regni cuiusuis gesta à bo-
nis regni ciuibus facta, nec euanescere, nec o-
bliuione

*bliuione sepeliri debent. Ex his enim plurimū
utilitatis omnibus hominibus promanare vi-
detur, cū historia quæuis verè prodita, præ-
luceat ea sapientia, quæ est vita magistra.
Unde & appositè & eleganter Theologus
ille magnus Gregorius Nazianzenus inquit :
Præclarum est mentem historiarum cognitione in-
structam ac refertam habere: historia enim conglo-
bata quædam, & coaceruata sapientia est, homi-
numq; multorum mens in vnum collecta. **Quæ**
verba præclarissima omniq; obseruatione di-
gnissima, vt fusiùs explicem, verba Histori-
ci non contemnendi Nicetæ Choniatae huc
adferam. Vtiliter, inquit ille, inuentæ sunt histo-
riæ, neq; paruas ijs, qui rebus meliorib; student, cō-
moditates suppeditant, tum vetustatis memoria
repetenda, tum ingenijs hominū explicandis, tum
varijs eorum conatibus ob oculos ponendis, qui-
bus animorum magnitudo & honestatis amor ab
ipsa natura fuit insitus. Iā quia vitia perstringunt;
& præclaras actiones celebrant, moderatiores ple-
rumq; reddunt, & meliores homines, tam ad vitia,
quàm ad virtutem propensos; ijs duntaxat exce-
ptis, qui turpissima educatione corrupti ac mala
consuetudine deprauati, nullam virtutis rationem
habent,*

Gregorius
Nazianzen.
ad Nicobulū
Pag. 959.

Nicetæ Choniatae histo-
riæ laudes.

Historia vi-
tia perstrin-
git, virtutes
celebrat.

*Historia fa-
cit immorta-
les.*

*Historia
liber vi.
uentium.*

*Historia
cōgloba,
ta sapien-
tia.*

*Prima sa-
pientia.*

habent, quia nihil est in rebus humanis præclarius
aut magis expetendum. Adhæc ñ quos monimen-
ta historiarū complectuntur, quamuis mortales et
obnoxij fatis iam olim vitæ quasi pensum absolue-
rint, immortalitatis quodammodo fiunt compo-
tes. Nam prout turpiter aut honestè vixerunt, ita
benè aut malè audiunt, ac animus quidem in locum
suum abit, & corpus in primordia, è quibus compo-
situm fuit, resoluitur, actæ autem vitæ ratio, siue
sancta & iusta, siue nefaria & iniuria, obitusq; siue
felix, siue calamitosus, clara historiæ voce prædica-
tur. Quamobrè haud ab re liber viuentiū appellabi-
tur historia, rerūq; gestarū descriptio, tubæ clāgor
quo iam olim mortui velut è sepulchris excitati
in medium producuntur. *Quid proferri potuit
præclarius, quid est magis cōsentaneum ver-
bis Nazianzeni, qui dicit historiam esse con-
globatam ac coaceruatam sapientiam, nem-
pe ex gestis heroicis heroicorum virorum cō-
spiratam conflatamq;, ut scias, quid in vita
facere, quid omittere debeas, quæ vitia auer-
sari, virtutes quas imitari oporteat. Hæc
enim est prima sapientia, quæ bona sunt &
mala non solū discernere posse, sed illa ad
sequen-*

sequendum & fugiendum, prudenti iudicio
eligere. Unde etiam tales personæ in histo-
ria producuntur, tanquam ad publicum spe-
taculum, in quo simulachra aspectabilia vir-
tutum ac vitiorum incurrunt in omnium ocu-
los, quò ex his fines bonorum & malorū absq̃
negotio quisq̃ perspiciat. Antiquorum enim
hominum gesta, ut Gregorius Magnus inquit, In Psal. 7.
nobis prophetiæ sunt. Et cùm multi multum
egerunt, non tamen, ut Seneca inquit, pere- Seneca Ea
pistol. 64.
pag. 100.
gerunt. Multum adhuc restat operis, mul-
tumq̃ restabit, nec ulli nato post mille secula
præcludetur occasio adhuc adiyciendi. Re-
liquerant enim illi maiores fixa vestigia, quæ
consequi cordatus quisq̃, & si non maiora, si-
milia tamen præstare poterit facta illustria &
gloriosa. Atq̃ hoc est quod profert Nice-
tashic, historiam librum viuentium appel-
lari, rerumq̃ gestarum descriptionem, tubæ
clangorem, quo iam olim mortui velut ex
sepulchris excitati in medium producuntur.
Quod & de Historianostra, quæ est Sarmat-
tica,

Historia
Polonica
quæ?

tica, Vandalica, Sclauonica, Heneta, verè dici poterit. Eius enim clarissimis monumentis testata consignataq; est antiquitas, & est multis præstantissimis Historicis, qui gētium origines & gesta perscrutati sunt, notissima commendatissimaq;, quemadmodum testimonijs grauissimis & antiquissimis luce clarius demonstrauit: ita ut inter alias gentes maximi nominis non immeritò numerari ac recenseri debeat: idq; non modò antiquitatis iure, sed & rebus præclarè gestis semper præsentī memoria, quæ ex his Maioribus, quos parte hac prima exarauit, liquidò patet: ex quibus Princeps quilibet habet quas imitari virtutes, &

Historia
Polonica
cur scri-
batur.

quæ vitia vitare debeat. Et habemus exempla mirabilium Domini, quæ enarrare debemus omnes ex hac stupenda prouidentia Dei, qua regnum hoc latissimum amplissimum accreuit, Regesq; ipsi ab hominum memoria ad tantum Maiestatis fastigium euecti sunt, Respublica varijs temporibus iactata, & vix non submersa sæuissimis bellorum procellis
quomodo

quomodo emerferit, & in optimum statū di-
uinitus sit reposita, constituta, & constabili-
ta. Cuius sunt euidentia argumenta, quæ pro
ingenij mei, mihi à Patre nostro cælesti cō-
cesso, modulo, in hac prima descripsi parte :
& magis ac magis id elucebit in reliquis tri-
bus partibus, quas DEO volente, & bonam
vitam ac quietā largiente, descripturus sum.
Ita vt hinc nobis certò persuadeamus, Deum
Opt. Max. huius tam potentis Regni curam
semper ab ipsius incunabulis habuisse, illud
promouisse, amplificasse, auxisse, dilatasse,
& ad hoc tempus, quo regnat Sereniss: &
potentissimus Rex noster, SIGISMUN-
DVS III. Rex hæreditarius Sueciæ, Ja-
gellonis illius maximæ & florentissimæ gen-
tis Lituanicæ inclyti Principis, post Regis
Poloniæ potentissimi, augustissima proles,
sartum & tectum conseruassee, & vt diutiùs
conseruare dignetur, ardentibus votis oran-
dum est. Orandum inquam, Nam flagellum
Domini propter atrocita peccata nostra exci-
tatum,

tatum, nobis maxime metuendum est. Nuncq̃
toto animo & studio in hanc curam incumben-
dum, ut ab omnium ciuium huius Regni cor-
pore, ipsa ope diuina amoueat, ne DEO
ipso magis irritato, seuerius sæuiat. Dicerem
Prophetarum Dni. Consilia, quæ plena sunt
prudentiæ, esse capienda, sequendaq̃. Hanc
igitur primam Regni iamiam florentissimi
potentissimiq̃ descriptionis partem, Celsitu-
dini tuæ, illustrissime vir, dedicare & offerre
statui. Inprimis, propter hanc illustrem di-
gnitatem & honoris amplitudinem, qua inter
alios Senatores, Patres conscriptos, qui in re-
gno sunt publici consilij Domini celeberrimi,
decoratus es, tuaq̃ prudentia, studijs ac meri-
tis es ipsi regno commendatissimus. Idq̃ & ex
hoc splendore familiæ Celsitudinis tuæ anti-
quissimæ, quæ longa semper serie Regno huic
viros præclarissimos & florentissimos sup-
peditabat, tam Ecclesiasticos, quàm Politi-
cos, quos percensere singulos, iam non puto
esse operæ precium, cum in conspectu sit vir
pruden-

ERASMI GLICZNERI.
CHRONICON.
REGVM POLO-
NIÆ REGNIQVE POLONICL
AC IMPRIMIS DE GENTIS VERA
ac consentanea origine.

ANTEquam Catalogum Re-
gum omnium, gentis maxime
Polonæ recensuero, eaq̃,
quæ in descriptione illorū
necessaria esse arbitror, de-
lineauero, operæ pretium est, ut originem
gentis ipsius, quam breuissimè exprimam.
Sunt viri grauißimi, qui gentem Polonam
Henetos esse statuunt, ut & nos certo per-
suasum habeamus, Polonos Henetos populos
esse. Qui verò populi Heneti fuerint, te-
stimonia de illis antiquissimorū historicorum
producenda sunt: illorum præcipuè, qui &
tempore, & fide, veritatem historiæ obtinue-
runt, Primus itaq̃ occurrit Homerus Isaia
A Prophe-

ORigo
gētis Po-
lonæ.

Heneti
populi
qui.

Propheta coætaneus, qui ita de Henetis pronunciat.

Homerus Paphlagonibus autē præerat Pilamenis dēsum cor
Iliade 2. Ex Enetis vbi mularum generatio, agro colendo
pag. 99. idonearum.

Sic Appollonius in Argonautico carmine:

Appollo, Paphlagonum quibus vt fama est Eneteius olim
nius lib. 2 Iura Pelops dixit primus, Pelopisq; vetusta,
pag. 108. Nunc quoq; Paphlagonēs iactant se stirpe creatos.

Herodo. Herodotus quoq; hæc in verba. Leges
tus lib. 1. Vero quæ constitutæ, ab ipsis hæ sunt: Vna
pag. 92. quidem prudentissima. Altera autem
(quantum ego sentio) qua Henetos ex Illy-
rijs audio vti per singulos pagos.

Lib. 5. Et idem in Terpsichore: Horum fines
pag. 336. proximè accedere ad Henetos, qui sunt in
Adria.

His consentit Flavius Iosephus, ex Dei
Iosephus
lib. 1. an. populo Historicus, cuius hæc sūt verba: Go-
tiquitati mer habuit tres filios, Aschenaz quidem
Iudaica- Ascheneseos instituit: qui nunc Regini vo-
rum, pag. cantur à Græcis. Riphath autem Riphæos, qui
II. C. II. dicunt Paphlagonēs. Intelligit autem Iosephus
zephus

zephus Paphlagonas, ipsos Henetos, Paphla-
 gonie primarios & antiquissimos populos,
 quemadmodum Strabo attestatur in sua Geo-
 graphia inquiring. Id maxime in confesso est, Strabo li.
 primariam Paphlagonum gentem fuisse He- 12. Geo-
 netos, è qua fuit Pilæmenes, quem & plu- graphia
 rimi ad bellum fuerunt sequuti: qui eversa pag. 373.
 Troia, amisso duce, in Thraciam abierint,
 vagatiq; deinde in Venetiam peruenerint.
 Quos sane Henetos, idem Strabo scribit à
 bello Troiano per totum orbem dispersos fu-
 isse, hæc in verba: Æneam, Antenorem, & Geogra-
 Henetos, atq; in vniuersum eos qui à bello phia li. i.
 Troiano per totum orbem terrarum dispersi, pag. 26.
 vagatiq; sunt, æquum est inter priscos recen-
 seri. Et in locis alijs idem Geographus mul-
 toties huius populi mentionem facit, lib. xij. Lib. i.
 potissimum ut vnum adhuc testimonium ad- pag. 32.
 feram Mæandrius Henetos è Leucosyrijs lib. 4.
 profectos, Troianis in bello opem tulisse ait, pag. 117.
 inde cum Thracibus auctos, sedes posuisse, lib. 12.
 in Adriæ sinus Angulo. Subiungo huic pag. 377.

Aij

Titum

Titum Livium Historicorum principem, cuius de Henetis testimonium hoc est, casibus varijs Antenorem cum multitudine Henetum, qui seditione ex Paphlagonia pulsati, & sedes, & ducem Rege Pylamene ad Troiam amisso, querebant, venisse in intimū maris Adriatici sinum. Eadem de hisce Henetis refert Messala Corvinus in lib. de Romana Historia, ad Octavianum Augustum hisce verbis scribens: Antenor inter ceteros comites Henetorum, multitudinem numerosam secum duxerat, qui Paphlagonia orti patria pulsati exules ad Troiam, quæ bello tum elaborabat, concesserunt. Hi in proxima finitimorum prædia, longè lateq; diffusi, quia multitudine cuncta compleuerant, ex se gentibus nomen dederè, & Venetiæ regio dicta.

Titus Livius
historiarum
ab urbe condita,
lib. 1.
pag. 2.

Messala
Corvinus
lib. de Romana
historia.

Corn. Tacitus
lib. de moribus
Germanorum
p. 110

Facit & horum mentionem Cornelius Tacitus, lib. de moribus Germanorum, cum eos & Sarmatas, & mutatis quibusdam literis Venedos appellat, suoq; tempore eos vicinos Germanorum, iam in hisce oris nostris Polonicis

Polonicis fuisse scribit. Sed & Ptolomæus
 suæ Geographiæ lib. iij. hæc in verba. Te- Ptolome-
us Geo-
graphus
l. 3. p. 79.
 nent Sarmatiam maxime gentes Venedæ per
 totum Venedicum sinum, ipsos Venedos vel
 Henetos Sarmatas antiquo vocabulo appel- Sarmatæ
antiqui
vocabuli
Heneto-
rum.
 lans, siquidem in locis hisce Sarmatiam Eu-
 ropæam ponere sit solitus, in quam Heneti
 longè lateq. suas colonias deduxerunt. Hæc
 de Henetis breuia vetustissimorum histori-
 corum sufficiant. His subiungo ea quibus
 nostris temporibus, autores grauissimi, nomi-
 nis Germanici, Polonos ex stirpe hac profe-
 ctos esse asserunt. D. Philippus Melanch- Philippus
Melanch-
thon li. i.
Chronic;
pag. 27.
 thon hæc in verba: Notissima est appellatio
 Riphæorum mōtium, de quibus etsi quid alijs
 scribant non ignoro, tamen in illa parte Se-
 ptentrionis hæc appellatio celeberrima fuit,
 in qua fuerunt Sarmatæ, & inter Sarmatas
 Heneti, sicut Ptolomæus inquit: Sarmata-
 rum gentem maximam Henetos esse. Nomino
 autem Henetos omnes, ubicunq. confederunt
 qui lingua Polonica vtūtur, etiamsi dialectis
 differunt.

A iij

Et alia

Pag. 28.

Et alia, Progreſſi autem Heneti in litto-
re maris Euxini, compleuerunt magnam par-
tem lateris Arctoi in Europa, & adhuc tenent
eas regiones, quæ nunc nominantur Ruſſia,
Lituania, Polonia. Et lingua, & nomen, Ve-
netæ regionis, ad ſinû Adriaticum ostendunt,
Henetos in Illyricum & vicinas regiones
progreſſos eſſe, ſiue ab Antenore eò ducti ſunt
ex Aſia, ſiue cum iam in Europa eſſent, pau-
latim alijs occaſionibus ad meridiem proces-
ſerunt, in terras mitiores minus frigidas, &
frugum & vini feraces. Inde effuſi ſunt in
has regiones inter Viſtulam & Albim.

Pag. 195.

Et lib. ij. celebrata eſt gens, apud Ho-
merum & Herodotum. Poſtea Ptolomæus
inquit: Henetos maximam Sarmatarum gen-
tem eſſe, ut hodie Ruſſiam, & Poloniam te-
net, & magnam Regionem à Viſtula ad Via-
drum & Albim.

Tertio quoq; libro eadem refert, inquiens:
Ptolomæus ſcribit, Henetos eſſe gentem
Sarmatiæ, compleuerunt enim magna ſpacia,
quæ

quæ nunc nominantur, *Russia & Polonia.*

His alia subiungit. Quanquam autem in dialectis exigua dissimilitudo est, tamen eandem originem esse harum gentium consentaneum est, Illyricæ, Polonicæ & Boemicæ, & nostrorum Henetorum, & alibi loquentium eadem lingua.

De voca-
bulis Re-
gionū &
gentium.

Alia verba habet consona alio in loco, Equidem suum cuiq; iudicium permitto, sed tamē Ptolomæi descriptione moueor, & ipsa appellationis vetustate, ut Vandalos gentem Sarmaticam esse existimem, quos vocamus Wenden. Nec mirū est etiam antiquissimis temporibus, Sarmatas qui sæpè mutare sedes solebant, in viciniam effusos, Germanis admixtos esse. Sunt autem variæ illius unius gentis appellationes, quarum aliquæ sono non multum discrepant, Venedi, Fenni, Vandali, alibi Sclawy vocantur. Uniuersam hanc gentem ab Henetis ortā esse iudico, quos Herodotus affirmat, ex Asia egressos in Illirycum consedisse. Ab his Henetis & ora Italiæ

Vandali
gens Sara-
matica.

Venetia

Venetia dicta est. Egressi autem vel ex Illyrico vel ex ipsa Asia compleuerunt vicina loca ad Septentrionem ubi nunc sunt Poloni.

Poloni
Asiaticā
humanita-
tem refe-
rant.

Quare adhuc aliquid humanitatis Asiaticæ referunt, & plurimum differunt figura corporum, ingenijs, moribus, victu, à vicinis Scythis, cum quibus perpetua bella gerunt. Nequaquā igitur illis assētior qui affirmāt, seu Polonos, seu Vandalos, seu Venedos, seu Sclauos, Scyticam gentem esse, sed ab Hænetis propagati regnarunt, & in Illyrico & in Sarmatia, & Respub. magno consilio constituerunt. Magna eorum in re militari industria, magna virtus est, nec deest eis scientia domi regendæ Reipub. in Imperijs iustitia & æquitas, amor religionis & pudicitia, in patris fides, ingenia habent sanè Græcū quiddam referentia, eo quod in Asia vicini Ionū, in Illyrico Græcarum fuerunt disciplinarum capacia, & imprimis arguta. Colunt studia literarum etiam nobiles, earumq; cognitionem in laude ponunt, & magno sibi vsui esse in Reipub.

Polono-
rū max-
imæ virtu-
tes & in-
doles.

Repub. ducunt: Quid cogitari dissimilius
naturæ Scythicæ potest, quàm hæc sunt quæ
recensui? Credamus igitur his argumentis,
quæ testantur, Venedos ab Henetis ortos es-
se, & admodum probabiles coniecturæ su-
muntur à nominibus & linguis. Hic & nomē
& lingua congruunt cum illius gentis in Il-
lyrico appellatione & lingua, quare ea-
dem origo est. Hæc Philippus Melanch-
thon, homo Germanus, vir doctissimus, de ori-
gine vera Polonorum & de moribus eorum,
quos antiquissimam gentem, honestissimis mo-
ribus excultam, bellicis studiis deditam, in
optimo regiminè Reipub: prouidam ac soler-
tem, quæ iustitiam, fidem, disciplinam & stu-
dia bonarum literarum colat, pleno ore fa-
tetur.

His omnibus suffragatur Gaspar Peuce-
rus in suis Chronici Philippi complementis,
parte iij. lib. iv. potissimum. Georgij Sa-
bini Brandenburgensis viri doctissimi, alia
de eadem gente profero, Sic scribit: Non

B

dubium

Gaspar.
Peucerus

Georgius
Sabinus
Brandeb.

in Episto-
la ad Sta-
nislauum
Dziada-
slum.

dubium est Polonos Henetam gentem esse,
quæ & in Asia vicina fuit genti omnium lau-
datissimæ & cultissimæ Ionica, & postea
duce Antenore, in Europam ducta, propin-
quas Græciæ sedes in Illyrico occupauit, ac
tenet etiamnum annos ad hoc tempus, post
bellum Troianum circiter bis mille sexcen-
tos, inde progressi, Septentrionis oram ad
Istulam compleuerunt. Hæc de Henetis ob-
scura sequor indicia, Gentium origines præ-
cipue ex appellationibus & lingua iudicando.
Quos verò hodie dicunt Venetos seu Vene-
dos, hos esse Henetos ostendunt appellatio &
locus. Nam Henetos in Illyrico, ubi manet
appellatio Venedorum, consedisse affirmat
Herodotus. Deinde linguam Polonorum
congruere cum Illyrica manifestum est, &
multarum urbium appellationes cognationem
cum Polonis ostendunt. Hæc Sabinus, &
verè & sufficienter Polonos gentem Hene-
tam esse asserens. Si quis plura hanc in rem
scire velit, legat medicum illum Curaum in
Annalibus

Annalibus Silesiorum, qui secutus suorum popularium iudicium eadem de Polonis pronunciat. Sed & Cromerus noster non obscure idem sensisse videtur, cum de origine Polonorum scribens, Sclauos, Venedos, Polonos, & cognatos & Sarmatas esse dicit, harumq; gentium omnium & nationum, qui Sclauico & Venedico nomine cēsentur, communem originem esse asserit. Atq; hæc sunt brevissima, quibus euidenter testibus locupletissimis ostendi, gentem primariam Polonorum fuisse, & esse Henetos illos celebratissimos laudatissimosq; populos. Restat ut & paucis quoq; indicem, de priscis huius populi sedibus, quando & qua occasione in has oras cōmigrarint, ut de nostrorum Polonorum in hisce oris & origine & cōmigratione aliquid certi & explorati statuere possimus. Atque hoc est omnium difficillimum iudico, propter variam scriptorum in hac re historiam. Pauca tamen ea quæ quantū quidem ego ex probabilioribus rationibus assequor, consentanea

Cromér
de origi
ne Polo
rum lib. I
cap. 9. 11.
12. 16.
pag. 10.
12. 17.

Sedes an
tiquissi
mæ He
netorum.

Vero de eo afferam, in quo nec prolixus nec
 curiosus esse volo, sequor communem ac pro-
 babilem sententiam: Heneti erunt Anatolici
 vel Asiatici populi, Ionibus, Græcis, popu-
 lis selectioribus præstantioribusq; reliquis,
 contermini: qui post bellum Troianum, ut
 inquit Strabo, per totum orbem ferme dispersi
 sunt. Horum erant nationes & tribus nu-
 merosissima, quæ Illyricum cõplentes, abun-
 dante multitudine, alio colonias suas dedu-
 xere, & potissimum in Europa latè pro-
 gressi, etiam Boëmiam, Poloniam & partem
 magnâ Sarmatiæ, usq; ad mare Balticum
 occuparunt. Cum autem Herodotus scri-
 bat, populos hosce Henetos statim post belli
 Troiani tempora Illyricum inhabitasse, &
 Ptolomæus testetur Sarmatarû, quos in hisce
 Polonicis collocat sedibus, maximam par-
 tem esse Henetos: eaq; testimonio, suo iam
 tempore genus hoc hominû numerosissimum
 potetia & viribus præstas, fuisse innuat, cre-
 dibile est Henetos Polonos multis seculis
 tempus

Strabo
 Geogra.
 li. 1. p. 26,

Herodot.
 li. 1. p. 92.
 lib. 6.
 pag. 336,

tempus Ptolomæi, quæ Adriani fuit Cæsaris,
 aliorumq; historiographorum antecessisse.
 Unde antiquitate hac moti quidã, vt est Al-
 bertus Craczius, in hisce Europæ terræ par-
 tibus Sclauos, Vandalos, Polonos, & alios
 huius generis, ab hominum memoria, sedes
 suas tenuisse testantur, & vt nostrates Mie-
 chouiis & Decius opinantur, aliquot cen-
 tum annis ante natum CHRISTVM
 Dominum, commoratos fuisse, vt eo pacto
 ante aduentum Lechi in has Polonia oras
 Henetos, hoc est, Sclauos, Polonos, Vãdalos,
 Polonorum cognatos, & congeneres, in hisce
 oris degisse, certò nobis persuadeamus. Nam
 Lechum posterius in eadem concessisse loca,
 cum maxima vi Henetum non ægrè conce-
 dendum est, idq; à Danubio celeberrimo flu-
 uio Pannoniæ, vbi primo profecti ex Illyri-
 co maiores eius confederunt, cum à Romano-
 rum colonia in Dacia vel Valachia, tutandi
 orientalis imperij ergo cõstituta, alijsq; hosti-
 bus Longobardis & Hunnis ultrocitroq; in-

Craczius
 in Vanda-
 lia lib. 2.
 pag. 36.

Miechos-
 uius in
 Chronic.
 ca. 5 pa. 7.
 & in Epi-
 stola ad
 Cricium.
 Decius in
 vetustatis
 bus Polo.
 pag. 9.

Sigismu-
 dus Hero-
 belstein in
 fira Mo-
 schouia
 pag. 2.

festarentur, usq; ad Istula loca, ubi suas cer-
tas & perpetuas, omine ac proposito fausto,
fixere, ad habitandum & regnandum, sedes.

*Cutegusin
annalibus
li. 9. p. 25.* Quod autem Historicus ille Silesius
scribit, post interitum Attilæ gentem Sar-
maticam, hoc est, Polonam, ex illis amplissi-
mis regionibus, quæ nunc habent nomen Rus-
siae vel Moscouiæ, ab ipso mari glaciali, usq;
ad paludē Maotidem, egressos fuisse, & hæc
loca Regni Poloniae, ab alijs populis deserta
occupasse, in hisq; Regnū, subactis proprijs,
qui supererant incolis, constituisse, maturo
iudicio accipiendum est, cum & ipsi Ger-
manici scriptores, ad paludem illam gentem
Germanicam habitasse, huiusq; lingua lon-
ginquas gentes loquutas fuisse, glorientur:
unde constaret, non Polonos, sed Germanos
hos populos fuisse, qui in hæc loca commigra-
rint. Sed hæc sunt huius scriptoris tan-
quam delirantium somnia, quemadmodum &
*De origi-
ne Polon.
Curel so-
mania,* alijs verbis, quæ scribit se ex historia Sigis-
mundi ab Herberstein, accepisse, profert.
Mibi

Mihi, inquit, verisimilia protulisse videtur,
vir omnibus vitæ ornamentis clarissimus, Si-
gismundus ab Herberstein, qui in Historia
sua Moscouitica, in annalibus Moschorum,
tradidit, olim ad nobilem urbem Kiouiam, ubi
est confluentis Nepris & Boristhenis, non lon-
ge à ripa paludis Maotidis habitasse popu-
los Pkutenicos, qui dicebantur Poloni, id est,
campestres. Inde igitur procul dubio com-
mota est maxima multitudo Sarmatica, quæ
in nostra loca migravit. Sed quam fidam Hi-
storiam Moschouitæ habeant, non est iam ne-
cesse dispicere, cum præsertim gloriæ inanis
cupidissimi, multa soleant comminisci, quibus
obtinere fidem percipiunt, ut gentem suam
clariorem reddant. Quare & vir ille ce-
lebris Herbersteinus, & ipse Curæus vanissi-
mè Polonorum originem Moschouiticam vel
Russicam fuisse opinantur, ex illisq; paludi-
bus Maotidis profectos, loca, quæ Germa-
norum Curæus propria fuisse fabulatur, occu-
passe, & tunc primum nouum regnum in his
consti-

constituisse fingit. Quæ omnia nos in præcedentibus & sequentibus argumentis, quibus veram gentis nostræ originem delineauimus, refutauimus: eo potissimum, quod Poloni ab hominum memoria, in his terris in quibus iam latissimè dominantur, habitauerint, & ipsis Germanis, Silesijs, Misnësis, Pomeranis, ut ex probatis historijs liquet, ante multa Attylæ tempora imperauerint, de quo ut fufius scribam, non est operæ precium, cum præsertim & ipsius Philippi Melanchthonis hoc testimoniū euidens habeam, qui ita scribit. Ego quidem existimo Henetos etiam ante Gotthica tempora mixtos fuisse gentibus Teutonicis, quia Dion expresse scribit, Albim oriri in montibus Vandalicis. Hocq; ex probata constat historia, in exercitu Attylæ Ducis Romani, Sarmatas cōtra Attylam militasse: quo euincitur, ante multa Attylæ tēpora Sarmatas, hoc est Polonos, in his oris in quibus iam dominantur, degisse, nec primum post Attylæ tēpora, ut Curæus sōniat, in illas cōmigrasse.

Quantū

Lib. 3.
pag. 224.

Dion Ro.
manz hi.
storie lib.
55. p. 336
Jordanis
lib. rerū
Geticarū
pag. 621.
Oto Fri-
sius Chro-
nic. lib. 4
c. 26 p. 96

Quantum vero etymon nominis Polonici
 concernit, peregrinum non affecto, sed pro-
 prium affero: dictam Poloniam ad differen-
 tiam aliarum provinciarum, & populorum
 imperij Sclauonici, qui ob loca & cāpos, quos
 incolebant, diuersa sortiebantur nomina: ut
 dicerentur vel Drewlanie lignosi à lignis: Polonia
 Trawianie graminosi à gramine, Kassubija- unde di-
 nie rugosi, à rugis & plicis vestium, alij eta.
 Pomerani, quod maris littora incoherent, alij
 Slesitæ, à promiscuis habitatoribus, de qui-
 bus vulgò dicunt Poloni, je sie źleżli!
 Boëmi, Poloni, Germani, & id genus alij.
 Quod & Caspar Peucerus non diffitetur, in-
 quiens: nomen gentis vel collectitiam multi- Caspar
 tudinem significat, nomine à conuenis factò, Peucerus
 quos Sbigneus nothus Casimiri Primi filius l. 5. Chro-
 accitus, contra fratres à Polonis exulibus, nicorum
 adduxit in Silesiam, ex diuersis gentibus pag. 832.
 Germanis contractos. Ita Poloni dicti à cam-
 pis patentibus & planis, quos incolebant, ve-
 nationi potissimum, quæ genti Pole dicitur
 C studentes,

Venatio
bellica
meditatio

Xenophō
de institu
tione Cys
ri, lib. 8,
pag. 162,
& l. 1. p. 4

studentes, non tam quæstus quam exercitiij
causa, ut quemadmodum erant bellicosi, ita
venatione sese ad facultatem bellicam assue-
faciebant. Est enim venatio rei bellicæ me-
ditatio verissima. Quemadmodum de Cyro
apud Xenophontem legimus, qui exercitatio-
nis bellicæ gratia, suos ad venationem edu-
cebat. Hæc enim apud Xenophontem ex-
tant de eo verba: in his exercendos arbitra-
batur, quod venationē duceret, tum uniuersæ
bellicarum rerum exercitationem esse, tum
equestris rei verissimā. Nam ad equitandum
in quibusvis locis aptos maximè reddit, quod
fugientes feras sequi necesse sit, & habiles
efficit maximè ad quoduis opus ab equis
proficiendum, propter ambitionem & cupi-
ditatem capiendi feras: Et alia. Cōsuefacit
etiam ad surgendum diluculo, & ad frigora
caloresq; perferendum, atq; etiam ad itinera
& cursus exercet. Præterea sagittis iacu-
lisq; bestiam petere necesse est, ubicunq; inci-
derit, sæpè etiam acui animum in venatione
oportet,

oportet, obijciente se feroci aliqua bestia, nam
 quæ offerunt sese bestia, feriendæ sunt, ab
 ijs cauendū quæ in venatione irruunt. Adeoq;
 non facile, quis reperiat, quidnam eorum quæ
 bellum habent, à venatione absit. Polonos
 igitur à venatione quæ ipsis Pole dicitur,
 dici non est absurdum, cum rei bellicæ omni
 tempore erant studiosissimi. Sed hæc quoq;
 sufficiant, ad Reges regnumq; Poloniæ pro-
 pero. Numerantur Reges à LECHO
 vsq; ad hodiernum Regem SIGISMVN-
 DVM Tertium, xlvij. Ex quibus xvi.
 gentiles fuere, reliqui à Miecislavo Christi
 nomen professi sunt. Quorum omnium Ca-
 talogum subiiciam, & in quatuor partes di-
 geram.

PRIMA PARS REGVM

POLONIAE.

- 1 Lech.
- 2 Vifimier.
- 3 Palatini duodecim.
- 4 Cracus.
- 5 Lech Secundus.
- 6 Venda virgo.

C 2

7. Pa

Catalo-
 gus Regū
 Poloniz.

- 7 Palatini Duodecim.
- 8 Przemislaus vel Lescus primus aurifaber.
- 9 Lescus Secundus plebeius.
- 10 Lescus Tertius.
- 11 Popielus Senior.
- 12 Popielus Iunior.
- 13 Piaſt ciuis Crusiensis.
- 14 Zemomislaus.
- 15 Lescus Quartus.
- 16 Zemomislaus.

*Hi omnes gentiles erant & cultui damo-
num dediti. Sequuntur Christiani.*

PARS SECVNDA REGVM
POLONIAE.

- 17 Miecislaus.
- 18 Boleslaus acer Chabry.
- 19 Miecislaus.
- 20 Casimirus Primus.
- 21 Boleslaus Secundus.
- 22 Vladislaus Primus.
- 23 Boleslaus Tertius, Distortus nomine.
- 24 Vladislaus Secundus.
- 25 Boleslaus Crispus.
- 26 Miecislaus Senex.
- 27 Casimirus.
- 28 Lescus albus cum Helena matre.

- 29 Vladislaus Lassonogus.
- 30 Boleslaus Pudicus.
- 31 Lescus niger.
- 32 Henricus probus.
- 33 Przemislaus.
- 34 Venceslaus Boëmus.
- 35 Vladislaus Lokietek.
- 36 Kasimirus Magnus.

TERTIA PARS REGVM
POLONIAE.

- 37 Ludouicus Vngarus.
- 38 Vladislaus Iagello Magnus dux Lituaniae.
- 39 Vladislaus Iagello filius.
- 40 Casimirus.
- 41 Ioannes Albertus.
- 42 Alexander.
- 43 Sigismundus Primus.
- 44 Sigismundus Secundus Augustus.

QUARTA PARS REGVM
POLONIAE.

- 45 Henricus Valesius, dux Andius, Gall' iuuenis
- 46 Stephanus Transyluaniae Princeps, ex nobilissima Regia Bathoreorum de Somlio familia Vngarica.
- 47 Sigismundus 3. Rex Suaciae.
- 48 Vladislaus C iij DE
- 49 Casimirus Augustus edus
- 50 Michael Korybut. Augustus Stras
- 51 Ioannes Sobieski.

DE PRIMO VT FE- RVNT POLONIÆ REGE LECHO.

PERVNT cōmuniter LECHVM
primum gentis Polonæ fuisse geni-
torem, & Regni Polonici effectorem, verum
hi nimis mihi aberrare à verò videtur. Mul-
tis enim ostendi potest, ante hunc Lechum
Polonos in his vbi iam resident locis, commo-
ratos multiplicatosq; fuisse, qui citra vnius
imperium summum, plebeiaq; libertate, vt
Procopius Cæsariensis testis est, Rempub:
administabant, res omnes quæ vel utiles vel
difficiles essent in commune consilium dedu-
centes: quod tamen succedente tempore, &
necessitate postulante, vel ad vnum, vel plu-
res selectos suo ex ordine & corpore heroas,
referre consueuerant. Deinde in sedibus
hiscæ vetusest, & vt Cranczius perhibet, ab
hominum memoria, Sarmatarū, qui non alius
est atq; Polonicus populus, habitatio: Gra-
uissimi

Sclauortū
R. P. an-
tiqua.
Procopi-
Cæsariē:
lib. 3. de
bello Go-
tor. pag.
144.

Crancius
in Vādas
liz lib. 2.
pag. 36.

uissimi enim & vetustissimi scriptores ho-
rum faciunt mentionem: ut cum Berofus scri-
bit Tuisconem Germanorum & Sarmatarum imperium in Europa condidisse, credibile est,

Berofus
lib. 4. 5.

Polonos illorum Sarmatarum reliquias exi-
stere, cum in Germania ipsa à multo hoc tem-
pore, & post susceptum Euangelium Chri-
sti, quod efficienter postea declarabitur, im-
perauerint, & autores ipsi Germanici, Ita-

Gene. 11.
Berofus
lib. 4. 5.

liciq; hos Sarmatas, qui ab illo Iectami filio
Asarmethe, ut vult Moses, & Berofus, &
in Berofum cōmentator Annii Viterbien-
sis sunt progeniti, non alios atq; Polonos fuisse
fateatur. Auentinus nostri seculi Historicus

Auentin^o
annalium
Boiorum
l. 1. p. 62.

peritissimus, in hæc verba Sclauorū Sarmatarum, hoc est, Polonorum vetustatem euin-
cit, quæ ad obtinendam huius fidem profe-
ram. Docet enim gentem hanc, & tempo-
ribus Alexandri Magni regna sua florentia
habuisse, & quorumlibet hostium arma non
extimuisse, cum animo excelfo & armato, cum
ipso minaci ac arroganti Alexandro egerint,

eiq;

Sarmata:
rū Polo.
norū ad
Alexādrū
Magnum
legatio.

eiq; legationem liberam destinarint, huiusmo-
di. Adfuerunt & Germanorum orientalium
(quos Sarmatas & Scythas scriptores rerū,
nos Venedos; ipsi se Sclauos vocant) ora-
tores, hos ita locutos accepimus. Si Deus
audivit tuæ par corpus dedisset, orbis ter-
rarum te non caperet, altera manu orientem,
altera occidentem contingeres. Et hoc asse-
quutus, scire velles, ubi Solis fulgor abscon-
deretur: Sic quoq; concupiscis quæ non capis,
ab Europa petis Asiam, ex Asia transis in Eu-
ropam. Deinde si humanum genus superaue-
ris, cum sylvis & niuibus, & fluminibus,
ferisq; bestiis, bellum gesturus es, Arbores
magnæ quæ diu quidem crescunt, una hora
extirpantur: Leo quoq; minimarū avium pa-
bulum est, & ferrum rubigo consumit, nihil
tam firmum est, cui periculum non sit etiam
ab inualido. Quid nobis tecum est? nun-
quam terram tuam attigimus, qui sis unde
venias, licetne ignorare in vastis sylvis pa-
ludibusq; viuentibus? nec servire illi possu-
mus nec

mus nec imperare desideramus, Gloriaris te
ad latrones persequēdos venire, omnium gen-
tium quas adisti latro es, iam etiam ad pe-
cora nostra auaras & instabiles manus porri-
gis. Impone felicitati tuæ frenos, facilius
eam reges, si **DEVS** es, tribuere mortali-
bus beneficia debes, non sua eripere. Si au-
tem homo es, id quod es semper te esse cogita.
Nos *Asiæ & Europæ* custodes habes, utriq;
imperio tuo finitimos, hostes an amicos velis
esse considera. Hæc *Auentinus*, ex quibus
vetustas *Polonorum* prouectior, quàm ab ad-
uentu *Lechi* asseritur, illorumq; armatus ani-
mus & præsens, in *Alexandri* insolentiam de-
pingitur. *Strabonem* Geographum nobilissi-
mum non est operæ precium ad cōprobandam
hanc *Polonorum* antiquitatem me adferre,
hic enim vixit tempore illo acceptabili &
die salutis, quo **CHRISTVS** generi ap-
paruit humano, & factus est nobis à **DEO** I. Cor. I.
iustitia, sapientia, redēptio, & sanctificatio,
quo tempore hic *Strabo* & de *Henetis* &
D Sarmatis

Cornel.
Tacitus
li. de mori-
ribus Ger-
manorum.

Sarmatis gentis nostrae maioribus plurima quantum assequi potuit in scriptis relinquit. Cornelium Tacitum, Equitem Romanum, huc repono, qui anno post patet factum Christum lxxv. de Germanis scribens, Sarmatas illi adiungit, utrosque mutuo metu separatos fuisse scribens. Quos quidem Sarmatas ipsi Germanici viri doctissimi in suis in Cornelium commentariis, utpote Althamerus Glareanus, Iodocus Villichius, & alij Polonos fuisse interpretantur, ex quo constat gentem Polonam in hisce Sarmatarum oris ante Lechum Regem sedes suas habuisse. Huc tempus illud commemorandum est, quo Marcus Antoninus decimusquartus ab Augusto imperator Romanus, cum varijs gentibus, & cum Sarmatis bellum maximo cum periculo sui exercitus gessit, & illud providentia quadam Dei, ut Orosius scribit, confecit. Hos vero Sarmatas Germanicus Historicus Auentinus testatur fuisse Polonos & Moravos, cum inquit: Deinde ad conficiendum

Orosius
l. 7. c. 15.

Auentin.
lib. 2. an-
nalium, pa-
160.

20
dum bellum Marcomannicum, conuersus tri-
ennio cum Quadis, Marcomannis, Sarmatis
bellauit. Connitebatur Marcomanniam &
Sarmatiam, hoc est, Boëmiæ & Poloniae
regnum prouincias facere. Cum autem huius
belli annus à Christo seruatore fuerit clxxiv.
palam est Sarmatas Polonos ante Lechum
regnasse. Ulterius non est quod progredi-
ar in hac obtinenda Polonorum antiquitate,
cum & Cromerus ipse affirmet, Lechum hūc
ad Polonos uenisse, non nouas colonias dedu-
centem, sed ad consanguineos populos, qui
iam ante loca hæc inhabitabant, se conferen-
tem. Quod & Blondus Historicus insignis
& grauißimus, hisce explicat uerbis. Lo-
cutionis similitudo ac penè proprietates, osten-
dit, eos qui nunc Poloni ac Boëmi dicuntur,
ex Sclauorum reliquijs fuisse. Incoluerant
autem prius, ut supra diximus, ea loca Van-
dali, quos credendum est, quando ad Roma-
norum inuadendas prouincias sunt profecti,
partem gentis in patria reliquisse. Quare

Dij

Sclau

Cromer.
I. I. Chrō.
pag. 18.
cap. 16.

Blondus
Decadis
I. lib. 8.

Sclauī, paulo post superuenientes, ita loquutiones commiscuere, ut ex utraq; tertiam effecerint: qui pro regionis & ducum diuersitate, partim Boēmica, partim Polonica post modum sit dicta. Ex quibus omnibus patet, Lechum non fundatorem, nec progenitorem, sed promotorem ac administrum gentis Polonae extitisse.

Unde autem venerit Lechus iste, astipulatur etiam Cromerus his, qui ex Croatia Illyrica, iam Turcica prouincia, eum comi-
venerit. grasse dicunt, nec incredibile est, id quod anti-
Cromer quitatis fama & consensu celebratur, Lechū
tus lib. 1. de Repu. sine Lachū illū cum fratre Ciecho è Croatia
Polon. cz. in has oras venisse. Et alijs verbis: Quid si
16. p. 18. autem Ciechus & Lechus, non peregrini ad
has oras venerunt, sed ad suos reuerterunt,
unde vel ipsi vel parentes, maioresue eorum
in Croatiam profecti erant. Conuenientissime
igitur proferunt Dlugossus Miechouius &
ille Ludouicus Decius in suis Poloniae vetu-
statibus, hunc ex arce Psari in Sclauenia
sitā,

sita, in has ubi est Polonia, oras concessisse,
quod equidem sentire, cuius absurdum est
minime.

Quando vero hoc factum sit, non adeo
assequi est difficile, si modo his fides, qui cer-
tum tempus aduentus eius adnotant, adhibe-
atur. Is est annus D L. post Christum ser-
uatorem natum Dominum nostrum, qui ut ex
historijs liquet annus fuit imperij Iustiniani
Magni Cæsaris xxij. Colligitur autem tem-
pus hoc partim ex autoribus fide dignis, qui
hoc summo studio perscrutati sunt, ut est Ful-
steinus, Vapouius, Cromerus & alij: partim
quod eo ipso tempore in hisce Polonicis locis
imperium Sclauorum latius extendi & con-
stabiliri super gentem Germanicam ceptum
sit. Motus etiam varij & funesti, inter Scla-
uos ad Danubium, ut testis est Procopius,
eo tempore commorantes, agitabantur, qua
tempestate credibile est Lechum malis &
calamitatibus domesticis turbatum ac pres-
sum in Poloniam, quæ etiam turbis multis

Quo tem-
pore Le-
chus in Po-
loniã ve-
nrexit.

D ij vexata

Dexata & afflicta, virum prudentem ac potentem requirebat, commigrasse, & ad imperij eius gubernacula sedisse.

Principia
& virtutes **Lechi**
in imperio
Polo
nico pro-
mouedo. Cum itaq; Lechus in Poloniam venisset, imperijq; habenas suscepisset, principio imperij sui fundamentum pietate iacere cœpit, à Dijs suis gubernationis suæ capiēs primordia.

Pietas. Sciens enim Deos non modo religiosis factis, sed & castis sacrificijs delectari, illis ritu eo quo cōsueuerat, sacrificauit, quo & suum populum de religione admoneret, regnūq; sibi &

Prudētia. posteris suis constabiliret. Quo facto prudētiam tanquam rerum agēdarum regulam exploratissimam, & quæ vt Plutarchus inquit, vt plurimum bonam fortunam donat, & est aliarum virtutum principium, Philone teste, inter suos maximam declarauit, cum præcipuas familias quas adduxit, suis præficeret locis, cæteram multitudinem in colonias per loca varia & vacua distribuens. Et comper-

O Econo-
mia. tum habens viuere non posse fortem, nisi sint qui terram colant, vnumquemq; rem familia-

rem

rem curare, agros colere diligenter monuit,
Rempublicam tanquam domum paternam ad-
ministravit: subditos non secus ac liberos &
propinquos paterno affectu gubernans, magna
clementia in eos usus, quo ei libentius pare-
rent, ac manere apud ipsum in periculis sem-
per vellent, ipseque securus in gremio cuiusli-
bet dormire posset. Ius ex æquo omnibus di-
xit, quod tamen arbitria eius erant ipsis legi-
bus cōvenientissima, ad quæ assequenda pala-
tium eius omnibus patebat, cū ipse omnes &
audire & causas illorū cognoscere fuerit pa-
ratissimus, ita ut nullus de iustitia exhibēda
iustē cōqueri, nec in talem principem quicquā
aduersi moliri potuerit. Et sciēs quoque principē
nō oportere solidā dormire noctē, vigilans &
attētus fuit in Reip. cōmodis adipiscēdis au-
gēdisque, & incōmodis propulsandis: tali for-
titudine præditus, qua regionē suam benē in-
struētā, ab hostibus quibuslibet tueri expe-
ditissimus esse queat. Unde etiam proditū li-
teris habemus, eū longē & latē imperiū suum
protulisse, nō modo inter suos Hænetos & Ger-

Reipub.
admini-
stratio.

Vigilātia

manos finitimos populos, Silesios & alios,
apud quos maiores Polonorum imperium ha-
buisse sciebat, sed & alios superiores Ger-
manos ad Rhenum usq, fines urbis Coloniae
contingentes, in quibus arcem à suo nomine
Lechnick vocatam, tanquam extremam suae
militiae & imperij sui columnam firmissimam
extruxit. Quae ratione imperium eius non
usq, adeo pacatum & quietum fuisse credi-
derim, cum illi incumberebat cum multis qui
eius imperium detrectarēt, decertare. Gessit
igitur multa bella dexterrimè felicissimèq,
de hostibus saepius triūphans, idq, non solū in-
genti suorum conscripto exercitu, sed etiam
ipse solus in duello, cū Regulo quodā Theu-
tonici generis, ad quod, suorum salutem suae
praeferens prouocauerat, congregiens: & vi-
ctor de illo opima spolia referens, Regiam
suam non procul à Silesiis & Prutenis collo-
cauit, ciuitate & arce extructa, quam Gniez-
no vocabulo Sclauonico, quod nidum latinis
sonat, appellauit, vel ab aquilis regijs au-
bus, quae

bus, quæ eo loci felix ac faustum imperium
 Lecho nunciaturæ conuolarant: unde etiam
 insigne Regum Poloniæ deriuatum, huc usq[ue]
 in usu esse videmus, vel quod ibi nidum aulæ
 suæ regniq[ue] totius constituerit. Arx autem
 & ciuitas fuit rudi ex materia, mænijs non
 ferreis sed terreis, ut docuit quidā, munita.
 Quod & de priori Roma accepimus, quàm
 Augustus Cæsar terream se accepisse, lapide-
 am reliquisse, aiebat. Quod ut scribit Dion
 Augustum dixisse magis, non ob elegantiam
 ædificiorum, sed ob firmitatem imperij, ita
 Lechus ciues suos fide ac virtute armatos
 pro mænijs ac propugnaculis firmissimis ha-
 bebat. Erant etiam tunc Poloni simplicita-
 te & rudi rudimento, ut Tacitus de vici-
 nis Germanis scribit contenti, apud quos nec
 cæmëtorum, nec tegularum quidem usus fuit.
 Quemadmodum & de ipsa Roma legimus,
 quæ per quadringētos annos, usq[ue] ad Pyrrhi
 bellum domos rudi cæmento constructas, &
 stramento contectas habebat. Ita antiquitas

Regia Le-
 chi Gne-
 zna ciuis
 tas Pri-
 maria.

Insigne
 Lechi as-
 uis Regia
 aquila.

Dion lib.
 51 p. 361.

Cornel.
 Tacit. de
 moribus
 German.
 lib. 1.

E

Poloni
antiquit'
non ma-
gnificas
des extru-
ebant,

Poloni non magnificis vel splendidis domibus
se ornabant, sed sua dignitate & factis hero-
icis domos suas cohonestabant, natura ipsa
illud perpendentes, quod non domo dominus,
sed domino domus sit honestanda. Talis igitur
Gnesno ciuitas fuit, ad vsum tantum Regni
necessarium non ad splendorem exaedicata.
Quae quidem vetustissima superest adhuc ho-
die eodem in loco, eo tamen felix, quod, ut in-
quit Dlugossus regni Poloniae historicus, cum
alias plures vrbes Polonicas parturierit, se
ipsam exinaniuit. Habet tamen quam plu-
rima & hoc tempore, quibus memoriam suae
pristinae dignitatis ac splendoris, cum magna
laude refricare & reuocare potest, cum me-
tropolis totius Regni Regumq; priscorum
Regia fuerit, illorumq; cineres terra tanquam
operimento matris obductos habeat, tam Eth-
nicorum, qui fortia & illustria facta gesserunt,
& Regnum Poloniae ampliarunt, quam &
eorum qui mysterijs sacrosanctis initiati sunt,
acceptumq; Regnum à maioribus suis con-
seruant.

seruant, quodq; hæc ciuitas veteribus tutis-
simum profugium fuit, omnium consultationū
tempore omni pacis belliq;. Hæc ciuitas fuit
prima, in qua primordia religionis Christi-
anæ, & quidē simplicia cæperunt. Rex primo
lauacro regenerationis ablutus, veterem ho-
minem deposuit & nouum induit, quod & toti
Regno diuinitus conferebatur. Auxit & au-
get dignitatem ciuitati huic Templum au-
gustissimum & antiquissimum, cuius Præses
iam est, vir maximi nominis STANISLA-
VS KARNKOVVSKY, in Regno
Poloniæ tenens principatum omnium Episco-
porum, & est Primarius, vel Princeps Se-
nator Regni, vir gloria clarissimus, & au-
thoritate grauissimus, vir prudens, consilio,
iudicio, studijs & meritis in Repub. Polona
præstantissimus, viuit ad summam senectu-
tem, satur dierum, omni memoria dignissi-
mus. Habet etiam hæc ciuitas sui nominis Ca-
stellanum, qui iam est hoc tempore Illustris
vir DOMINVS JOHANNES de
Zborow: Graudziacensis, Odalonouiensis,

V Volpiensis, &c. Capitaneus, de Republica
Regni tam pacis quam belli tempore optime
meritus. Accedit nundinarum ^{maximæ} cele-
bratissima, in qua ex remotissimis regionibus,
varij generis merces aduehuntur tanquam
thesauri, ex quibus & Regnum & alia lon-
ginquæ nationes, & opes colligunt & dite-
scunt. Nec ipsi ciuitati desunt ciues boni &
prudentes, statum suæ Reipub. qua possunt
industria saluum ac sanum cōseruantes. Quæ
omnia cum antiquitate huius Urbis collata
maximum eius splendorem enunciant, ac eti-
amnum in conspectum omnibus statuunt, ne ita
vilis & contempta hoc tēpore videatur, atq;
cum esset à Lecho primo Rege instituta &
ornata. Sed ad Lechum ciuitatis huius fun-
datorum primū redeo. **Re-ditus** hic princeps
habuit amplissimos, subditis omnibus regni
amplissimi, eos hilari ac beneuolo animo, Ul-
tro, non coactu aliquo legum vel indictionum
præbentibus, ex quibus non modo ipse Rex
cum necessarijs suis viuere honeste ac splen-
dide,

didè, sed & Rempub: pacis & belli tempore
 prouehere conseruareq; , iustitiam in Regno
 administrare , insuper in omnes benèmeritos
 liberalitatem exercere potuit. Erat enim Le-
 chus liberalissimus, qui ne unum diem elabi
 patiebatur, quo non beneficium aliquod in
 benemeritum aliquem collocasset. Et ad re-
 ditus hosce persoluendos, nummus erat inco-
 gnitus, cum omnia citra pecuniam permuta-
 tione rerum comparabantur. Et quidem mo-
 re antiquissimo Græcis, Germanis, Homero &
 Cornelio Tacito testibus, vsitatissimo, de quo
 & Lycurgi legem apud Iustinum legimus,
 vt non pecunia, sed compensatione mercium
 singula emerentur. Quæ tempora, Plinio at-
 testante, feliciora fuisse certum est, cum
 nummo incognito, voluntaria rerum permuta-
 tione, vinculum humanæ societatis consta-
 bat, atq; hæc nostra sunt, quibus nummorum
 fraude, maximam rerum iacturam in Regno
 Poloniae inuectam experimur, attestante Cro-
 mero, cuius hæc sunt verba: Deterior nunc

Liberalli-
 tas.

Homerus
 Iliade 7.
 p. 269.

Cornel.
 Tacitus
 li. de mos-
 rib. Ger.

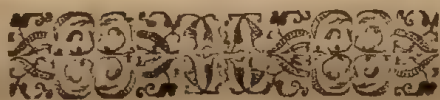
pag. 203.
 Iustinus
 li. 3 p 45.

Plin. l. 33
 cap 1. p. 459.

Crom. li.
 de situ mo-
 rib. Reg.
 Pol. f. 20.

E iij esse

esse fertur reliqua moneta, cum ponderis di-
minutione, tum æris admixtione. Vixit hic
Lechus gentis Poloniae Rex, sine dubio ad
multam ætatem prouectus, prolem multam
post se relinquens: & moriens, vt secum opti-
mam spem ferat, mansura fundamenta Rei-
pub: quæ ipse iecerat semper integra, ita
suos posteros commendabat, vt imperio Re-
gni digni præficerentur, primasq; in eo partes
teneret, ætate & rebus gestis senior, consen-
su omnium sanxerat. Quibus omnibus ritè
peractis imperium cum vita commutauit,
subditis omnibus luctu & mærore gra-
uissimo mortem eius prose-
quentibus.

DE

DE VISIMIRO EX

POSTERIS LECHI, REGE.

 *Q*UAM diu apud Polonos posteri Lechi posteritas
Lechi regnarint, literis vetustioribus nullis proditum habemus, posterioribus tantum consignatum tempus
CL. annorum legimus, usque ad hunc Visimirum, quem ultimum ex stirpe Lechi fuisseasserunt. Hic est ille Visimirus qui in Daniam usque arma Polonica extulit, magnamque partem Danici imperij, rege Siuardo profligato,ditioni suae subiecit. De quo cum ipse Crantzius Danicus scriptor, mentionem faciat, eius verba, maioris testimonij causa, adferam. Regnabat, inquit, in Danis Siuardus, multum a paterna probitate degenerans, cuius contemptu Vandali id ausi, Lutiam tantam provinciam vastare sunt aggressi. Adiuvabat illos tempus quod Regem iam NORVAGICO bello sciebant implicari. Illud quoque

Lechi posteritas
quam diu duravit.

Visimir
bella cum
Danis.

Albertus
Crantz
in Vandalia li. 1.
p. 11. 12.

Illud quoque fortunæ illorum accesserat, quod cum illi grassarentur in Luthia, rex laceris agminibus victus magno prælio redibat. Magnis tamen itineribus cum eo quod reliquum erat agmine contendit in Luthiam, ut obuius fieret Vandalis grassatoribus. Illi vero ubi audierunt properare regem, periculo suo prospicientes, cautiores in reliquum incedere curabant: nam creato ex se duce bellum redintegrabant, ferro flammisque undique saeuientes. Occurrentem Daniæ regem aggressi apud Fioniam prælio excipiunt & superant: eundemque vires reparantem in Luthia offendunt, prælium instaurant, fugant superantque, provinciam sui iuris faciunt, ex hoc die latius imperantes, Filium regis Iarmericum prælio captum, cum gemina sorore in partem prædæ abducunt. Sed quoniam apud veteres Venalia fuere coniugia, magno pretio alteram ex captiuis Daniæ Regis filiabus, Noruagiensium duci viro primario vendunt, alteram in Germania simili sorte distrabunt. Hæc Cran-

tzius de Visimiro. Addunt alij hunc duas vr-
bes ad littus maris Balthici cōdidisse: alteā
Vismariam à suo nomine appellatam, Danti-
scum alteram à Danis deuictis, quas etiam
absq; dubio contra Danicos incurfus, voluit
esse Regno Poloniae certa & firma quaedam
propugnacula. Et apparet ex vestigijs qui-
busedā historiae Danicae, hunc regem diu mul-
tūq; Marte vario cum Danis bella gessisse, &
Rempub. Polonam summa cum laude & emo-
lumento gubernasse. Quod autē Poloni bella
cum Danis multa gesserint, nō tantum Cran-
tziij quem adduxi, monumenta testantur, sed
etiam ipse Germanicus scriptor Peucerus,
ut alios omittam, testimonio est, cum inquit:
Sarmatas Henetosq;, perpetua in illo littore
maris Venedici, bella gessisse historiae testan-
tur, & monumenta quae supersunt. Reualiam
enim incolae adhuc hodie Danopil sua lingua
vocant. Et Gedanum, cui eruditorum conie-
ctura Cedani appellatio vicina est, arcē Da-
nis oppositam, Henetorum lingua significat.

Verbes à
 Visimiro
 conditæ.

Peucerus
 lib. 4. hi-
 storix in
 Hērico 6.

F

Est

Urbes
maximæ
in Prussia
Dantiscæ
Toruniæ
& Elbingæ,
Regno Po-
loniæ uti-
lissimæ.

Est igitur vero consentaneum, hanc urbem
Dantiscum sua fundamenta à Regibus Polo-
niæ accepisse, maximumq; propugnaculum in
littore maris Balthici, Regno Polonia contra
maritimos hostes extitisse. Sed si iam Visi-
mirus ad vitam reuocatus cõtemplaretur vr-
bis huius hodiernam amplitudinem, splendo-
rem, dignitatem, copijs omnibus circumflu-
entem, diuino & humano iure munitam, am-
plissimo magistratu, prudentia rerum claris-
simo, & ciuium bonorum ac fortium stupenda
abundantia affluentem urbem, regni Regumq;
Polonorum obseruantissimam, quæ sit non mo-
do firmissimum ac tutissimum præsidium, in
littore maris Regno Polonia, sed in omni cõ-
tinente ab omnibus hostibus, insuper quod sit
thesaurus, ex quo totum Regnum necessita-
tes suas subleuat, urbs florentissima, ut &
reliquæ duæ eiusdem dignitatis & splendoris
in Prussia, Torunium & Elbinga: certè Vi-
simirus magno gaudio perfusus, maximo sem-
per amore urbem hanc prosequeretur, defen-
deret.

deret, conseruaret, ampliaretq̃, nihilq̃ prius
& antiquius haberet, atq̃ ut hæc vrbs pa-
cata, propter bonum publicum regni flore-
sceret. An vero Visimirus prolem aliquam
habuerit, quoque mortis genere è viuis exces-
serit, incertum est. Uxorem eius Saxo Hi-
storicus commemorat, quam ab Iarmerico ca-
ptiuo, fraude insigni obtruncatam fuisse di-
cit, ipsumq̃ Visimirus Regem flammis ab
eodem Iarmerico furtim regiam eius incen-
dente, absumptum scribit. Sed ipse Crantzius
banc de tali Visimiri & eius uxoris morte
narrationem, ineptam & vanam esse iudicat.
Nos non tam ipsam mortem, atq̃ gesta præ-
clara Visimiri inquirimus, cum plerumq̃ vi-
ros maximi nominis, sua post præclara faci-
nora, vario genere mortis extinctos fuisse le-
gamus, nec aliter ante actam vitam splendi-
dis trophæis ornatam, quam funestis euenti-
bus, fortuna sic cadente, traducere consue-
uisse, cuius exploratum esse, non ignoremus.

F ÿ

DE

DE DVODECIM PALA- TINIS POLONIÆ DVCIBVS.

*Extincta stirpe Lechi, Poloni Gnes-
nam creandi noui magistratus causa
cōfluunt, & vel ob fastidiū vel sauitiam de-
pulsā vnius dominatione, ad optimates gu-
bernacula Reipub. transferunt. Hic videre
licet, Polonos Electionem noui magistratus
semper liberam habuisse: cuius fontem ac
fundamentum fuisse plebeiam illam imperij
gubernationem facile concedi debet, qua pri-
mitus propter iuris æquabilitatem, & consi-
lia cōmunia, vt testis est Procopius, vsi sunt.
Post aliarū gentium mores sequuti, ad vnum
summam rei referebant. Deinde offensi vel
negligētia, vel tyrannide vnius, cœtum opti-
morum virorum deligebant, eo quod ex opti-
mis viris sciebant optima existere consilia.
Quibus cum omnibus summā potestatem pa-
cis & belli tempore permittebant, sibi ipsis
eligendi & creandi magistratum nouum sem-
per re-*

Electio
nouī re-
gis libera
semper a:
pud Po-
lonos,

per relinquebant. Quam consuetudinem & Iustinus
illū Lycurgum in Repub. Spartana lege fir- li.3. p.45.
masse legimus, cū Regibus potestatem bello-
rum, magistratibus iudicia, & annuas suc-
cessionēs, senatui custodiam legum, populo
sublegandi senatum vel creandi, quos vellet
magistratus, potestatem permisit. Maiores
itaq; illi gentis Polonæ, hac libera & pro-
pria electione noui magistratus freti, viros
præstantes ætate & iudicio graues, inter a-
lios integritate morum, & rebus gestis con-
spicuos, duodecim eligunt, & diuiso in toti-
dem partes imperio, unicuiq; suam prouin-
ciam regendam demandant. Magistratum
huiusmodi credibile est Polonos illos mutu-
asse, vel ab antiquissimis illis Ægyptijs, Per-
sis, Hebræis & Græcis, qui Regna sua in du-
odecim tribus distributa, per duodecim præ-
fectos principes gubernabant. Quam qui-
dem gubernationem absq; dubio ex duodecim
Planetis, qui suo caelesti regimine xij. anni
menses conficiunt, effinxere, vnde etiam xij.

Electio
duodecim
Palatinorū
rum,

Electio
magistra-
tus, duos
decim Pa-
latinorū
vnde.

Fij

Deos

Deos cōmentī sunt, & ijsdem vestigijs regna
sua in xij. partes diuisa, per xij. lectissimos
duces administrare sunt soliti. Tabulas quoq;
legum xij. Græcos Athenienses legimus ha-
buisse, quas Solon per xij. etiā annos apud va-

Herodo- rias gentes peregrinando, vt Herodotus testis
tus p. 12. est, cōquisierat. Quemadmodū & Moyses in-
lib. 1.

Valerius stinctus Spiritus S. vniuersam gentē Hebræorū
lib. 5. c. 3. in xij. tribus partitus est. Et duodenarium nu-
pag. 271.

Gellius merū maximæ semper religionis apud omnes
l. 2. c. 11. gentes fuisse cognoscimus, quē modū & Chri-
& lib. 20. stum mundi seruatorem in sua Repub. Aposto-
cap. 1. lica obseruasse, comperimus. Cultissimam igi-
tur prudētia & rerum maximarum experien-
tia præditam gentem illam primariam Polo-
nam fuisse, certo cōstat, quæ & se ipsam rege-
re, imperium suum promouere, Remq; pub.

Gens Po-
lona anti-
qua culti-
ssima, in
guberna-
tione Rei
pub. priu-
dens.

suam aliquando fluctuantem subleuare, alia-
rum gentium utilibus ac commodis vestigijs
insistēdo, potuit. Scribunt hos duodecim Pa-
latinos ab initio fuisse strenuos & fideles Rei-
pub. custodes, qui priuatis commodis negle-

ctis.

30
Etis, solam curam imperio promouendo gna-
uiter impendebant. Iustitiæ cōseruandæ cau-
sa leges quasdam promulgarunt, voce solum
modo ac consuetudine, non scripto compræ-
bensas, consilia statuto tempore habebant, &
in deliberationibus nō acumine certabāt, sed
veritatem verbis simplicibus & paucis can-
dide declarabant: suffragia non tam numerā-
tes, atq; ponderantes, pacem & tranquillita-
tem domesticam imprimis promouebāt, ne per-
turbatione & cædibus mutuis Poloni vexa-
ti, hostibus exteris, occasionem incursionem
faciendi, & regnum ipsum inuadendi ac de-
prædandi, præberent. Ideoq; etiam, si qua ex
hoste aliquo oboriebatur difficultas, illorum
erant partes, de belli summa deliberare, exer-
citū in bellū educere, & omne negotium ad-
uersus hostem subire ac explere: unde etiam
Woiwodowie lingua Polonica, hoc est, du-
ces belli vocabantur. Postea vero cum à
natura facilis sit morum conuersio, proce-
dente tempore, tali imperio elati, iam non
nihil

Duode-
cim Palas-
tinorū res-
gimen re-
gni primo
feruidū,
post tepu-
dum.

A natura
facilis mo-
rum con-
uersio.

nihil de studio Reipub. remittere cœperunt,
otia magis & voluptates, atq; labores con-
sectantes, suaq; priuata commoda publicis
preferentes. Quisq; principem locum te-
nere, & in sententia dicenda Vincere voluit,
Vnde ad ingentia odia inter se euadunt, ex
odijs factiones trahunt, ex factionibus cædes
& bella ciuilia acerba commouent. Ex inde
sibi quisq; viuere, nec vllum respectum ad
duces hosce male feriatos habere voluit. Ho-
stes quibus antea nomen & arma Polonorum
terrori erant, videntes malis hisce intestinis
Poloniam distrahi, occasione accepta, eam in-
uadunt, & damna ingentia ferro & flamma
inferunt. Cũ autem nullum finem horum ma-
lorum experiuntur Poloni, Palatinis ipsis in
propulsandis hisce minime idoneis existi-
bus, rursum magistratum hunc abrogare, &
Palatinos hosce publica hac dignitate abdi-
candos decernunt, de aliquo viro vno præ-
potenti, qui in integrum Rempub. Polonam
restituatur, cogitantes. Scribunt magistratum
Palati-

Palatinorum horum ad L. annos stetisse, cuius simulachra etiamnum in Palatinis hodiernis Polonicis cōspiciuntur, maxima cum Maieſtate & splendore Regni, eiusq̃ commoditate.

CRACVS QVARTVS REX POLONIÆ.

Conuentu igitur Gnesnæ factō, Poloni Palatinos magistratu abire iubent, & si quidem rem communem dilapsam habebant, consultant grauit̃er, quo pacto hæc recolligi possit. Conuertunt iterum animos suos ad vnius imperium, & talem dispiciunt virum, qui fundamenta Reipub. concordiam & iustitiam, sanctè sapienterq̃ conseruaturus sit. Offertur exemplo vnus ex ijsdem xij. Palatinis Cracus nomine, vir omni genere virtutum ornatus, copijs ac opibus affluens, quem ad fastigium huius maiestatis prouebunt. Habuit hic Cracus sedem omnium rerum & fortunarum suarum, ad montem Sarmaticum,

Fūdamēta
ta Reip.
cōcordia
& iustitia.

Electio
Craci in
Regem.

G

maticum,

maticum, in regione versus Pannoniam, xiiij.
milliaribus à fontibus Vistulæ sitam, qui si-
mul atq; hanc tam duram prouinciam sibi de-
mandari cognouisset, apertè recusare ho-
nores cæpit, & se nolle tam grauissimum o-
nus subire, dicebat: & reluctatus multum,
ne nimium munus tam necessarium defugere,
& operam suam patriæ collabenti denega-
re videretur, cessit votis & necessitati ur-
genti. Electus igitur in regem, omnem curam
sarciendæ Reipub. Polonæ aggressus, dome-
stica mala primum tollere orsus est, Polonos
odijs, factionibus & cædibus distractos, in
pristinam concordiam reducebat. Iudicia &
horum præsides, ad quos causæ oppressorum
deduci possent, legibus & decretis quibus-
dam latis, instituit, reliquaq; quæ Rei-
pub. Polonæ in rem fore putauit, magno cum
studio & labore, ea qua pollebat prudentia,
prospexit. Qua industria cum vulnera re-
gni tali prouidentia reficeret, ad ea quæ fo-
ris factò fuit opus, animum & vires appulit.

Grassa-

Grassabantur ea tempestate Franci in Pan-
 nonia, qui subinde etiam ipsam infestabant
 Poloniam, hos Cracus collecta manu fortiter
 repressit, profligauit, & à finibus, cæsis
 quam plurimis, repulit. Hinc alios vicini-
 ores, hostes aggressus, cum eis vel armis, vel
 fæderibus societatem firmavit, ita vt non mul-
 to tempore summam pacem ac trāquillitatem
 regno pararet, vnde vacuus à curis & bel-
 lis, nactus quietem aliquam, ciuitatem ad
 Vistulæ flumen, in loco vbi fortunas suas
 locauerat, condidit, quam à suo nōmine Cra-
 cow appellauit: quamuis aliqui à coruis cro-
 citantibus, qui tunc multi eum in locum ad-
 uolarant, appellatam esse volunt. Arcem
 etiam in monte proximo, **Wauel**, extruxit,
 quam regiam suam esse voluit, quemadmodum
 & ciuitatē ipsam Regni metropolim, Gnesna
 veteri vrbe postposita, constituit. Quæ quidē
 vrbs ab exiguis profecta initijs, ita ciui-
 bus optimis, magistratu prudentissimo, opi-
 bus amplissimis, hominum maxima frequen-

vrbs Cra-
 couix pri-
 mordia &
 incremē-
 ta.

Eius cele-
britas,
Defensio
pervirum
magnū lo
annē Za-
moisky,
tia, copia & affluentia omnium rerum, ædi-
ficijs splendissimis, disciplina & moribus cul-
tissimis, Reipub. administratione optima, qua
civium vita beata, opibus firma, copijs locu-
ples, gloria ampla, virtute honesta contine-
tur, hucusq; inclaruit, ut nulli urbium in Eu-
ropa secunda esse videatur: Urbs præterea
munitionibus est firmata & septa, quo se ab
hostium quorumvis incurssione defendere tuto
possit. Cuius maximum experimentum in re-
centi est memoria, cum anno M. D. lxxxvij.
electionis ius legitimum Regis Sigismundi
Tertij iam feliciter regnantis, propugnaret
vir magnanimus fortissimusq; Iohannes Za-
moyski, Cæcellarius Regni & Generalis Im-
perator ac Administrator exercituum Regni
Polonici, quo tempore cum militib; adversæ
partis in Urbem impetum facientib; propul-
saret propelleretq;, resq; præclaras in ipso
conflictu gessisset, memoriam nominis sui con-
secravit sempiternam. Non desunt alia hu-
ius Urbis ornamenta maxima, cum in ea sit se-
des

des Episcopalis, quam hoc tēpore tenet Illu-
 strissimus princeps de Olica & Nyesuis, Do-
 minus Georgius Radziuil, Cardinalis S. R.
 Ecclesiae Tituli S. Sixti, vir magnus & al-
 tus Reipub. Regni studiosissimus. Accedit
 dignitas praestantissima, & in amplissimo Se-
 natu Regni inter Palatinos ac Castellanos,
 primaria Castellania Cracouiensis, quaiam de-
 coratus est Illustrissimus vir, autoritate &
 prudentia pollens Dominus Ioannes, princeps
 Ostrogiensis, Palatinides Kijouiensis, utpote
 filius Constantini Principis Ostrogiensis, Pa-
 latini Kijouiensis, viri rebus praecclare gestis
 splendidissimi, copijs & opibus affluentis, &
 omni laude cumulatissimi. Deinde Academia
 viris eruditione praestantissimis, & stu-
 diosorum frequentia celeberrima, de qua
 Pauli Fouij maioris commendationis ergo,
 adfero verba, Sarmatarum, inquit, regio Cra-
 couia est, quam Vistula amnis interfluit, ibi
 Mathematicorum studia maxime florent.
 Publice enim literarum studiosi bonas artes

G iij

docen-

Paulus
 Iouius
 lib. 13. his
 toriz, pa.
 229.
 Celebris
 tas Acade-
 mie
 Cracou.

docentur, & imprimis supputare syderum
cursus, atq; inde temporum vices, incerta bel-
lorum, & in utramq; hominum fortunam ar-
cana fatorum aperire consueuerunt. Illo ve-
ro tempore, promouente Craco Regnum Polo-
nia, noua & cultiora construebantur tecta, &
in vastis nemoribus, ut vult Dlugossus nouae
erigebantur coloniae. Huius Cracitēpore se-

Draco im runt Draconem iubatū immanē ac terribilem
mani spe specie, in antro cauato & horrido, in quo arx
cie, in Po ipsa locata erat, latuisse: qui cum non modo
lonia. iumenta, sed & homines multos, fame premen-
te vorasset, nec vlla vi pelli necariq; posset,
arte vsus Cracus, vituli pellem, pice, sulfu-
re, & fomite incenso fartam, ad ostium antri
apponi iubet, quam cum bestia hiatu oris de-
glutiuiisset, & materia magis ac magis incen-
sa, interiora eius adureret, maximo cum cru-
ciatu & rugitu arcem quassante extincta
est. Cum autem Cracus summa cum gratitu-
dine & laude domi & foris regnasset, vita
& imperij multos conficiens annos, egit su-
preum

Obitus
Craci &
eius glori-
fica sepul-
cra.

premiū diem, filios duos & filiam tertiam
post se relinquens, qui funus amplissimum de-
mortuo fecerunt, corpusq; uti ipse manda-
uerat, in monte Lassotino ē regione ciuitatis
Cracouiensis, aggesto instar montis memoriae
sempiternae causa, tumulo humarunt.

LECH SECVNDVS

QVINTVS REX.

CVM Cracus & Lechus fratres una Electio
Craci,
filij.
cum VENDA sorore, iusta per-
soluissent paterno funeri, sermone dissemi-
nato sparsaq;, Cracum maiorem natu, in re-
gem eligendum: ubi Lechus ambitione fla-
grans, captare occasiones cœpit, quibus re-
gnum fratri destinatum præriperet, Et cum
ipso in viuis manente voti compos esse nequi-
uit, in necem eius animum intendit, ut quod Si violan-
dū est ius,
regni gra-
tia est vio-
landum.
iure non potuit, scelere capeſſat regnum.
Paruo elabente tempore, Venatum uterq;
exibant, ubi CRACVS profilientem feram

feram persequabatur, neq̃ alio respiciebat
quam quò ipsa fugerat, equus eius impruden-
tius ab eo actus, in genua procūbit: quem ca-
sum Lechus frater spectans, vesanus & per-
citus accurrit, & fratrem hærentem iaculo
contorto sternit, membra eius in speciem mor-
sus feræ, lacerat & stramento contegit, &
actutum deplorans multis cum lachrymis,
tam funestum casum fratris scilicet, exponit
omnibus: in quo cum fidem obtinuisset, ad
imperium assumptus est. Quo cum aliquo
tempore functus, primo rumoribus aliquibus
fratricidium eius detegi, post propalam ferri
ac traduci cæpit. Quod detestantes Poloni
cum alia ratione facinus hoc expiari non pos-
set, ipsum Lechum honore Regio exuunt, se-
dibus pellunt, qui sterilitate etiam à Deo pu-
nitus, eneruam ac frigidam vitam egit. Post
furiarum, quæ sunt speculatrices & vindi-
ces facinorum ac scelerum, agitatus ardenti-
bus tædis, angore conscientie & fraudis cru-
ciatu, absumptus est. Et hic primus fuit in
regno

Rex im-
pius Po-
lonis iusti-
am aman-
tibus inul-
sus.

regno Polonia, qui à splendore paterno dege-
nerauit, nequitia sordibus imbutus, optimi pa-
tris pessimus filius, hic qui ius fraternū impe-
rii causa fratricidio violauit, dignitatem re-
giam apud Polonos semper intemeratā, scele-
re tāto funestauit, primusq̃ extitit, quē Polo-
ni, gens alioqui Regum suorum cupidissima,
obseruatissimaq̃, regno & sedibus spoliarunt
expuleruntq̃.

PRImus
rex ob fra-
tricidio
à Polonis
regno pul-
sus.

VENDA VIRGO CRACI FILIA, REGINA IN IMP. POL.

Magna perturbatio & luctus ingens Po-
lonos tenebat, ob duorū fratrum regia
stirpe prognatorū, tam miserabilem ac repen-
tinum interitū, vnde etiam nouarū perturba-
tionum causæ quæri videbantur, cum suspensi
ac incerti essent, quem nam dignitati Regiæ
præficerēt, quo restinctis ac sublatiis omnibus
perturbationibus, optima Repub. fruerētur,
vidētes tamen Vendam Craci sobolē relictā
esse, virginem & forma & animo virili præ-
stantissimā, insigne regni illi offerunt, supre-

Electio
virginis
Vendæ
quæ Po-
lonis im-
perat.

H

miq̃

miq; magistratus nemine eam dignantur: par-
tim vt suū erga Cracum patrē eius, principē
celebratissimū, amorē testētur, cuius memoriā
dignitate filiae renouare ac redintegrare vo-
lebant: partim, vt quod filij duo fato infelici
obstante non poterant, illa relicta filia, mulier
fortis, fortia facta patris in omnē posteritatē
propagaret. Idq; quod & sapius apud alias
gētes cōtigisse non igno-
rabāt, apud quas vir-
gines & faminae, maiore quam pro homine &
muliere sapientia, Resp. auxerunt, regna am-
pliarunt, ciuesq; suos in optimo statu cōserua-
runt. Qualis fuit Delbora, mulier fortis, im-
peratrix populi Dei viuētis, quē ab hostibus
omni tēpore tutata est: cuiusq; Remp. & im-
perium varijs auxit honoribus. Qualis etiam
fuit Nicaula illa siue Cādaces ex Meroē in-
sula Nili Regina, rectorix sui imperij sapien-
tissima. Innumeraq; aliae fuēre, quae sexus ob-
litae virilem animū gerebant, viris imperabāt
sine virili auxilio. Et hoc nostro, vt exoptatis-
simo, ita turbulentissimo tempore, testimonio
est.

est, augustissima & verè diuina virgo Elisa-
 beta Magna, Regina & gubernatrix prudē-
 tissima ac felicissima, potētissimæ florētissi-
 mæq; gentis Anglicæ, pietate, sanctitate, iusti-
 tia, autoritate, grauitate, brachio Dei & san-
 ctiorū Angelorum excubijs, gloria omni, omni
 in gente celebratissima. Quare eadē sibi de
 Venda polliciti, rerū dominam Poloni consti-
 tuunt, eiq; gubernacula Reip. tradunt. Ad
 quæ, cū illa consedisset, eaq; tractare in animū
 induxisset, sexus oblita, virilem animū gerere
 cæpit, patris vitā, mores & res gestas sequu-
 ta, gratam & acceptam omnibus se præstitit.
 Virgo insuper eximia pulchritudine, forma,
 specie, statura ad hanc dignitatē appositissi-
 ma, ita vt non immeritò Venda nomen, quod
 latinis hamum sonat, obtineret. Sua enim ex-
 cellēti forma, venustate, animiq; sublimitate,
 omnium in se ora & oculos cōuertebat, vt non
 mortalem, sed Deam aliquā omnes fuisse, pu-
 tarent. Vnde cū tantæ existimationis apud
 exteros quosq; fama & rumore celebraretur,

non deq; loco Conit. Augustina

Anna Bolens.

Concubina Henrici VIII

sibi Mater Henrici

Anglicani.

Vendæ

Reginæ

Polo; vir-

tutes & res

gni maiest-

tas.

Vendæ

nomen.

H ij

Regu-

Regulus quidam Rithigerus Saxonia sine
dubio, ardenti amore eius flagrans, eam per
legatos in uxorem expetit, ratus per nuptias
se quoq; regno potiturū. Sed Venda prudenti
excelsiq; spiritu, se absq; viro defungi impe-
rio, in eoq; præesse semper, non subesse velle,
respōdit, speq; frustratos legatos dimisit. Quæ
cum Rithigerus accepisset, ob repulsam in-
dignatus, bello Vendam cū regno acquirere
decreuit. Accurrit igitur tanquā centū cor-
da haberet, maximo instructissimoq; suerū po-
pularium cum exercitu Venda, & illi regulo
impotētes amores exprobrans, ad conflictum
eum prouocat, se Marte libidines eius cohibi-
turā inclamans. Quam cum regulus plenam
animi, plenam spiritus animaduertisset, mo-
nitus, à suis ne ob libidines se & suos in di-
scrimen conijciat, animo perculso & abiecto
pugnam detrectat, & ob dedecus, vitam sibi
acerbam esse putat. Cumq; tam animo fracto ca-
rentiq; arbitrio suo esset, mortem sibi ipse con-
sciuit. Quo facto, Venda victoria potita, fi-
dem ami-

Venda
regulum
quendam
nuptias
eius ap-
petentem
bello re-
primit.

dem amicitia cum Germanis sanciens, Craco-
uiam abscexit. Cum autem triumphū egisset,
grata in Deos, quibus acceptam victoriam re-
ferebat, his seipsam sacrificij loco consecrat,
persuasum habens, se hactenus satis Rempub.
sartam & tectam conseruasse, nec quicquam
restare aliud, quam vt pro eius sempiterna sa-
lute, votū religionis suæ qua tenebatur exol-
uat. Atq; ita in refertissimo celebratissimoq;
hominum conuentu, spectantibus omnibus, vir-
go altissimi spiritus, Regina & gubernatrix
tati imperij, nihil morata honores & opes, spre-
tis & abiectis omnibus illecebris mūdi, in pro-
fluentem Vistulæ se præcipitem dedit. Faci-
nus hoc stupendum quidem, & Vende, seculo
illo gloriosissimum fuit, à pessimis tamen spi-
ritibus profectum, qui natura crudeles, hu-
manis victimis litari sibi volunt. Sic Iphi-
genia voto Agamemnonis patris immolata est.
Et Græci nece Polixenæ litabant. Euripides
etiam laudat Reginam Atticam quæ volens
exhibuit filiam, vt fieret hostia pro salute
patriæ.

Vendæ
triumpho
de Ger-
manis.

Demens
sacrificiū
Vendæ.

H ij

Conce-

Concedo ciues, victimam hinc abducite:
Vt salua sit victrixq; nostra Patria.
Nam filia vitæ, salutem publicam,
Immota stat sententia, antepondere.

*Ita idolatræ illi cursu sempiternæ gloriæ
deliniti, nihil veriti sunt, voluntariam oppe-
tere mortem, quod & Vendam apud priscos
Polonos, gentilismo regnante, fecisse scribi-
mus: cuius corpus ex aquis extractū uno ab
vrbe Cracouia milliario, procures Poloni ter-
ræ, more paterni sepulchri, in maximā alti-
tudinem aggestæ & euectæ, mandarunt: Mo-
gilamq;, hoc est, sepulchrū vocarunt, quo no-
mine in hodiernū vsq; diem pagus eo loci si-
tus, dicitur.*

DE DVODECIM PA-
LATINIS, ITERVM POST MORTEM
Vendæ in Polonia regnantibus.

 *P*time mihi sentire illi videtur, qui cō-
uersiones Rerūp. naturales esse dicunt,
quod & Cicero ex Platonis sententia cōpro-
bat: nul-

Cic. lib.
de diuina
tione.

bat : nullus enim tam firmus & stabilis Rei-
 pub. status existit, qui non ultrocitroq; in gu- Regno
cōuersio-
nes natu-
rales.
 bernatione commutetur, cum vel principes
 Rēpub. teneant, vel populi, aliquando etiam
 ex plebe summi aliquot delecti viri, quod
 quidem apud quasvis gentes sæpius accidisse,
 non ignoramus, Assyrijs præsertim, Persis,
 Græcis : & apud Romanos illos rerum Do-
 minos, dignitates identidem mutatae sunt.
 Idem igitur Reipub. Polonae accidit, cum
 vel à plebe ipsa, vel à Regibus, aliquando à
 duodecim Principibus viris, quos Palatinos
 vocant, regeretur. Quam conuersionem Pa-
 latinorum præcipuè bis contigisse legimus,
 semel Lechi stirpe extincta : secundò, post
 Vendæ felicissimum imperium : quo tempore Palatinos
rē imperi-
um, & cui
vocabatur.
 administratio Regni iterum ad duodecim
 hosce Duces delata est, ea ratione, quòd à
 prima horum institutione, semper in duode-
 cim prouincias nationem suam Poloni distri-
 butam habebant : quarum semper duodecim
 viris præfecturam dabant. Unde cum ob di-
 uersa

uersa multorum in ambigendo regno post in-
teritum Vendæ studia, non possent vni decer-
nere imperium, illud eisdem Palatinis dede-
runt. Cuius quidem negotia aliquanto tēpore
illi non sine maxima Reip. utilitate obire vi-
debantur, donec creberrimæ hostiles incur-
siones, domesticæq; seditiones ortæ, supra mo-
dum regnū affligebant, quibus retundendis,
vires ducum remissæ sufficere nequibāt. La-
trones enim quidā ex Pannonia, & Morauia,
irruptiones frequenter faciebant, dānaq; mul-
ta regno inferebant, tēpore non modico longē
& latē in Regno grassantes. Aduersus quos
cum negligentius duces agerent, multi sub-
inde de malis regni cōquerentibus, vir quidā
plebeius, Przemislaus nomine aurificio victū
queritans, militiæ tamen studiosus, vsus stra-
tagemate quodam, hostes illos securos & in-
cautos, ad internecionem deleuit, statūq; Re-
gni afflictum ac lacerum restituit. Quem ob
tam præclarū ac salutare beneficium, cōser-
uatorē patriæ vocarunt, regemq; suum futu-
rum declararunt.

Hostes
Poloniā
infestant.

Ab auri-
fabro pro-
fligantur.

PRZE-

PRZEMISLAUS

VEL LESCO PRIMVS, OCTAVVS
POLONIÆ REX.

 Ir, hic cui PRZEMISLAUS Przemif-
Poloni dixere nomen, communiter laus; auri-
fertur plebeius fuisse aurifex, militaris ta- faberquis
men, unde videre est à principio apud Po- fuerit.
lonos licuisse, plebeium quemquam milita-
tum exire, & strenue rem agere, præmiumq;
dignum factis referre. Qua verò occasione
ad fastigiū Regni prouectus fuerit, sic acci- Qua occa-
piendum est. Eius tempore Regnum Poloniæ sione rex
innumeris malis cum perseditiosos ciues, tum electus.
per hostes accerrimos Morauos & Pannonas,
fuit distractum. Quibus, cum in maxima
rerum amissione, desperationeq;, nullus esset Eius pa-
qui obuiam ire vellet, ipse maiora, quam vi- trix defe-
res eius ferebant, & animo concipere, & ma- sio.
nu moliri orsus est, voluntarios milites, qui
omnem cogitationem & curam in Rempub.
afflictam posuere, coegit instruxitq; quam
pluri-

Stratage-
ma Prze-
myslai.

plurimos, quos cum in insidijs collocasset, ipse cum paucis noctu exploratū hostes adit, quos cum securos & incautos animaduertisset, ad suos redit, victoriam in manu esse nūtiāns. Ibi ex vna parte è regione castrorū hostiliū, galeas quam plurimas, ex corticibus arborū cōpactas cōsectasq; in arborū frondibus appēdit, ut eo modo speciem aliquam instructi exercitus hostibus obijciat, dispositis insuper hisce in locis lectissimis militibus, qui hosti in conspectum prodirent, & clamore terrent. Ipse ex parte altera cum non contemnēda sociorum manu, in abditis abstrusisq; locis manet. Oriente itaq; sole, milites ex locis galearum appensarum clamore profuso, Moravos & Pannonēs perterrefaciunt, qui correptis armis absq; ordine confusi, recta in loca illa feruntur: quæ cum galeis innumeris referta esse conspexissent, rati exercitum latere, subsistunt. Quo momento à tergo Premislaus in castra impetum facit. Illi ex vtraq; parte putantes se maximis exercitibus circumseptos,

10
septos, maximo timore perculsi, omnes se,
salute desperata, in fugam conijciunt, quos
Premislaus insequutus, acriter cedit & pro-
sligat, ita ut vix unus incolumis euaderet.
Potitus itaq; hac victoria, castra socijs diri-
pienda tradit, illisq; spolia & prædam omnem
distribuit, ipse contentus sua virtute, qua ho-
stes fudit fugauitq;, & regnum in liberta-
tem vendicauit. Milites illi admiratione
ducti tam prudentis ac fortis viri, ubiq; eum
gloria & prædicatione efferebant, suade-
bantq;, ut si regnum sartum & tectum habere
velint, regem eum cõsalutent. Quo proposito
perturbati Palatini, quib. administratio Re-
gni ex usu fuit maximo, Premislai famam
existimationemq; minuunt, iusq; nobilitatis
auitum in eligendo nouo rege iam explicatũ,
perturbare impedireq; conantur, vicit tamen
tota nobilitatis consensio, Premislao in du-
cem creato, quem paruum Lechum suo Scla-
uonico vocabulo Leszek nũcuparũt, eo quod
veluti primus Lechus, regnum lacerũ ac pro-

Victoria
de hostib.

Electio in
Regem.

stratum sua industria releuarit. Fuit igitur
Guberna- *hic Princeps omni virtutum genere ornatif-*
tio Regni *simus, cui ad tenendam Rempub. nec pruden-*
felix. *tia, nec fortitudo, adeoq; nec amor fidesq; ci-*
uium, unquam defuit. Quoad vixit, terrori
Vltz *semper hostibus fuit, & dignitate regia absq;*
finis. *vllis impedimentis perfunctus, diem suum,*
nulla prole relicta, obiit.

LESCVS SECVNDVS

REX NONVS.

Electio
Regis Po-
lonis libe-
ra, sed dif-
ficilis fuit.

*P*OST obitum huius Lesczek, noui tur-
bidi motus in Polonia concitantur,
ex electione potissimum noui principis, quam
difficilem & lubricam in magnoq; labore po-
sitam experiebantur. Multi enim, vel ple-
beia communiq; potestate Remp. regi, sua-
debant, alij iterum Palatinorum administra-
tionem restitui auebant, & alij, qui vnus do-
minatum ceteris omnibus anteferebant, am-
bitione immoderata laborabant, nullo modo
ad vnum

ad unum aliquem spectata moderationis vi-
rum, vota sua concordi voce conferre volen-
tes: qua animorū varietate honorūq̃ sollicita
contentione, rem periculosissimam in regnum
inducebant, seditionē atq̃ discordiam. Quod
malum cum in regno serperet, manaretq̃ la-
tius, ne ad extremum ipsam Rempub. pessun-
daret, viri quidem moderatioris ingenij, so-
lius R. P. amore sortibus tanquam diuino
quodam nutu, electionem Principis peragi
persuadent. Quod consilium tanquam oracu-
lum quoddam cælitus prolatum amplectun-
tur omnes, sortesq̃ cursum equorum maculis
conspersorum deligunt: ut qui primus ad
metā præfixam peruenerit, regno potiatur.
Locum igitur curriculi in campo Cracouien-
si, versus Pramnik amnem deligunt, in quo
statuam corona & sceptro redimitam, ad quam
equis contenderent, locant, diemq̃ tam ma-
gnifico certamini præstituunt. Inuentio certē
pleni ac exquisiti consilij hæc fuit, qua impe-
rij potiundi modum appositissimum declara-

Res perlo-
culosissia
ma in re-
gno sedis-
tio & dis-
cordia.

Modus e-
lectionis,
cursus e-
quorum.

bant. Equorum enim opera res maximi mo-
menti, viri nomine ac honore illustres cōficere
Herodot' cōsueuerunt, quemadmodū & de Dario legi-
L3. p. 223 mus, qui equi beneficio regnū obtinebat Per-
sicum. Et Corn: Tacitus Germanos in diui-
nationibus equis vsos fuisse scribit, hæc in ver-
ba: Propriū gentis equorū quoq; præsagia ac
Cornel, Tacit' de moribus Germano
rū, p. 204. moribus ac lucis candidi, & nullo mortalium
opere cōtacti, quos pressos sacro curru sacer-
dos, ac rex vel princeps ciuitatis comitan-
tur, hinnitusq; ac fremitus obseruant, nec vlli
auspicio maior fides, non solum apud plebem
sed apud proceres, apud sacerdotes. Quod
autem nō promiscuos, sed punctatos ac varie-
gatos equos huic curriculo destinarant, cau-
sam subesse puto, splendorem ac amplitudi-
nem regni, ad quod assequendum equis tam
selectis, ac equitibus splendidis, opus fuit ma-
ximè, vel certè ob religionis reuerētiam, qua
solem in certamine effulgentem, equis ei sa-
cratis tam selectis ac splendidis, propter re-
gni cur-

gni cursum felicem ac faustum, honorarent.
Antequam igitur dies dicta certamini ad-
uenisset, quidam cupidus Regni, fortunæ dis-
fidens, dolo & fraude certamen conficere
statuit. Viam curriculi determinatam fer-
reis clauis, primo quoque tempore, nocte concu-
bia, hinc & inde confixit, herbaque congesta
contextit atque abdidit, uno tamen spatio inte-
gro relicto, quo cæteris in stadio retardatis,
ipse pernici cursu statuam primus contingat.
Et ne ipse inter currendum actum equum læ-
deret, soleas ferreas solidas in eius ungulas
induxit. Quod tamen nec latere diu nec illi
ex animi sententia cedere potuit. Duo enim
iuuenes homines infimi, post præsentem machi-
nam, die sequente in illud curriculum descen-
dunt. In quo cum animi relaxandi causa sta-
dium currerent, pedibus confixis & læsis frau-
dem præsenferunt, quam tamen ad ipsum pu-
blicum certamen cælarunt, ut autore insidia-
rum aperto, ipsi fortunam aliquam expe-
viri stadio iam sibi cognito, possent. Atque
igitur

Dolo ne
an virtute
Regnum
quæredū.

igitur cum præstituta certamini die omnes
candidati, spectantibus quam plurimis, in ha-
renam equis splendidis descendissent, alter
præfatus iuuenis altos spiritus cōcipiens, pe-
des ad statuam quoq̃, omnibus tanquam va-
nissimum conatum eius deridentibus, conten-
dere decreuit. Cumq̃ citatis equis cursu nite-
rentur, omnes læsis equis vel subsistere, vel
excussi humi hærere sunt coacti, ipso fraudis
artifice illæso ad statuam cum gaudio aduo-
lante, quem mox iuuenis ille subsequutus est.
Qui, cum eques ille coronam sceptrūq̃ præ-
benderet, regisq̃ nomine compellaretur, aliq̃
de equis læsis grauitèr quererentur, fraudem
omnem noui regis in apertum produxit, cla-
uos ex terra euellens commonstrat, monet ut
artificium videant. Rem enim nefandam esse,
ut, quod sortibus diuinis propositum regnum
fuerit, fraudibus & maximo suorum equa-
lium detrimento, à quoquā parari debeat. Ado-
lescentem hunc quem antea ludibrio habe-
bant, benigne & attente audiebant omnes.
Perqui-

Perquirunt de clavis accuratius, his omne curriculum oppletum inueniunt. Rex adducitur nouus, quod equum illa sum habuerit, ex ungulis calcibus ferreis munitis, depræbendunt, tramitem quoq; quo ipse currebat, vacuum clavis cognoscunt. Atq; omnibus argumentis fraudis ab eo patratae probè conquisitis, violator sacrosanctarum sortium iudicatus est, quem equis discriptum membratim dissecuerunt: ne vero aliquid de diuino nutu attenuare minuereq; videantur, inueniem illum qui pedes secundus ad statuam Regiam peruenit, regem creant, splendoreq; Regio in urbem uehunt, Lescumq; nomine regio compellant, ad eius genus infimum, nullam offensionem atq; fastidium habentes, voluentes illud maximè quod vulgò dici consuevit.

Malo pater tibi sit Therfites, dum modo tu sis Æacida similis, Vulcaniaq; arma capessas:

Quam te Therfita similem producat Achilles.

Neg; enim hæc Electio erat Polonis decori, cum etiam antiquitus apud multas
K gentes

Poloninō
fastidies
bant ples
beium in
Regē e
ligere, nō
genus nō
opes, sed
virtutes
spectātes.

gentes ex gregarijs hominibus propter virtutes spectatas, duces ac Reges deligebantur. Nonné Saul ex pastore armetario, David ex opilione, Romulus & Remus ex pastoribus Reges creati sunt? sic apud veteres Polonos Regem habebat eum, qui virtutis, sapientiae, & dexteritatis testimoniū habebat. Fuit hic

Cicer. pro
lege Ma-
niliā, pag.
9. volu. 2.

Lescus princeps optimus, omnium de se expectationē summa cum admiratione superans: qui ita se gessit, ac si in ipsa Regia satus & altus esse videretur. Rēp. tuebatur hiscerebus quae illi inerāt, rei militaris sciētia, virtute, autoritate & felicitate, ac imprimis, ut memoriae proditū est, eum nullis alijs magis oblectatum fuisse, atq; militaribus studijs. Non

Sabellic'
exēplorū
l. 2. p. 41.

insectabatur muscas stylo ferreo, ut Domitianus fecisse perhibetur, in suo cubiculo: nec ut Sardanapalus inter mulierum cho-

Exemplū
vita in re
ge Ethni-
co, Regis
Christiāi,

ros lanificia faciebat: vel quemadmodum de Aropo rege Macedonum narratur, lucernas & abacos fabricabatur, nec etiam cochlearia lignea affabre calabat, quod de Othomanno

Macho-

*Machometo fertur, sed illa amplexus est,
quæ vires corporis augerent, atq; ad artem
militarem plurimum facerent. Ideoq; contra
hostes quosuis, omni momento expeditissi-
mus paratissimuzq; fuit. Quos simulatque
regnum inuadere præsentiret, absq; mora ad
fines regni cum expedita manu aduolauit,
cuius præsentia territi hostes, non ausi sunt
ad infestandum progredi longius: vel si ali-
quando in aciem copias produci, & cum ho-
ste prælio congregi oportuit, ita exercitum
instruebat, & ipse cum hoste manus consere-
bat, ut ex acie semper ouans discederet.*

*Quemadmodum argumento sunt Pannonæ
& Morauæ, quos sæpius bello profligarat.
Hic primus ludos militares in Polonia a-
peruit, certamina quædam denunciâns, ac
præmia proponens, quo non solum occasiones
ac illecebras otij in regno præcideret, sed
potissimum, ut exercitatus Polonis, cum
usus posceret, paratis ad singula in bello
necessaria negotia, uti posset. Et cum ani-*

Ludi mi-
litares.

Regis ad
exemplum
num totū
componi
debet re-
gnum.

mauerteret gentem Polonam diffluere luxuria & ebrietate, alijsq; multis corruptelis morum infectam & coinquinatam fuisse, ipse huiusmodi vitæ suæ habuit modum optimum, ad cuius exemplum totum regnum componi ingenti desiderio auebat. Ideoq; sobrietati imprimis operam dabat, quod hanc experiebatur esse matrem omnium virtutum, sine qua nec in priuatis, nec in publicis, quicquā consultū factū præstari possit. & contrario, ebrietatem omnium vitiorum semitem, animi & corporis pestem ac peruersionem, omni conatu deuittabat, quam ut omnibus exosam redderet, belluam immanem vocabat. Vidit enim optimus hic Lescus lumine rationis, plures ebrietate perire, quā gladio: vidit ebrietate insanas libidines, stupra, adulteria, rixas, cædes, tanquam furia quadam effrenata & indomita agi. Quæ cum de hoc principe Ethnico maiorum nostrorum expēdimus, reputent moderni magnates & nobiles Poloni, quo loco numerandi sint, qui propter suam
temulen-

temulentiam rarissimè vel orientem vel occidentem solem videre solent. Vestitu & cultu corporis utebatur etiam hic Lescus, non exquisito, nec superfluo, sed tantum frugali ac parabili: idq, quo saltem ipse fugeret inhumanam & agrestem, ut ille inquit, feritatem, & populum ad similem frugalitatem inuitaret. Hoc enim perspectum habebat, aulicos, nobiles, ciues, & reliquum vulgus, principes suos nimio & affectato vestitu indulgentes, certatim æmulari, quo fit, ut maximis sumptibus in comparatione vestium factis, facultatibus, & ditionibus exhauriantur. Sic legimus Agesilaum illum potentissimum Lacedæmoniorum ducem, quatuor temporibus una tantum veste uti solitum, in ore illud semper voluentem, Principem non mollicie & delicijs præstare priuatis, sed virtute debere, unde interroganti cuidam, cur aspera hyeme, solo amictus pallio absq, tunica obambulet, ut inquit, iuuenes hanc vitæ rationem imitentur. Sic Augustum il-

Plutarch.
in apoph.
tegmatis
Lacôicis.
pag. 225.

lum summum Monarcham non alia, quàm do-
Suetoni^o mestica à sorore vel filia veste confecta, vsum
in Augu^{sto}, p. 34. fuisse scribit Suetonius. Et Plutarchus, Ca-
tonem Uticensem narrat, eo tempore cum
Romæ passim purpureæ vestes gestarentur,
in contemptum harum fusca veste & nudis
pedibus frequenter incesse. Quod & de

Plutarch^o Agathocle Siciliae rege à Plutarcho proditū
in apoph^{is} habemus, qui cū esset filius figuli, potitus Si-
thegmatis cilia & rex appellatus, solitus erat pocula
Regum, iungere aureis figulina, atq; iuuenibus glorias
pag. 109. dicere, se qui ante hæc finxisset, nunc illa ob
vigilantiam ac strenuitatē facere: de quo et-
iam Ausonius ita cecinit:

Fama est fictilibus canasse Agathoclea Regem,

Atq; abacum Samio sapē onerasse luto.

Quarenti causam respondit, Rex ego qui sum.

Sicania, figulo sum genitore fatus.

Fortunam reuerenter habe, quicumq; repentē

Diues ab exili progrediere loco.

Gratiss^{ima}
ma memo-
ria Regis
Stephani.

Sed quid tam extera & peregrina peto? do-
mesticum euidens ac præstans exemplum ha-
buimus in illo nostro summi consilij & maximi

animi

animi, cuius prudentia optimè stabat Respub.
 Polona, Rege STEPHANO demortuo,
 quem ab eo tempore, quo in regnum Polo-
 niæ ingressus diadema Regni sortiebatur,
 vestitu honesto ac non operoso uti vidimus,
 nimirum legem ac modum ponens Polonis,
 quos in parando aduentitio cultu ac vestitu
 dementia cepit maxima. Ad eundem
 itaq; modum noster ille Lescus nunquam af-
 fectato ornatu se venditabat, sed patrio &
 simplici utebatur, præterquam cum illi vel
 legati ab exteris regibus excipiendi erant,
 vel aliqua publica in publico conuentu mu-
 nia obeunda essent, tunc splendidiori quodam
 ornatu præsidebat, ut eo decorum imperij
 exhiberet, non fastum vel molliciem ostenta-
 ret: semper tamen illam attritam & squalen-
 tem apponebat vestem, & in conspectum pro-
 tendebat, in qua rex designatus incedebat,
 quo in omni vita pristinae cōditionis & tenui-
 tatis suæ admoneretur, & omni tēpore fluxam
 ac instabilem fortunæ commutationem, ob-
 uersan-

Summa mo-
 deratio
 morū Les-
 ci cura
 foris in
 Regno.

uersantem oculis suis, contemplaretur. Præ-
terea in omnes liberalitatem summā exercuit,
iudicio recto & honesta beneuolentia, &
præcipuè in hospites, quos nunquam remune-
ratos dimittebat, ut incertis diuitijs, amicos
certos sibi compararet. Nihil enim præter
omnes virtutes magis allicit, quam ipsa mu-
nificētia. Cives quoq; suos, quorum angustia,
ne emergerent obstabat domi, suis promoue-
bat sumptibus, ut vel in aula sua, vel in Rei-
pub. aliquo munere, vti esse possent, illud
unicum exemplo suo statuens, quò omnibus
ex æquo virtutem colentibus, ad Reipub. no-
bilia munera capeffenda, via pateret, ma-
ximè vero priuatorum, miserorum & pau-
perum, ipse priuatæ conditionis suæ memor,
miserebatur, deditq; operam ne à potenti-
bus opprimerentur. Quibus tam præclaris
moribus, & in Rēpub. immortalibus meritis
editis, utilis ac salutaris imperio, quo adui-
xit, extitit. Filium quem in principatu ge-
nuit, unicum memoriæ & nobilitatis suæ in-
ceptæ,

Vita
finis.

cepta, propaginem felicem habuit, à suo nomine Lescum dictum, quo relicto, labore vigilijs & ætate regni confectus, clausit vitæ suæ diem postremum.

LESCVS TERTIVS

DECIMVS POLONIÆ REX.

FELIX & faustum huic viro Lescō-
nis nomen erat, quo à patre huius Nomē Le
nominis rege, in natalibus appellatus, & patris sci & gu
virtutum, & regni simul facultatem sortie- bernatio
batur. Viuente enim adhuc patre rege omniū regni fe
quos ante Poloni habebant præclarissimo, lix.
semper se dignum ac fructuosum Reip. præ-
stitit in omnibus, quæ modò regno ex usu es-
sent, fidem ac operam suam promptam expo-
sitamq; præbebat, curam ac cogitationem di-
gnissimam paternæ virtutis suscipiens, seq;
tanto patre satum ad successionem regij ho-
noris accommodatum exhibens, unde è viuis
excedente patre, successionem regni tanquam

L

pater-

paternarum virtutum meritorumq̃ hæredi
 addicunt Poloni, non absimilem spem in eius
 imperio & studijs erga se, Remq̃ publicam
 repositam habentes, quam in patre eius sem-
 per optimam & salutarem experiebantur.
 Quod quidem eos fefellit minimè: Quam
 primum enim clauum imperij apprehenderet,
 patris vestigia sequutus, omnem omnium de
 se expectationem expleuit, vicitq̃. Gessit
 res maximi momenti, regnum aliquoties ciui-
 libus malis multis vexatum, sua industria
 & consilio salubri collegit atque recreauit.
 Cum finitimus, quibus cū & reges alij supe-
 riori memoria, & ipse Lescus superior ne-
 gotium habuere maximum, bella gessit
 confecitq̃ tam prosperè, ut victor existens,
 his finem imposuerit, tranquilla suorum li-
 bertati impense prospiciens, Et firmata pace
 omnibus hostibus, quibus antè ob generis
 tenuitatem despectu i erat, gratissimus & ac-
 ceptissimus fuit, ita ut eius auxilium aliquo-
 ties contra hostes suos implorauerint. Me-
 moria

Lesci a
 pud exte-
 ros cele-
 britas.

*moria traditum est huius Lesci tempore
 Pannonēs & Sclauos varijs & periculosis
 bellis, partim ab orientis, partim ab
 occidentis imperatoribus fuisse implicatos.
 Qui virtutem Lesci in bellicis rebus exper-
 ti, maximis precibus & amplissimis largi-
 tionibus, eius auxiliares copias deposcebant.
 Quibus ille ob vicinitatem & amicitiam,
 qua iam abolitis omnibus superioribus offen-
 sionibus satis firma & fideli fruebatur, non
 grauatim socia arma iungebat, & eis in ad-
 ministratione belli contra hostes multoties
 dexterimè depugnans, maximo adiumento
 fuit. Prolem, qua stirpem suam regiam firmas
 radices agentem, in multa propagauit tem-
 pora, numerosissimam habuit, quam & ex
 uxore legitima, & ex pellicibus progenue-
 rat. Ex uxore quidem unicum filium Popie-
 lum, ex pellicibus vero, viginti alios fi-
 lios. Et **POPIELVM** thori legiti-
 mum gnatum, moribus & institutis opti-
 mis, in*

*Proles nu-
 merosissi-
 ma Lesci,*

nis, in manibus prudentissimorum atq; fortis-
simorum virorum educandum informandumq;
credidit, idq; quem Regni futurum successo-
rem post mortem suam destinarat. Reliquis
probè educatis prouincias & ditiones quas-
dam in oris maritimis, quæ Polonico suberant
imperio attribuens. Nomina autem filio-
rum hæc sunt.

Ex [Popielus, regni]
uxore [successor.]

1. Boleslaus
2. Casimirus
3. Vladislaus
4. Vratislaus
5. Oddo
6. Baruimus

Expel] 7. Przibislaus
licibus] 8. Przemislaus
9. Iaxa

10. Semionus
11. Semouitus
12. Semõislaus
13. Bogdalus
14. Spicigutus
15. Spimerus

ex his
cessit

[Boleslao]
[Barnimo] Pome-
[Bogdalo] rania.
[Casimiro] Cassus
[vladislao] bia.

[Iaxæ] Serbia

[Semiano] Rugia

[vratislao] que post Misna dicta est,
appellatione Polonica, &
mure, quæ Polonis, Myß
dicitur.

[przibislaus] Ditiuonia

[czesimiro] que nunc

[Oddæ] Lusatia
nomen oba-
tinet.

16. Spij

Expel licibus	16. Spigneus	ex his cessit.	Przemislao
	17. Sobeslaus		Ziemouito
	18. Visimirus		Ziemomoislao
	19. Czesimirus		Zgorzelecensis, quæ iam Marchia Branden- burgensis est.
	20. Vislaus.		

RELiquis vero in hisce prouincijs ditio-
nes quasdam partitus est, in quibus post ar-
ces aliquas & ciuitates condidit, utpote
Miedzibozæ, quod iam Meydburg dici-
tur, Vislaus condidit.

Daliei, quod Dalemburg vocatur, So-
beslaus.

Vismark Visimirus restaurauit refecitq,
olim à Visimiro nepote Lechi fundatam.
Quemadmodum & reliquas vrbes, quæ Scla-
uonicis nominibus nuncupantur, nimirum
Brema in finibus Westphaliæ, quæ Polonis
onus sonat, eo quod contra hostes præsidium
fuit maximo cum onere & labore extructum.

Luna castrum Luneburg Germanis di-
ctum, eo quod in loco præcelso atq; ædito si-
tū, fuerit aspectabile & in prospectu omnibus.

Lubeck quod Sclauī qui circum isthac

L iij

loca com-

ca commorantur, Bukowiecz auito & genu-
ino vocabulo cognominant, quamvis & i-
psum quo Germani utuntur Lubeck Sclauo-
nicum esse videtur.

Sic alia castra quæ extant multa, Ra-
thibors, Swerin, Lukow à quodam Meclo-
ne conditum, unde Germani Mechelburg
vocant.

Gilow à crassitudine terræ, Gyel enim
Polonicis dicitur terra viscosa & globosa.

Rostock, quæ à quodam Przibislao,
Helmoldus, qui Sclauicam historiam con-
scripsit, conditam esse dicit à profluentia a-
quarum dictam.

Zwanow, à vocando quia Polonis vo-
catus Zwani, wezwani dicitur, Sic & alia.

Ostrow, Marlow, Czeslin, Trzebieſſow,
Vielogost, iam Wolgast dictum, Stari grad,
Helmold. Bielograd, Nouigrad, Szczecin, quod Steti-
6.12 p.25 num iam incolæ vocant, sedes illustrissimo-
rum principum Pomeraniæ. Volin à bobus
dictum, quod alio vocabulo appellarunt Lu-
linum,

linum, urbs insignis ætate illa, tantis opibus, tantis mercatorum negotijs frequens, ut vix aliã parẽ illi tũ Europa videret, Constantinopoli excepta, ipso Crantzio tale testimonium de ea præbente. Sed & Dresnam, Lipsiam, Costeinum, & alia Misnensis & Brandenburgensis ditionis castella & oppida, à Polonis condita esse, & ex ipsis nominibus patet, & termini veteres regni Polonici testantur. Certa enim & euidentia, ut Crantzij verbis utar, sunt documenta, quod ex Polonia in Silesiam, & inde in Marchiam novam & veterem, per Magdeburgensem & Halberstadensem dioceses, vsq; ad Hercinios montes, & inde ad Visurgim fluvium in occidentum, omnem eam provinciam fuisse Vandalorum, ipsos Vandalos, Sclavos & Polonos, Crantzium sequuti, intelligentes. Has oras & ditiones omnes, quæ imperio parebant Polonico, Lescus filijs suis distribuit, ea tamen conditione & lege, ut Popielum imperij totius præsidem agnoscerent, eiq; consilio &

Crätzium
in Vandalia
lib. 2.
pag. 45.

Crantz: in
Vandalia
l. 2. p. 38.
cap. 21.

Blondus
Decade
l. i. p. 165

Vrsperi
gensis in
suo Chro.
pag. 179.
Reyno li.
2. in suo
Chron.

filio & auxilio pacis & belli tempore praesto
esse non negligerent. Quod ut firmū ratumq;
semper esset, iuramento omnes deuinxit. Qua
quidem diuisione facta, cum Carolus Magni
Caroli filius ex concubina natu maior, ea tem-
pestate, cuius fuit annus Saluatoris nostri
805. Saxoniam ingressus, longè & latè Po-
lonicas oras vastaret, ille expeditione facta,
maximo & acerrimo praelio cū hoc Carolo ad
Oderam flumen confligit, eoq; loci cruentam
victoriam relinquens hosti, occubuit.

POPIELVS VNDE- CIMVS POLONIAE REX.

POPIELVS superstes, Rex an-
te occasum patris declaratus erat,
qui ut tuto imperium regeret tuereturq;, cō-
municato consilio cum proceribus, & vicinis
suis Boëmis & Sclauis, legatos de pace &
fædere impetrando, cum amplissimis muni-
bus Aquisgranum ad Carolum, ut testis est
Sabelli-

Sabellicus, amandat. Qua legatio Carolo alijs bellis implicito & exoptata & necessaria fuit, praesertim cū fuerit expertus, quāto cum discrimine bellum illud cum Sclavis, Polonis, Boëmisq; gesserit: quamobrem lubens pacem ac fœdus cum Polonis firmavit. Sic enim Sabellicus: Reverso deinde Aquisgranum, Sclavorum, Polonorum & Boëmorum legati cum amplissimis muneribus praesto affuerunt. Horum postulata fuere, ut pax cum Gallis incolumis maneret, id quod Carolus perhumanè dedit. Ut inde inconfesso sit, Cureum in suis annalibus odio fortasse nominis Polonici, futiliter scripsisse, tunc Polonos tributarios Germanico Imperio factos fuisse. Quod quidem & ipse Cureus verbis subsequentibus immemor priorum, refutat & refellit, inquiens. Idem Carolus ad arcendos Polonos à Germania, muniuit Brandenburgum anno 789. collocatis eo colonis ex Alsatia, quos tamen Poloni non multo post mortuo Carolo eiecerunt. Nam filij huius Lesci

M

quos

Sabellicus
 Enea 8.
 lib. 9.
 pag. 689.

Cureus in
 annalibus
 Silesiz,
 pag. 28.
 Cureus
 multa scri
 psit futili
 ter de res
 bus Polon
 icis.

quos habuit plures, veteres sedes Longobar-
dorum, Senonum & vicinorum inter se par-
titi sunt, & excitatis multis munitionibus
se se aduersus Germanos defenderunt. Cum
illis tamen populis Henetis, Polonis, & Boë-
mis assidua bella gessisse scribitur. Ludoui-
cus Caroli filius, circa annum Domini 830.
Anno Domini 832. Francofurti iste Ludo-
uicus princeps Henetos ad se accersitos pa-
cavit. Fatetur Cureus Polonica arma semper
terrori fuisse Germanis, & filios Lesci qui
amplas ditiones possidebant, excitatis multis
munitionibus, se se aduersus Germanos forti-
ter defendisse, ita ut Ludouicus non pensio-
nes aliquas & tributa illis imperare, sed ac-
cersitis, pacem ab illis querere, & eos pa-
care sit coactus. Ita Caspar Peucerus, qui
Philippi historiam continuauit & auxit,
cum de Polonis bella assidua gerentibus cum
Cæsaribus & Marchionibus, scribit: Gesse-
runt inquit, hi Marchiones magna bella cum
vicinis Polonis & Boëmis, & aliquot ex il-
lis for-

Polonica
arma sem-
per fuisse
terrori
German.

Caspar
Peucerus
lib. 4. pa.
565.

lis fortiter præliando occubuerunt. Bo-
 leslaus Polonus penetravit populabundus
 ad urbem Misenam vsque, genti ^{quædam} expugnata Budissina, post primi Echard
 mortem. Nec finis bellorum fuit, ante-
 quam Otto tertius Poloniam imperio con-
 iunxit amicitia & fœderibus. Quibus
 Peucerus iste, coniunctionem Polonorum
 cum Germanis hanc fuisse, non tributa ali-
 qua sed amicitiam & fœderationem demon-
 strat. Constatq; ex probatissimis histo-
 rijs, quas suo loco & tempore DEO dante
 proferam, & euincam, Polonos nunquam nec
 Germanis, nec alijs exteris Regibus tributa
 pendisse, esseq; illos scriptores vanissimos, qui
 hoc ausi sunt asseuerare. Sed ad Popielum
 redeo. Hic cum factus esset confœderatus
 Romano imperio, paterni animi virtutisq;
 immemor, inertissimum desidiosissimumq; o-
 cium consecutus est, CRACOVIÆ urbe
 regia commoratus, cum videret se remotius

Poloni
 nulli vno
 quam tria
 buta pens-
 debant.

Vita &
 studia, in
 regno Po-
 pieli.

M ij à fra-

Popieli
metropo-
lis Cru-
suicia,

Eius capi-
taneatus
cui iam pre-
est vir ma-
gnanimus
Adamus
Balinsky
Castellanus
Bidgosti-
ensis.

Popieli
impreca-
tio fatalis.

à fratribus agere, cliuosq; regionis illius vo-
luptati suæ non arridere, Gnesnam cum aula
sua demigravit. Deinde captus planicie qua-
dam in ditione Cuiaviensi ad lacum vastissi-
mum Goplo dictum, arcem eo loci extruxit
Krusuiciam nomine, quæ hucusq; remanet.
Et cum Regia Popieli, Piaștiq; patria fuerit,
etiam num radices dignitatis antiquæ illam
retinere scimus. Est enim sedes præfecturæ
vel capitaneatus regni, cui præest hoc tem-
pore vir illustris ac prudens, magnificus Do-
minus Adamus Balinski de Chomiaza, Ca-
stellanus Bidgostiensis, senator regni integer-
rimus. In hac igitur ciuitate, relicta Gnesna
Popielus, adhibitis voluptatibus per totam
vitam suam degit, indies magis ac magis ab
illa perenni ac contestata maiorum suorum vir-
tute degenerans Fertur imprecatio eius, qua
deuouere solitus sit, fuisse: mures utinam te
exedant. Quæ tamen in eius filio fuit effi-
cax, quem ob nefandū facinus in patruos pa-
tratum à muribus derosum legimus. Obijt
etate

etate immatura morbo ex voluptate contra-
cto, filio sui nominis muribus in escam relictō.

POPIELVS IVNIOR

DVODECIMVS REX.

CV M adhuc Popielus demortuus
gravi morbo conflictaretur, fratres ^{Popielus}
eius principes Pomeraniae omnes, veriti, ne ^{junior}
absentibus eis morte absumeretur, inuisendū ^{Rex des}
eum actutum properant: aduentum tamen i- ^{claratur.}
psorum mors praecessit eius, ex quo vehemē-
ter solliciti, praecipuo quodam dolore ange-
bantur. Curato tamen funere ad Rempubicā
accedunt, eiq; omnem operam suam tribuunt,
Popielum relictum Regis filium fratruelem
suum admodum adolescentem, licet imperio
non dum maturum, facto cum proceribus con-
uentu, regno destinant: ipsi laborem & ad-
ministrationem Regni, quoad etate & iudi-
cio adolescat, subeuntes. Interea Popielus
petulanti adolescentia impudicus, procax,
M iij praesra-

Popielis
adolescē,
tia indi:
gnissima
Regno.

præfractusq̃, ætate progrediebatur. Et cum
prouectiorem ætatem attigisset, natura ad
libidines & ocia pronus, omnem curam pa-
truorum suorum aspernabatur. Adolescen-
tes nefarios alebat, à quibus ad omnia mala
inflammatus, ætatem iuuenilem equitan-
do & computando consumebat, & cum in
dies inebriaretur, mente alienabatur, quam
ne quidem sobrius sanam admodum habebat,
utque quicquid liberet facere, etiam sibi
liceret, administrationem regni patruorum
suorum molestissimè ferebat. Ideoq̃ se am-
plius regi à quoquā non patiebatur, curam &
studium Reipub. ipse præ se ferens, quæ mala
huius insolentis ac petulantis regis, patru
principes & senatores reliqui, cum animad-
uerterent nulla ratione refrenari ac coerceri
posse, hoc consilium tanquam ultimum reme-
dium capiunt, ut ei uxorem mulierem for-
tem & prudentem provideant, cuius societa-
te & dexteritate mores eius reformari, vi-
taq̃ emendari citius possit. Verum & hoc
nihil

nihil prorsus iuuat, connubio enim iunctus,
non mutauit sed accumulauit scelera, ipsam
in his uxorem adiutricem habens. Erat qui-
dem ea mulier præstanti ac illustri familia,
utpote Reguli cuiusdam Germanici filia,
forma, ætate & ingenio nobili, sed dotibus
hisce abusa, mariti luxuria atq; intemperan-
tia diffluentis, animum peruertit, cum eum
in sui amorem nimium allectum, ab omni cura
& studio Reipub. auertit. Et cum ambitione
atq; auaritia plurimum æstualet, ipsa guber-
nacula regni ad se traxit, quo & thesauros
multos congereret, & omnia pro libitu suo
in regno ageret. Qua muliebri audacia,
cum Respub. Polona magis ac magis dilabi
cœpisset, nec spes erat regem tam effamina-
tum, mulieris imperiosa fastuosaq; manci-
pium factum, ad meliorem frugem reditu-
rum, non modo priuatim, sed & publicè
tam patrum principes, quàm reliqui primates,
de utriusq; moribus, tam enormibus & per-
ditis

ditis conquerebatur, agitabantq; consilia, quo
pacto tantæ rerum in regno iacturæ obuiam
ire possent. Quæ cum mulier versuta & ma-
litiosa rumore & auditione accepisset, veri-
tate ne maritum ineptissimum, seq; iam multis
nominibus exosam omnibus, regno pellerent,
hoc consilium inibat, quo primum ipsos pa-
truos principes infidijs peteret, siquidem hos
maximè suis conatibus obsistere videret. Hos
itaq; coram marito, quem in omnibus emanci-
patum habebat, de ambitu reos facit, datq;
consilium, quo pacto de medio tolli queant, in-
struit stolidum, morbum mortiferum fingat,
& patruis accitis se morte instante suosq; fi-
lios commendet, quibus lecto affixus, pocula
aliqua, quæ sint ultimæ benevolentiae & amo-
ris monimenta quædam, ad exhauriendum
propinet, quæ illa recepit se cantharide in-
fecturam. Successit nefarium hoc facinus,
cum principes optimi nihil subesse fraudis ra-
ti, pocula oblata in testimonium integritatis
& studiorum suorum erga Regem fratrue-
lem su-

lem suum, Reginam & filios eorum exhaurirent omnes. Quo momento cum intuerentur Popielum arctiori somno, quem ipse quidem simulabat, complecti, discedunt, in ipsoq; discessu, veneno peruagante ac inflammante, corruunt & extinguuntur omnes, quo facto conscelarata mulier clamore edito prosiluit, Deos hominesq; contestans, eos iustissima vindicta, tam repente occidisse, ut qui Regi filijsq; eius semper mala commoliebantur. Agit religiose dijs gratias, se regem prolemq; suam, quod conseruatos voluerint, perfidosq; patruos, ex quibus non nisi exitium illos maneret, puniuerint. Iubet eos insepultos iacere, qui ob perfidiam, iustamq; iram Deorum, & sepultura essent indigni. Fuit hic casus stupori, & admirationi omnibus, & hi praesertim in dolore & maestitia erant, quibus horum principum integritas vitae, & studia castissima erga regem domumq; eius perspecta fuerant. Interea Deus vindex scelerum, & integritatis innocentium conseruator, atrocissi-

N

ma pæ-

ma pœnâ dolos & fraudes hæc palam facit.
Mures è cadaueribus principum enascun-
tur insuetæ magnitudinis, qui denso agmi-
ne maximo cum stupore & terrore omnium
in regiam irrepunt, regem, reginam & illo-
rum liberos inuadunt, mordent & arrodunt
acrius, quàm ipsum toxicum viscera patruo-
rum arrodebat. Res portentosa visa omni-
bus. Rex simulato morbo excitus, furens
depellit serpentes ac grassantes per corpus
mures, hoc & regina fallaciarum magistra
conatur, omnibus eis & filiis opem ferenti-
bus. Cum verò vi maxima à muribus obside-
rentur, ipsa regia pauidi profugiunt in la-
cum proximum: Verum ut in terra, ita in
aquis deserviunt mures atrocius. In conti-
nentem igitur tremebundi deducuntur, ignēq;
circumcirca inflammant, quò in medio collo-
cati tuti esse possint. Sed nec ignis vindictæ
Dei quicquā obsistit, cum omnia elementa iræ
diuinæ in fontes suum præbeant obsequium,
quare desperata salute, enervati & exāgues,
iterum

iterum arcem petunt, ubi sese quocumq; pos-
sunt occulunt, obtegūtq; quos mures iam li-
berè grassantes, immani morsu, nullis mem-
bris & ossibus relictis, exederunt omnes. Sic
Popielus & uxor multa patrantes flagitia
impunè, in extremum malum adducuntur, se-
melq; dependunt superiora flagitia. **DEVS**
certè per minuta animantia punire consuevit
consceleratorum immania scelera. Exempla
huius quædam extant. **Ægyptus** pediculis Exodi 8.
à **DEO** immixtis seuerè fuit afflicta. Quem-
admodum ob captam arcem illam sacrosan-
ctam, ingentem copiam murium excitarat
Deus, per quas agros & segetes **Asotiorum** 1. Reg. 4.
vastauerat. **Pherecidem Philosophum** ob
insolentiam & in **DEOS** impietatem, scri-
bit **Ælianus**, à pediculis fuisse consumptum. Ælianus
Assyriorum arma ob blasphemiam in **Verum** li. 4. & 6.
Israëlitarum **DEVM**, mures quoque cor- de varia
roserant. **HATTO** etiam **Mogunti-** histori.
nensis Episcopus, cum dominante fame paupe- Herodot.
res plurimos, quos dicebat ad instar murium lib. 2.
Iosephus
l. 10. c. 2.

N ij

absume.

Factū a^{no}
Chr. 914. sisset. à muribus in turri in medio Rheni cō-
Munster^{er} structa corrosus esse dicitur. Hoc etiam factū
lib. 3. in ferunt de Vulderolpho quodam Argentinēsi
Cosmo^{graphia}. Episcopo, qui arcano DEI iudicio, à muri-
bus anno sui Episcopatus xvij. post consecra-
Cōradus^{Lycoſtei} tum monasterium Seltziense ad Rhenum si-
nes de pro^{graphia} tum corrosus est. Quibus omnibus docetur,
dig³⁶⁴ns, pa. magnarum iniuriarum magnas esse à DEO
ultiones.

PIAST TREDECIMVS REX POLONIÆ.

Electio re-
gis, diffi-
cilis & pe-
riculosa.

QVALIS status regni post tam fu-
nestum interitum Populi fuerit, fa-
cile conijcere est, fuisse acerbissimum turbu-
lentissimūq, cum tota Polonia & ex tanto
scelere in regno, per regem reginamq, edito,
& ex portentosa illorum pœna, supra modum
stuperet tremereq, nec tam insolitum culpæ
& pœnæ exemplum procius magnitudine &
atrocitate demirari satis potuerit. Accessit
difficul-

difficultas eligēdi noui regis, cui nullo pacto
ob diuersa multorum studia, & immodera-
tam ambitionem, quæ eo tempore, magis quam
vnuquam alias exarserat, satisfacere potue-
rant. Interemptorum principum filij gregi-
bus amicorum stipati, iure quodam naturali,
regnum sibi vendicabant, in quo cum perti-
naciter agerent, multum negocij omnibus fa-
cessebant. Alij potentes, quibus in magnitu-
dine animi cupiditas principatus innascitur,
illud palam affectabant, cuius ambitionis cum
nullum modum facerent, iurgijs tantum tem-
pus comitiorum terebant, & cum contentio-
nibus assiduis ingrauescentibus nihil transi-
gi potuit, soluto conuentu discedunt omnes.
Quo tempore Poloni infesti partibus, re-
gnum partim hostilibus, partim domesticis ac
intestinis malis pressum, ac vix non euersum
habebant, nec dabatur ab his aliqua respiran-
di potestas. Propterea videntes passim ruere
& deflagrare omnia, ne extrema illos pati
fuerit necesse, iterum concilium conuocant.

Crusuiciamq; solemnem in locum cōfluunt, &
quidem maiori concursu quàm antea, undiq;
se hominibus effudentibus. Sed non minus
maximis difficultatibus inuoluuntur, cum
quisq; suæ dignitati studeret, cedereq; loco
cuiquā nollet. Vrgebāt principes Pomeraniae
ius suum, & hac prærogativa quisq; princi-
patum occupare summa ope nitebatur. Quo-
rum tamen parua vel nulla prorsus ratio in-
ter ordines habita est, ob genus quo sati fue-
re adulterinum: turpè ac indignum iudican-
tes, hominem malo genere natū, ingenuis im-
perare debere. Et cum his nullam spem prin-
cipatus relinquerent, ipsi etiam inter se a-
cerbissimis odijs & inuidia decertantes,
sui corporis & ordinis viro nulli imperium
deferre ultro & liberè volebant. In quo
cum multum tempus traduxissent, necessarijs
ad victum rebus plurimum laborabant, iamq;
re infecta abscessissent, ut ante, nisi diuina
quadam providentia homo illis fuisset mon-
stratus, cui honorem regium demandarent.

Is erat

Is erat pius & honestus quidam ciuis in ipsa
 Urbe Crusuiczæ, agro colendo & mellificio
 victum quæritans, PIAstus dictus nomine,
 quod modiolum rotæ Polonis sonat. Erat
 enim corpore pleno, valido & stabili, sta-
 tura breuiori, unde ob talem formam PIA-
 STI nomen sortitus est. Contigit ut hic
 cum uxore sua Rzepicha dicta, diem nata-
 lem pro more gentili sui filij Ziemouiti a-
 gens, conuiuio vicinos suos exciperet: quo
 tempore ferunt duos hospites habitu pere-
 grino ad eum diuertisse, quos hic PIAstus,
 qui fuit hospitalissimus & amicissimus homi-
 num, perhumanissimè pro suis copijs acce-
 ptos hospitio, tractabat. Frequentissimè
 etiam alij ex conuentu quam plurimi emptum
 necessaria ad victum, eum adibant, quibus
 ille ea quæ potuit, non grauatim suppedita-
 bat, cum alius in tota ciuitate, tanta
 bonitate & beneuolentia erga hospites af-
 fluens, non reperiiebatur, à quo humanitatem
 obtinere,

Cluis ciui
 tatis Cru
 suicēsis in
 regem elis
 gitur.

Piaſt quis
 fuit & hoc
 nomine
 cur dict⁹.

Vxor &
 eius nos
 men.

Piaſti hoſ
 pitalitas.

Diuini
hospites
Piaſti.

obtinere, & cibaria nanciſci facile poſſent,
ſed cum iam minui ac extenuari penu ſuum
cerneret, hoſpitibus illis quibus utebatur ſa-
miliariffimè, domeſticas ſuas difficultates &
anxietates exponit, regni ſimul infelicitatem
referens, quod tam diu deſtitutum rege, in-
numeris ſit attritum malis. Quodq; iam ſe-
cundo proceres & nobiles omnes conuentum
agerent, nec tam eſſent felices, vt regem e-
lectum habeant, & cum inopia rerum pre-
mantur, futurum eſt vt iterum rege non cre-
ato dilabantur, vnde maximā perniciem cum
calamitate illapſuram in omnes regni inco-
las, certum ſit. Ad quæ breuibus hoſpites
illi Piaſto reſpondent, cum cum bono animo
eſſe iubent, futurum vt ille ipſe paucis poſt
elapſis diebus populum hunc gubernaturus
ſit, omnibusq; adhuc victū abundantem præ-
biturus. Quo cum ille tenuitati ſuæ illudi-
diceret, illi affirmant eo rem certo deuentu-
ram, ad cuius teſtimonium miraculo hoc fidem
faciunt, cum illi carnes porcinas & muſum

non

non defectura esse dicunt, etiam si illa ad fru-
endum cuius affatim largiatur, quod & fa-
ctum est: accurrentibus enim innumeris, Pia-
stus illa absq[ue] omni imminutione promebat da-
batq[ue], ita ut omnes mirarentur unde illi tan-
ta suppeteret copia, qua tantam multitudi-
nem hominum sustentaret. Et cum didicissent
fieri miraculo quodam, virum suspiciunt, di-
uinam in eo virtutem spectantes, quod dijs cu-
ra sit, signumq[ue] capessunt, eum solio regio
dignum, qui iam regis munus exequutus sit,
sua beneficentia conuentum talem hominum
reficiens. Omnes itaq[ue] alium non expectan-
dum esse censent, in hunc vota conferunt
sua, regemq[ue] declarant, & in regiam ab a-
gro, licet inuitū ac reluctantem pertrahunt.
Credibile est illos duos hospites bonos genios
fuisse, quos Deus periclitanti ac ruenti regno
in subsidium miserat, ut ipse Polonis afflictis
& fluctuantibus regem decerneret, non qui
longam generis seriem præferret, vel maio-
rum imagines ostentaret, sed qui morum pro-
bitate,

Dapes Pia-
sti quib[us]
in electio-
ne Regis
magnates
& nobiles
sustenta-
bat.

bitate, modestia, vitæ innocentia, beneficentiaq; præcelleret. Cum itaq; talibus omnibus virtutibus virum hunc conspiciendum in principatum Poloni euexissent, animis infestis & exacerbatis principes Pomeraniæ, Popieli senioris nepotes, ex conuentu auolant omnes, eò quòd hominem plebeium agricolam, Poloni digniorẽ tanto fastigio ipsis iudicassent, cuius electionem se nec probare, nec regno amplius subesse velle testabatur. Ipse verò Piaſtus prouinciã tam augustissimã maximã cū religione amplexus, & in alium virũ

Piaſti Re mutatus, regis optimi industrij ac felicissimi
gis Polon partes obibat, Polonis omnibus eũ magis ac
niz admi- magis, cum summa beneuolentia, fide, obedi-
nistratio- entia & honore, atq; adeò omnibus offitijs
regni fe- prosequẽtibus. Regiam in quo nomen Polonũ
lix & vere parricidijs Popieli contaminatum videbat,
regia. Crusuicia trãstulit Gnesnam, eo etiam nomine
potissimũ, ut ex loco viciniori rebelles &
desertores Pomeranos, iterũ ad obedientiam
reducere esset paratior: quod quidem præsta-
re haud

re haud potuit, eò quòd ab eius imperio abhor-
rebāt, à regnoq; animū semper auersum alie-
numq; habebāt, vsq; ad tempora Boleslai ma-
gni, à quo regno Poloniae iterum inserti sunt.
In alijs tamen omnibus quæ regno utiles ac
salutares erant, fuit felicissimus, ita ut fa-
mam nominis sui, non tantum per totam Po-
loniam, sed & per finitimas & exteras quasq;
regiones longè & latè impleret. Vixit 120.
annos, tantum curriculum vitæ conficiens,
& dimidium ferme horum annorum regnans.
Recedens à vita, filium unicum Ziemouitū
habuit, per quem maximam seriem generosif-
simæ stirpis ab anno 861. Christi, vsq; ad hæc
nostra tempora, quæ anno 1596. inscribun-
tur, profeminatam reliquit, utpote Reges o-
mnes vsque ad Casimirum Magnum, filium
Uladislai Lokietek, regis Poloniae. Ex qui-
bus supersunt adhuc familiæ illustrissimæ in
vicina Silesia. Inprimis familia inclyta du-
cis IOACHIMI, principis Lignicensis,
Brigensis, Olaviensis, Præpositi Magde-
burgensis.

Familia
Illustris.
de stirpe
Piaſti Re-
gis, in Si-
leſia.

Iohannis
Koſtce à
Stangeb.
Palat. Sē
domirien-
ſis comē
moratio.

burgenſis. Deinde familia Caroli principis
Oleſnicenſis, in Muſtemberg ad Elſen in Si-
leſia, Comēs in Glocz, principes clariffimi,
omni genere virtutū laudatiſſimi, opibus &
copijs affluentes, genti Polonæ ſemper addi-
tiſſimi. Qui nunc, cū ſingulari Dei bene-
dictione veterum Regum Poloniae ſemina-
rium retineant, digniſſimi ſunt, quos Poloni
omnes ſummis officijs & honoribus proſequā-
tur. Deinde etiam aliæ reliquæ apud nos
Polonos etiamnum extabant, nimirum ma-
gnifici Domini Iohannis Koſtka à Stangen-
bergk, Palatini Sendomiriensis, terrarum
Prusiæ Theſaurarij viri præclariffimi &
ſenatoris integerrimi, tēpore etiam interegni
in electione Regis candidati Primarij ab o-
mnibus ordinibus declarati, iam vita functi,
uxor honeſtiſſima demortua, nata ex Anna
Comradi ducis Mazouiae filia, Stanislai O-
drowaſi Palatini Ruſſiæ, uxor. Quæ qui-
dem virgo exiſtens moribus & ætate excel-
lens, Iohanni Comiti de Tarnow, Caſtellano
Woini-

Wojnicziesi primo nupserat, quo sine liberis
 decedente de vita, illa relicta vidua, illi præ
 stanti viro Domino Iohanni Kostce, Pala-
 tino Sendomiriensi, iterum connubio iuncta
 erat, propagines nobilissimas illi proferens,
 quæ Dei beneficio supersunt in viuis duæ fi-
 liae iunctæ matrimonio, viris genere clarissi-
 mis & illustrissimis: Maior natu Anna, Ale-
 xandro, principi Ostrogiensi, Palatino Vo-
 linensi. Altera Catharina, Adamo Sieni-
 awski, Palatinidi Russiæ, ob stirpem hanc
 clarissimam & copulam coniugij præstantem,
 dignæ perenni memoria.

Piasti re-
 gis Polo-
 niæ proge-
 nies hodi-
 erna apud
 Polonos.

ZIEMOVITVS QVAR- TVS ET DECIMVS REX POLONIÆ.

POSTE Aquam Piasto defuncto, mo-
 re Regio iusta magnificè procures
 Poloni fecissent, insignibus regijs, Ziemoui-
 tum eius filium exornarunt. Eius enim viri
 O iij singula-

Filius Pia-
 sti in reg-
 num patri
 succedit.

Ziemoui,
tus nō de,
gēer. & Pi
asto patre
optime re
gnum Po
loniz ad
ministrat.

Ziemoui
ti gesta.

Singularis tum virtus & industria in omnibus laboribus periculisq̃, tum modestia fuerat antea superstite patre in omnibus gravissimis regni negotijs cognita & spectata. Hūc enim Piastus iam etate & viribus exhaustus, imperio dignū accōmodatūq̃, pōst se relinquere cogitās, regijs laboribus præficiebat semper, cum eum magistrū equitū crearet, eiq̃ maiorum vigiliarū munera cum in bello tum pacis tēpore, in Repub. administrāda demandaret, quæ ille vir ad omnes labores natus & assuefactus, magna animi contentione, acri cura & vigilātia, successu sēper dexterrimo, suis cervicibus sustinebat, ita vt tali studio, benevolentiam & gratitudinem omnium facile alliceret contraberetq̃. Huic igitur imperium libenter Poloni omnes dederunt, cuius clemētiā, liberalitatē & animi magnitudinē iam erant experti. Qui sane cum habenas regni teneret, nihil unquam sibi reliqui fecit, quod ad eorum promerendum amorem pertineret. Multa tunc adhuc cum finitimis hostibus certamina

amina conficienda illi restabant, qui tempore Popieli ignavi à regno ditiones quasdam auulserant, quos antequàm aggredi cum oporteret, domestica regni negotia componebat.

Ac imprimis ne milites otio remollescerent, certamina bellica proposuit, quò tanquam in palestra assuesceret omnes arma tractare, eaq; pro salute communi contra hostem capere.

Militū mī
litaria ex
ercitia.

Ideoq; militem habens armis agitatum exercitumq;, facile hostes profligabat, Pannonnes præsertim & Prutenos, quos bello victos sub iugum miserat. Pomeranos etiam rebelles aggressus est, quibus cum aliquoties conflixit, & eos tributa perdere coëgit, quos ad extremum, licet natura locorum paulum ferme inexpugnabiles, in suam ditionem rede-
gisset, nisi morte immatura esset absumptus.

Rebus itaq; præclarè feliciterq; gestis, mortuus est Gnesnæ regia in urbe, imperij sui anno trigesimo secundo, filio unico Lescone, huius nominis quarto, relicto.

Mors &
vitæ finis.

LESCVS

LESCVS QVARTVS

QVINDECIMVS POLONIÆ

REX.

Lesco Pi-
asti nepos
rex decla-
ratus.

RAT tum Lesco filius defuncti Ze-
mouiti, adolescens ætate, regno ad-
ministrando immaturus, quem tamen communi
suffragio Poloni imperio destinant, cum pro-
pter maiorum eius præclara in Rempub. Po-
lonam studia, quæ semper memoriam apud
gentem Polonam immortalem obtinebant.
tum quod adolescentis indoles, regias virtu-
tes imperio dignas, nõ obscure præseferbat,
vnde tali stirpe satum dignissimum esse statu-
ebant, cui paternum solium offerendum ac
subiciendum iudicarent. Quo facto guber-
natores, viros iudicio & rerum cognitione
grauissimos deligunt, qui pubertatem eius o-
ptimis consilijs & disciplinis excolerent, ne
post Phaëtonis in morem, ut dici solet,
gubernacula imperij capeffat tractetq̃, i-
psiq̃ hætenus ex sententia consilij sui, nomine
regis iuuenis, negotia regni obeant, quoad

Rex

S Rex adolescentiæ suæ metas egressus, &
viriliter agere & Rempub. tenere queat.
Et erant quidem eo tempore multa eademq;
grauissima in regno negotia, quæ curatorum
magnum studium, multamq; operam require-
bant, Maximè verò bellum illud, cum Cas-
subijs, Sclauis & alijs Cismarinis populis, à
Semouito patre rege mortuo commotum, quod
confirmare & continuare ipsa regni existi-
matio impellebat. Verum ijdem administra-
tores illud prorsus à se & humeris suis reie-
cerunt, contenti vigilijs & studijs, quæ prin-
cipi iuueni informando ac excolendo impen-
dère. Vnde etiam Rex ipse legitimam æta-
tem ingressus, regnum a patre relictum, inte-
grum à custodibus & moderatoribus suis na-
ctus, ea moderatione administravit, qua cōser-
uatum traditumq; accepit, nec Pomeranis mo-
lestus fuit, sorte sua contentus. Fuit igitur
vir probus, prudens, iustus & liberalis, pa-
ternarum virtutum studiosus, pro Republica
non secus ac pater animo semper excubans ac

P.

Vigilans

Vigilans, à militia tamen animum alienum
 gerens, tranquillæ paci & tutæ quieti magis
 quàm rei bellicæ, quæ multarū sit insidiarū,
 consulens, Venationi plusquam studio alicui
 operā dabat, tali oblectatione animi et requie
 curarum plurimum delectatus, Vnde quodam
 tempore huic regi feras in Venatione agenti,
 casus quidam exitu iucundus & insignis ac-
 ciderat, de quo paucis verbis referre necesse
 est. Ex hoc enim origo stemmatis illustrissi-
 mæ antiquissimæq; in gente Polona familiæ,
 Comitum de Tenczin, processit, à viro quo-
 dam strenuo, & altos spiritus habente, qui
 regem hunc Leschum in Venatione aberran-
 tem, in molendino cui præerat. & liberaliter
 & paulò seueriùs, cùm cibum oblatū capere
 renueret, excepit hunc in modum. Agitabat
 Rex excitatam feram magno seruire & viri-
 um impetu, ita vt à suis longissimè aberrans in-
 ciderit in molam in profūda solitudine sitam.
 Hunc dominus molæ oblatū quis sit agnouit,
 licet ipse Rex alium se, periculum aliquod
 præ-

Origo
 stemmatis
 comitum
 de Ten-
 czin.

Lepida
 narratio
 de Leschi
 venatio-
 ne & in
 molam ex
 errore in-
 cidente.

præcauens, simularet. Descendit tamen de equo, quem vir ille animo præsentī sumit talemq; hospitem introducit, & cibum ac potum parari iubet. Quo factō strenuē ac sollicitē suum officium exequitur, aquam manibus lauandis præbet, cibum apponit, monet ut accumbat, & ut comedat, rogat, sitq; bono animo. Rex veritus ne agnitus in aliquod periculum incidat, alium se esse fingit: proptereaq; cum modestia & cunctatione molæ Domino morem gerit. Quod cum ille videt, data opera seuerius in eum inuehitur, & docet, domino domus esse obediendum, faciendūq; ea quæ sint cuius necessaria. Ibi Rex quodammodo castigatus, alacrius obtemperat, & cibū sine caremonijs, ut dicitur, sumit. Post rogat ut ei in ciuitatem viam commonstret, se enim de via publica deflexisse, nec scire quā iter aggradiendum esset: quod vir ille libenter se facturum dicit, & quidem eo animo, quòdeum ipse tutò deducere velit. Instruit itaq; suos famulos domesticis armis, & hospitem conscen-

Excepis
tur à mo
le Doño.
viro stren
uo.

Monetur
dño. dom.
obediendū
esse.

P ij

dere

Officia
circa Re-
gem Le-
scum.

dere equum iubet, se non solum viam rectam demonstraturum, sed eum deducturum, quo sine ullo periculo & errore ad sua remearet. Rex itaq; cogitabundus famulatio hoc utitur, sed vir ille alacri & prompto animo eū præcurrit, omnia officia probi ducis exequens. Qui cum ex sylua illa densissima in campum descendissent, offerunt se regis aulici, qui regem amissum hinc & inde quarebant, quos cū ductor ille conspexisset, regem compellat: En illi tui sunt famuli, quibus te regem nostrum trado, memineris in posterum cautius venari & feras insequi, ne tibi aberranti aliquid mali eueniat, ex quo postea tali regno detrimentum aliquod ingens confletur. Rex auditis hisce, miratur hominis ingenium & probitatē luculentam, accurrēte suo comitatu, agit quidem homini tam cordato gratias pro beneficio, eum tamen pro die sequēti ad epulas suas quoque inuitat, ad quas se venturum ille sine omni tergiversatione pollicetur. Interrea Rex aulicis suis omnem suum in venatione errorem recenset,

recēset, exponitq, quo pacto ab hospite in quē
inciderat exceptus fuerit, præsertim verba
illa, Domino domus obediendum esse, quibus
castigatus ab hospite fuit, enarrat: commemo-
rans & laudibus uehens maximis viri huius
maximum probum ac fidelem animum, quo sit
in eius mola & in ipso itinere usus: cogitan-
dūq, esse dicebat, ne tam insigni probitate vir,
neglectus esse videatur, in quo beneficia gra-
titudinis regie in illo memoria sempiternæ
ergo non extarent. Sed tamen iuxta verba e-
ius, Domino domus obediendum esse, curandū
ut vicissim illi lepidè referatur. Quare ita
omnes instruit, & præcipuè quibus officium
præbendæ ad lauandū aquæ, reliquaq, ad mē-
sam munia incumbebant, ut venienti honorem
omnem exquisitè exhibeant, aquam ad ablu-
endum manus offerant, honoratiorem locum
capere iubeant, cibum porrigant, ut si forte
aliquid horum liberè agere caperēq, recusa-
rit, eum etiam Rex moneat, Domino domus o-
bediendum esse. Hæc itaq, cum essent conclu-

Molæ do-
minus re-
gis conui-
ua.

Molæ do-
minus in
aula regis
aulicus.

sa in animo regis maximo cum viri huius de-
siderio, venit hic bonus vir comitatus famulo
in aulam regis, securim manu gestans. Quem
excipiunt omnes decenti honore, ad regemq;
deducunt. In cuius conspectum cum ille ve-
nisset, decorum omne seruauit, regi q; officium
debitum cum magna animi submissione, graui
& liberali vultu præstitit. Adferuntur
fercula, & aqua lauandis manibus offertur,
qua ille liberè à purpuratis utebatur. Iu-
betur accumbere mensæ in loco honoratio-
re, & hoc recusat minimè. Offertur illi ci-
bus, & reliqua ad fruendum splendido hono-
re exhibentur, quæ etiam ille sine recusa-
tione boni consulit, nec quicquid abnuuit, recu-
satq;, quod regis voluntate fieri videt. Rex
ista omnia diligenter obseruabat, & cum li-
beraliter ac de industria animaduertit hospi-
tem suum agere, causam facilem non habet,
ut ei par pari referat. Interrogat tamen
quo animo accipiat regias dapes. Et cum
responderet, sibi eas optimè sapere, Rex
prudens

prudentiā ac industriam eius collaudat, quod
Domino domus sit obediens, se enim eum vi-
dere ea omnia promptè facere, quæ illi sunt
necessaria. Ibi hospes pro suo ingenio quo-
dammodo perculsus, reuocat in memoriā, hæc
sua verba fuisse, quibus regem in domo sua
non æquè obedientem perstrinxerat, quare
crat regem, vitio non vertat, se enim dixisse
quæ vera sunt, propterea etiam se ipsum &
apud Regiam maiestatem, cui à subditis obe-
diētia maximè debetur, necessariò omnia quæ
iubentur, facere. Verum Rex & hoc re-
sponso plurimū delectatus, omnia se in eo
cum laude agnoscere, eiq; pro beneficio pre-
stito adhuc gratias agere, dicebat. Quodq;
vicissim sit regio beneficio dignus, in ordi-
nem procerum eum adlegat, cum tota domo
posteritateq; eius omni. Insigne illi donat,
securim lingua nostra Polonica, Topor, dictā,
eò quod seueritatem disciplinæ in domo eius
ab eo seruatam probè ipse conspexisset.
Fortunas quoq; amplissimas ei contulit, quo
opibus

Antiqui-
tas fami-
lia de Tē-
czin.

opibus & copijs instructo, Rex eo in negotijs
Reipub: uti possit. Quo quidē beneficio vir
tam insignis ornatus à Rege, ita segeſſit, ut
regi ſēper Regnōq; digniſſimus utiliſſimusq;
fuerit: eiusq; poſteritas talia ſtudia & merita
in prouehenda Repub. ediderat, quæ omne
ad tempus intemeratæ exiſtimationis, apud o-
mnes domi & foris fuere. Nec aliam à Re-
gni Polonici memoria, vetuſtiorē gens Po-
lona habet familiā quæ ſimul cum ſtirpe Pia-
ſti regis antiquiſſimi Polonici, continua inter-
ruptaque ſerie in utroq; ſexu, ad inſtar ſege-
tis uberrimæ ſecundiſſimæq; huc uſq; accre-
uiſſet: ſplendido nomine, factis ſplendidis, non
ſolum apud populares ſuos, ſed & apud quof-
uis exteros propagato, cū ſemper inclytæ
hæc familia proſeminauerit tales generoſiſſi-
mos heroas, qui Reipubli. Polonæ cum flo-
renti tū collabenti ſuam indefeſſam nauabant
operam, magiſtratu inſigni, maximo Reipub.
cum fructu & laude gentis ſuæ abundante
fungentes. Credibile eſt autem illum molæ
dominum

dominum Lesconis Regis delicias, honestum
& militarem virum fuisse, moribus optimis
& rerum cognitione praestanti praeditum, qui
& domum suam rectè gubernare potuit, ha-
buitq; molā publicae necessitatis causa. Qua-
rum molarum certè peculiarem semper curam
habuisse Deum legimus, ex eo quod eas Mo-
ses ex Dei oraculo, noluit ullo pignoris ne-
xu teneri. Qua itaq; re familiari vir ille de-
lectatus est, quemadmodum legimus homines
militares, priscis illis temporibus non turpi
ocio, nec luxui, sed honesto labori cessante
militia, incubuisse, ut de Przemislao aurifa-
bro, qui post in regem fuit electus, legimus.
Sic de Lescone cursore, de Piaſto item agri-
cola post praclarissimo Polonorum Rege,
qui omnes in fastigium regium euecti, stupen-
dis factis inclaruerunt, posteritatisq; numero-
sissimae ac illustrissimarum familiarum auto-
res extiterunt. Quod quidem in regno quo-
uis ab hominum memoria factum fuisse vide-
mus. L. Quintius Cincinnatus dictator est

Liu. lib. 3.

pag. 83.

2

factus

Eutro.lib. *factus Romæ, qui agrum quatuor saltem iu-*
I pag. 13. *gerum possidens, manibus suis colebat. Sed*
Ælianus *Ælianus in sua historia talia multa profert e-*
lib II. p. *xempla, profert Lluus, EVtropius, & alij*
201. *quàm plurimi, qui maximi nominis familias*

Maxime *descripsere. Et hoc est consideratione digni-*
familiæ se *simū, quòd excellentissimæ familiæ habuerūt*
phabebāt *tenuia quædā sua primordia, Sic Adam ex*
tenuia sua *terra, ex Adamo verò genus processit huma-*
primor, *nū. Ut enim ex riuis tenuissimis vastissima &*
dia. *nobilissima promanāt ac exundāt flumina, ita*
familiæ generosissimæ tenuioribus iactis ra-
dicibus, propagines vsq; ad fastigiū excelsi-
ssimas producunt. Ut euident exemplum
habemus in hac illustrissima amplissimaq; fa-
milia, quæ ita egit radices & propagabatur,
donec ad quendam maximi nominis virum,

Iohānes *Senatorem Regni præstantissimum, Johannē*
deTeczín *de Tenczin, dictum ob singularem modesti-*
ouieczka *am & candorem lingua nostra Owieczka,*
dictus, & *Palatinum Cracouiensem, idq; temporibus*
eius poste *Vladislai Loktici Regis Poloniae, perueniret,*
ritas. *& mirum*

Et mirum in modum aucta est. Hic enim pro-
 genuerat duos filios, Iohannē & Andream,
 Iohannes verò sex filios, à quibus magnum
 mare præstantissimarum familiarum in hoc
 regno exundauit, tam masculi quàm feminei
 seminis. Vnus ex his sex filijs Nicolaus fu-
 it Dominus de Tenczin, qui suscepit filium
 Iohannem, Palatinum Sendomiriensem, qui
 vir fuit altus & excellens, ex quo nata est
 filia Zophiare & nomine, virgo excellenti-
 ssimis dotibus decorata, quæ post collocata
 fuit in matrimonium heroi clarissimo præ-
 stantissimoq, Domino Stanislao Comiti de O-
 strorog, Castellano Miedzirecensi, cui duos
 filios procreauit, Iohannem & Nicolaum,
 imagines animi paterni, Comites de Ostrorog,
 qui iam DEI beneficio in viuis sunt, & glo-
 riam ac decus, suis studijs ac meritis, non mo-
 dò domui suæ antiquissimæ, ac omni laude a-
 bundante, sed & Reipub. Regni, promouēt.
 Fuit verò hæc heroina post mortem mariti tam
 dignissimi relictæ Vidua, prudentia authorita-

Stanisla-
 us Comes
 de Ostros-
 rog, Cas-
 tellanus
 Miedzire-
 cæ: eiusq;
 vxor mu-
 lier fortis
 & vtri-
 usq; poste-
 ritas.

Grego-
ri Nisse-
nus in o-
ratione fu-
nebris de
Placilla,
pag. 373.

1. Petri
cap. 1.

te virili, & summa in rebus agendis dexte-
ritate, pietate, sanctitate, gravitate prædita,
corona domus suæ splendidissima, de qua hoc
verè dici potest & debet semper, quod de
Placilla Theodosij uxore Gregorius Nis-
senus scripsisse legitur. Quod fuerit ornamē-
tum imperij, iustitiæ gubernaculum, humani-
tatis imago, maritalis amoris figura, Zelus fi-
dei, columna veræ Ecclesiæ, pauperum divi-
tiæ. Certè mulier fortis, cuius nomen vivat
à generatione ad generationem, sapientiam e-
ius narrent populi, & laudem eius Ecclesia:
mulier enim timens Deum laudabitur. Idq;
& eo romine potissimum, quod transit de la-
bore ad refrigerium, de expectatione ad præ-
mium, de agone ad brauiū, de morte ad vitam,
de fide ad notitiā, de peregrinatione ad qui-
etem, de mundi huius exilio ad veram patri-
am: iuxta Divi Apostoli verba, reportans
finem fidei suæ, salutem animæ suæ. Quod ve-
ro reliquos illos quinq; filios familia tam illu-
strissimæ concernit, ex illis viri alij maximi
nominis,

nominis, et feminae aliae laude dignissima pro
 seminatae sunt, ex quibus seminarium uber-
 rimum familiarum maximarum profluxit. Quod Cromer
rus de ge-
stis Polo-
noru lib.
13. p. 225
 argumento est illa totius POLONIAE contra
 Kieistutum Lituaniae & Georgium Belzensem
 duces, tempore Ludouici Regis, expeditio:
 in qua huius familiae, quae securim, lingua
 nostra Topor, pro insigni habet, septem ve-
 xilla praetulisse legimus. Adeo haec insi-
 gnis familia creuerat, eratque viribus potens,
 tantam multitudinem bellatorum in defensio-
 nem patriae suppeditas. Sed redeamus ad illud
 unde diuertimus, nempe quod reliquum de hoc
 rege Lescone proditum habemus, illud est.
 Cum in multam aetatem vixisset, regno felici-
 ter & pacifice administrante, decessit de vi-
 ta, filio adulto Zemomislo relicto, anno refor-
 mati mundi, ut tradunt, 906.

ZIEMOMISLAUS
DECIMVSSEXTVS POLO.
NORVM REX.

Ziemomislau
s dignissi
in regno
patri suc
cessor.

Afflictio
eius do
mestica.

Filius ex
e ei nasci
s ur.

NON absimilis Patri Lesconi Zie-
momislau in successione regni fuit,
cū eiusdem quietis studiosus, cui pater prae-
cipue indulserat, vitam omni genere virtu-
tum ornatissimam traduxerit. Nec illi in ta-
li sedata ac pacata administratione regni,
quicquam ad bene beateq; viuendum defuisse
videbatur, praeter quod multo tempore vitae
suae, connubium suum infecundum habuit,
unde cupidissimus successoris legitimi thori,
vehementer hac sterilitate ex cruciabatur. Et
cū postea impraegnata uxor caecum ei filiū
esset enixa, iterum magis ac magis in eundem
dolorem relapsus; sese suamq; fortunam ac-
cusabat, quod primo sterilitate ipsa vexatus
satis superq; afflictus fuerit, iam verò multò
gravius affligatur, fœtum quod praeter spem
& naturae & conditionis, utilitatisq; cōmu-
nis, acceperit. Auctum insuper malum illi,
uxore

70
uxore vno hoc fatū edito sterili permanēte,
in quo nec opes, nec regni splendor dolorē hunc
illi leuare potuit, cū se tali vitæ oblectamēto
destitutū esse videret. Nutritur tamen foue-
turq; infans diligētius, ob venustatē corporis
& quandā quæ illi inerat, generosam indolē,
spem aliquā recuperandi ab eo visū cōcipien-
tes, in qua quidē haud frustrati sunt Mos fuit
gentili cōsuetudine Polonis primā annorū se-
ptimanā, qua ætas prima infantiaē absolueba-
tur, solēni cōuiuio & ritu peculiari celebra-
re. Sciebant enim homines illi cuiuslibet vi-
tam septē tēporibus cōtineri, vtpote infantia
vsq; ad pueritiam, pueritia vsq; ad adolescen-
tia, adolescentia vsq; ad iuuentutē, iuuentute
vsq; ad virilitatē, virilitate vsq; ad senectutē,
senectute vsq; ad decrepitam ætatē. Quæ tē-
pora septēnio dimetientes vsq; ad ætatem de-
crepitam, cui reliquum, quodcunq; supererat,
temporis tribuebāt, quod Galia gentes apud
quas studiū Philosophiæ auro preciosius erat,
religiosē obseruarūt, quod ex his elegijs So-
lonis Videre est.

Polonio-
rum Mos,
primā a-
no
rum septē
manā, so-
lēni cōui-
uio cele-
brandi.

Infans

Clemēs
Alexand.
drin^o lib.
6. Stoma-
ch^o p. 317.
ex Solon^e
ne.

Infans septenos postquā compleuerit annos
Producti dentes vallis vt oris erant.
Postquam septē alios Deus huic cōcesserit annos
Fit pubes, semenq; huic genitale datur
Verum septē alijs postquam annis creuerit ætas,
Densa seges barbæ contegit orta genas
Additus est illi cum septenarius alter
Vir tum virtutis fortia signa dabit,
Sed monet adueniens vxorem ducere quintus,
Posteritatis & hunc tum meminisse suæ,
Solers ingenium, firma & prudentia sexto est,
Stulta nec hoc deinceps facta videre iuuat,
Septimus accessit cum septenarius, atq;
Octauus, lingua pollet & ingenio, (illo
Nono aliquid possunt, sed iam minuuntur in
Vires, quīs peragunt fortia facta viri.
Sed decimus cum alios septem perfecit annos,
Maturam mortem tristia fata dabunt.

Observa-
tio septen-
narij Po-
lonis solē-
nis.

*Ad eundē modum quoq; Poloni prisci, hunc
septenarium, ex doctrina & traditione maio-
rum suorum maximi faciebant, ita vt primum
ab infantia elapsū, quo ex alteratione nece-
ssitudineq; quadam corporis, dentes pueris e-
labi solent, consuevere celebritate solenni o-
bire. Eo enim tempore, pueros alterum septē-
nium at-*

nium attingentes Sacramento quodam initiabant, cum eorum capillos primos ab ipsa natiuitate enatos abradebant, & illis noua nomina imponebant, multis qui presentia suam solennem actum condecorarent, ad epulas inuitantes. Qua igitur consuetudine Rex, cum filius eius cæcus ex sua excessisset infantia, accitis multis Gnesnam proceribus magnatibusq; Regni, diem abradendi & nuncupandi filij huius instituit, non quidem admodum hilari, quem ex suo consueto dolore gerebat animo. Cum itaq; adferretur puer ritu huiusmodi lustrandus innouandusq; in medium frequentissimi conuentus, ecce in ipso momento aperiuntur illi oculi, cæpitq; derepentè cōtueri omnes puer ille. Quod cum regina animaduertisset, incredibile dictu quam lætitiā conceperit, quoq; gaudio perfusa prosiluerit cum puero, nunciatum eius visum. Unde altissimo facto silentio, rex & proceres attoniti stupentesq; omnibus lætitijs completi, clamorem ad sydera tollunt, dijs toto

R

animo

Mos abra
dendi co,
mā ab ins
fantia In
primo sei
ptenario
Polonis
in gentis
lismo vñ
tatus.

Puer à na
tura cec
in lustra
tione an
no septis
mo visum
recipit mī
raculosē.

animo tam inauditum oculorum cōtuitum ac-
ceptum ferentes. Et quidem rex conspecto fi-
lio perspicacissimis oculis lustrante & sibi
applaudente, miraculo hoc beatum se iam
esse agnoscit. Magnates & reliqui omnes
conuiuæ, omneq; reliquum vulgus regi &
reginæ congratulabantur. Sacrifici & alij
aruspices, quibus abradendi pueri negotium
incumbebat, hanc illuminationem pueri feli-
cissime interpretabantur, nempè exoriturum
tale aliquod præstantissimum lumen, quo re-
gnante hoc regis filio, gens Polona summum
sit consecutura bonum. Quo factō, innoua-
tur puer tam fælix faustusq; illa tonsura
capillorum, & nomen ei ex præsentī omīne
Mieczslaw imponitur, quasi dicas, gladius
magnæ famæ, quòd olim ille gladio illustrem
laudem Reipub. Polonæ sit paraturus. Ritu
hoc peractō, omnes se dant iucunditati, ipso
rege summa latitiæ signa præbente, & in o-
mnes ingentem liberalitatem ac munificen-
tiam exercente, ita ut illum septenarium
filij

Mieczsla
ui nomi,
nis inter
pretatio.

filij eius, omnes sacrosanctum memoriaq; sem-
piterna dignissimum statuerent. Postea per-
actis huiusmodi solennibus, puero diligentius
custodiendo & educando, rex fidissimos cu-
stodes ac moderatores præficit, quem quidem
in dies omnes virū quā puerum summa cum
eius expectatione exoptabant. Tandem cū
esset adultam ætatem consequutus, rex Zie-
momislauz relicto eo in regno, Gnesnæ de vi-
ta concessit, ibiq; anno incarnati Christi 962.
Imperij vero sui 64. ad sepulturā datus est.
Atq; hic erat rex postremus gentilis, post
cuius mortem Polonorum oculi idolatria cæ-
cati, luce salutaris Euangelij illustrari ca-
perunt, idq; viuente ac regnante hoc Mie-
czslawo huius lucis euidentissimo præmon-
stratore ac prænuncio, de quo antequam scri-
bam de gentilismo Polonorum, pauca quæ-
dam necessaria dicenda sunt, præsertim cū
finito Ziemomislao ultimo rege gentili, lo-
cus sit idoneus de ipsa religione Ethnica, Po-
lonis tempore illo veteri consueta, aliqua ex-
arandi.

R ij

DE

DE RELIGIONE PO-
LONORVM GENTILI, QVÆ
ET QVALIS FVERIT.

NON est dubium, religionem anti-
quitus apud Polonos eandem fuisse,
quam & reliquæ gentes idolatricæ profite-
bantur. Hæ enim colebant DEOS quos
scribunt extitisse triginta millia numero:
Imò tam numerosissimam multitudinem,
quæ immensas illas Xerxis copias excederet,
ea nimirum fraude, qua ab unius veri DEI
cognitione cultuq; eius vero aberrabant,
Ægyptij præsertim, quibus sexaginta sex sa-
crificiorum genera in usu fuisse, vetustissimi
tradunt authores. Græci item, qui Ægyptios
in hac vanitate & superstitione imitati sunt.
Latini similiter, qui Deos Statores, Tonâtes,
Feretrios, Geniales, Præstites, Indigetes,
Patrios, Tutelares, & alios habebant. A qui-
bus omnibus gens Polona, priscis illis tempo-
ribus, suas etiam idolatrias & superstitiones hau-

Religio
Polono-
rum prior
gentilis.

Deorum
multitu-
do Xerxis
copias ex-
cedens.

nes hauserat, à Gracis potissimum, quibus
 antè maiores eorum cohabitabant. Idolatræ
 igitur erāt Poloni, spurcissimo cultui dæmo-
 num dediti, quos etiam varijs sacrificijs de-
 merebantur. Delectum tamen tali in cultu
 quendam seruabant, ut agnoscerent DEUM
 quendam vnum, quem fulminis Deum voca-
 bant, cui omnes alios DEOS subijciebant.
 Quem Deum vnum credibile est Polonos
 Iouem putasse, cū teste Giraldo, omnes na-
 tiones vniuersitatis rectorem Iouem existi-
 mabant: ut enim anima corpus regit, ita Iu-
 piter mundum, quemadmodum Procopius,
 cū de superstitione Sclauorum scribit, talia
 hæc in verba explicat. Sclauis lege cau-
 tum est, & à suis maioribus proditum, inter
 Deos aliquem vnum, qui fulminis sit fabrica-
 tor, rerum omnium dominum ac solum esse, ut
 credant, illiq; boues & hostias cæteras ma-
 tēt, fortunam verò nec sciunt quidem, nec
 aliàs vim aliquam in homines habere, faten-
 tur, sed postquam sibi, siue domi morbo cor-
 R ij reptis,

Poloni
 Deū vñ
 qui fulmī
 nis sit, De
 us cole-
 bāt.

Giraldus
 de Dñs
 Syntag.
 2. p. 70.

Procopio
 Cæsariē.
 lib. 3. de
 bello Go-
 thorum
 pag. 149.

reptis, siue in praelio constitutis, è propinquo

Poloni mors imminet, iubentur quidem, si incolumes
Pro ani- forte euaserint, Deo confestim pro anima sa-
ma in gē- crificium facere, Unde quum primum mortis
tilismo, & sacrificiū illud discrimen defugerint, sacrificium ex
sacrificiū vouebant
& illud fa- voto ac promissis absoluunt, & putant ferme
ciebant.

hoc pacto salutem sibi per sacrificia rede-
misse. Syluas præterea & Nymphas, hi co-
lunt, & daemones alios, hisq; sacrificia pera-
gunt, & inter sacrificandum vaticinantur.

Helmoldus
presbyter
chronicæ
Sclauorū
pag. 182.

Helmoldus qui Sclauicam historiam scripsit,
eadem etiam de hac idolomania gentis huius
Sclauonica narrat, inquiens. Est autem
Sclauis multiplex idolatriæ modus, non enim

omnes in eandem superstitionis consuetudi-
nem consentiunt. Hi enim simulachrorū ima-

Imagines
Polonorum
in gentili-
fimo,

ginarias formas prætendunt de templis, ve-
luti Plunense idolū, cui nomen Podaga (Po-
goda verius) alij syluas, vel lucos inhabita-
bant, ut est Proue (Prawy verius) Deus
Aldenburg, quibus nullæ sunt effigies ex-
pressa. Multos & duobus, & tribus capi-

tibus

tibus exsculpunt. Inter multiformia verò
Deorum numina, quibus arua, syluas, tristi-
tias atq; voluptates attribuunt, non diffiten-
tur unum Deum in cælis, cæteris imperitā-
tem, illum præpotentem cælestia tantum cu-
rare. Hos verò distributis officijs obsequētes,
de sanguine eius procesisse, & vnūquemq; eò
præstantiorē, quò proximiorē illi Deo Deorū.

Quæ quidē omnia Albert. Crantzius eandem
Idololatriā astruēs, in sua enumerat Vādalia,
eadē omnino verba vsurpās, quib. & ipse Hel-
mold. in descriptione idololatriæ Sclauonicæ
vsus est. Ex quibus facile est cōiungere, Polo-
nos eandem idolatriā gentilismo regnāte, ex-
ercuisse, & quidem, vt in numero falsorū De-
orum, vnū quem fulminis Deum, cæli guber-
natorem præpotentem, omnibus alijs superio-
rem vocabant, agnoscerent. Quem nā credi-
bile est ipsum diabolum fuisse, qui vnus Dei
nomine cultuq; eius, genti huic superstitiosis-
simæ illudens, imponebat, ea sibi vendi-
cans, quæ sint veri DEI, creatoris totius vni-
uersi, propria. Et puto eundem DEVM

Albertus
Crantzius
in Vanda-
lia, lib. 4.
pag. 93.

Polonis
Ethnicis,
vnus Deus
quis.

Diaboli
fraus in eis
fingenda
& unitatē
& veritate
Deitatis.

fuisse fulminis, quem Helmoldus etiam Proue
vocat, hoc est, Prawy, e in i mutato, eò quòd
quemadmodum unitatem, ita veritatem dei-
tatis Diabolus sibi impudenter vendicabat.
Et huic Deo nullam imaginem solebant effin-
gere, quòd Diabolus maiestatem hanc quoq;
obtineret, quæ perhibet, verum Deum nulla
specie & effigie exprimi posse. Habebant
tamen simulachra quàm plurima eaq; diuersa,

Imagines
trium ca-
pitū qui-
bus diabo-
lus apud
Polonos
Trinitatē
mentieba-
tur.

inter quæ trium capitum erant sculpta, qui-
bus etiam Diabolus Trinitatem in gente illa
mentiebatur. Quemadmodum & pictores va-
nissimi etiamnum faciunt, qui Deum trinum
triplici vultu pingunt. Nec quicquam erat
tam feracius vſitatusq; in religione Polono-
rum Ethnica, quàm cultus simulachrorū, qui

Lactanti-
lib. 2. de
origine
erroris,
cap. 2.

ut de talibus loquitur Lactantius, infecti
persuasione, ac mentes eorum penitus succum
stultitiæ perbiberint, adorabant insensibilia,
qui sentiebant, irrationabilia, qui sapiebant,
exanima, qui viuebant, terrena, qui orti erant
è cælo, stupendam audaciam habendi & co-
lendi

lēdi simulachra, perstringens. Sed & alia sa-
cificiorū genera obseruabāt, quæ ab Helmol-
do exprimuntur. Inualuit, inquit, per vniuer-
sam Sclauiam multiplex idolorum cultura,
errorq; superstitionum. Et alijs verbis. His
dicati erant Flamines & sacrificiorum liba-
menta, multiplex religionis cultus. Porro
solennitates dijs dicandas sacerdos iuxta for-
tium nutum denunciat, conueniuntq; viri &
mulieres cum paruulis, mactantq; dijs suis ho-
stias de bobus & ouibus. Pleriq; etiam de ho-
minibus Christianis, quorum sanguine Deos
suos oblectari iactitant. Post cæsam hostiam
sacerdos de cruore libat, ut sit efficacior o-
raculis capeffendis. Nam sanguine dæmonia
facilius inuitari, multorum opinio est, quæ o-
mnia, credibile est eos ad imitationem pri-
mi Hebræorum factitasse, Sabbathum suum
celebrando, in quo Conuentum frequentem
virorum, mulierum, puerorum agebant, quo
tempore sacrificabant, non D & O vero, sed
ut seruus Dei dicit Paulus, dæmonijs. Quam

Helmol
 cap. 53.
 Polonis
 variz sus
 perstitio
 nes.

S imita-

imitationem omnem in cultu omni gentiliū
graphice Augustinus hisce explicat verbis.

August.
cont. Fab.

Manich.
lib. 22.

cap. 17.
pag. 398.

I. Cor. 8.

Gen 4. c.

Angelo
rum mal
rum duc
vitia,

Origo
Imaginū.

Veri Sacrificij, sicut religiosa pradicamenta
Hebraei celebrauerunt, ita sacrilega imita-
menta Pagani. Quoniam quæ immolant gen-
tes, ait Apostolus, Dæmonijs immolant, non
DEO. Antiqua enim res est, prænunciati-
ua immolatio sanguinis, futuram passionem
mediatoris ab initio generis humani, testifi-
cans. Hanc enim primus Abel obtulisse in sa-
cris literis inuenitur. Non igitur mirum est,
si præuaricatores Angeli, quorum duo ma-
xima vitia sunt, superbia ac fallacia, per
hunc aërem volitantes, quod vni vero DEO
deberi nouerant, hoc sibi à suis cultoribus
exegerunt, à quibus Dij putari voluerunt,
dante sibi locum vanitate cordis humani:
maximè cum ex desiderio mortuorum consti-
tuerentur imagines, unde simulachrorum
usus exortus est, & maiore adulatione diui-
ni honores deferrentur, tanquam in cælum re-
ceptis, pro quibus se in terris dæmonia colen-
da sup-

da supponerent, & sibi sacrificari à deceptis
 & perditis flagitarent. Hæc nimirum Polo-
 ni priscis illis temporibus, fascinati à dæmo-
 nijs sacra habebant, quibus honores diuinos
 Dijs hisce suis decernebant. Idolū Po-
 Podaga, vel ut Crantzius habet, Pogaga, goda di-
 quod verius Pogoda lingua nostra diceret, ctum,
 hoc est, DEVM serenitatis, quem alio no-
 mine Zywie, nimirum auram vitalem voca-
 bant, habebant. Quod quidem Idolū idē
 religiosissimē colebant, quo omnem perturba-
 tionem & inclementiam cæli ab aruis & cam-
 pis suis auerterent. DEOS insuper alios
 more aliarum gentium venerabantur, Mar- Mars De-
 em præcipuē tanquam militiæ, cui omnem o- us militie.
 peram nauabant, præsidem patronumq̃: Plu- Pluto De-
 tonem item inferni DEVM, cuius templum us inferni
 amplissimum G N E S N Æ fuit, NY A cuius pæ-
 vocatum, honore] prosequerantur maxi nas formi-
 mo, idq̃ ob metum infernalium pœnarum, dabat Po-
 quas post mortem superesse credebant, et si loni gens
 cum morte temporali omnia putabant finire. tiles.

Venerem

Dea Vén.

Dziewva.

na dicta.

Festa Hi.

laria.

Bachana.

lia.

Venerem etiam, quæ ad omnia veniat, augu-
ste venerabantur, quam Dziewanam, hoc est
Dziewoije vocabāt, quod esset Dea & patro-
na puellarum mulierumq̃. Hilaria quoq̃, læ-
titia celebritas, illis Romano more fuit in u-
su, cui DEOS, quos Lelum, Polelum voca-
bant, tanquam conuiuales patronos præficie-
bant. Quos in ducendis choreis canentes ac
plausum dātes, Hei Lelum, Polelum usurpa-
bant, hac lætitia honorem dijs suis promouen-
tes, sibiq̃ fausta gaudia precantes, & ne quid
in his dijs suis indignum agerēt præcauentes.
Quem morem etiamnum passim in CHristia-
norum pagis & oppidis, verum dispari reli-
gione & virtute, mulieres benè potæ &
procaces, facere consueuerunt. Celebrabant
præterea ipsa Bachanalia magno sodalitatis
concurſu, quem Stado vocabant, hoc est ca-
teruam ac colluiem promiscuam hominum
masculorum & mulierum. Qui eo tempo-
re quo nos diem Pentecostes maximum ac fe-
stum obire consueuimus, fixis in terram fron-
dibus,

dibus, & in his extremo tempore diei, appen-
sis lucernis, gregatim per forum & plateas
cursitabant, obscœna quæq; patrantes. Quæ
etiam Christiani malè feriat in multis locis,
Ethnicismum exprimentes & reuocantes, au-
dacter proiecta fronte faciunt. Huc adfero
alia, quæ in usu habebant, quibusq; religio-
nem suam testabantur, utpote natalitia festa,
quæ solenni cum conuiuio celebrabant, idq;
more aliarum gentium, quæ in vitam hanc
venire maximi ducebant, minimè illud re-
putantes, quòd melior sit dies mortis die na-
tiuitatis, teste sapiente. Fuit etiam illis
celebritas, quam Athenienses OEnisteria vo-
cabant, quam pubescentes Ephebi perage-
bant, antequam comam attonderent, quam et-
iam dijs consecrabant. Quemadmodum Plu-
tarchus scribit, tempore Thesei eos, qui ex
Ephebis excessissent, de comis primitias of-
ferre consueuisse, quod & Mieczslau in
pueritia fecisse, legimus. Habebant & fune-
sta sacra, parentalia dicta, pro recordatione
& expia-

Festa na-
talitia,

Ecclesia-
stes cap. 7.

OEniste-
ria festa,

Plutarchus
in Theseo
pag. 1.

Funesta
sacra.
Feralia.

¶ *Expiatione suorum mortuorum.* Feralia
item Romanis illis nota, dies Dijs manibus
consecrati, cum ad tumulos epulas ferrent,
ibiq; canas & epulum agitarent. Sed hæc
brevibus, de religione priori gentili Polo-
norum, me exarasse sufficiat, parti primæ
huius Chronici finem ut imponam.

Honor & laus sit illi, qui dedit vel-
le, dabitq; perficere.

AD AVTOREM.

Historiam, Lucem, Speculum, vitæq; Magistram.

Ac Speculam, veterum Musa polita vocat.

LUCEM, quod visenda facit, quæ tecta latebant,

Nec finit offenso nos titubare pede.

At SPECVLVM; quia curua notās & recta, pudendis

Quid maculis distent non maculosa, docet.

RECTRICEM vitæ; mores quia formiat & ornat,

Quidq; sequi deceat, quidq; cauere, monet.

Sed SPECVLAM; quoniam per facta Futura reuelās,

Argos aut etiam Nestoras esse facit.

Ergo, viros merito dignemur oportet honore

Hos, quibus historiam condere cura fuit.

In quorum numero cū tu GLICZNERE, nitescas,

Ingenio parta laude perennis eris.

AD LECTOREM.

Historiam veterum GLICZNERVS texere regum

Aggressus, cunctis vtile mouit opus.

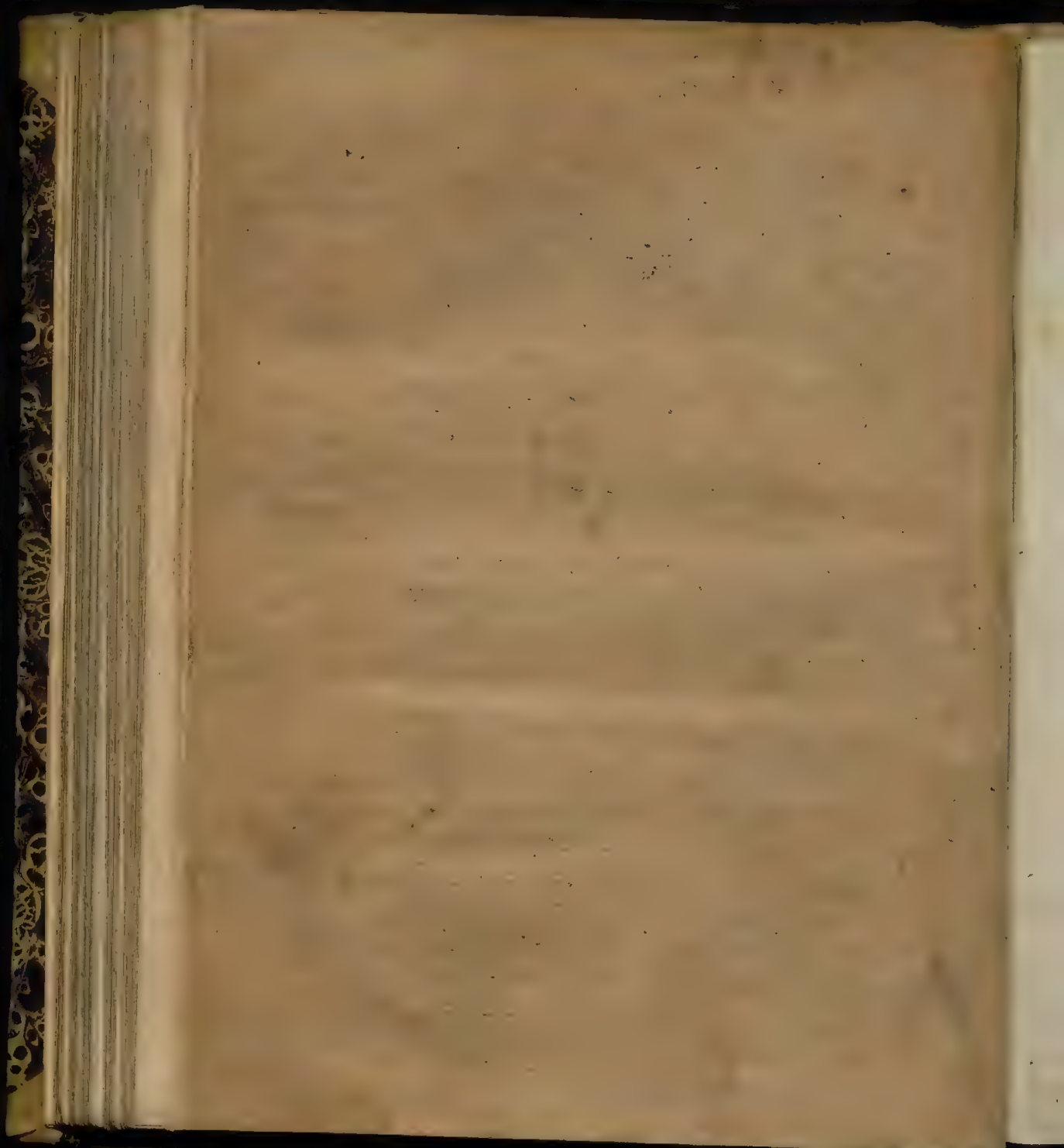
Nam velut in specula mōstrās, quid prosit & obsit,

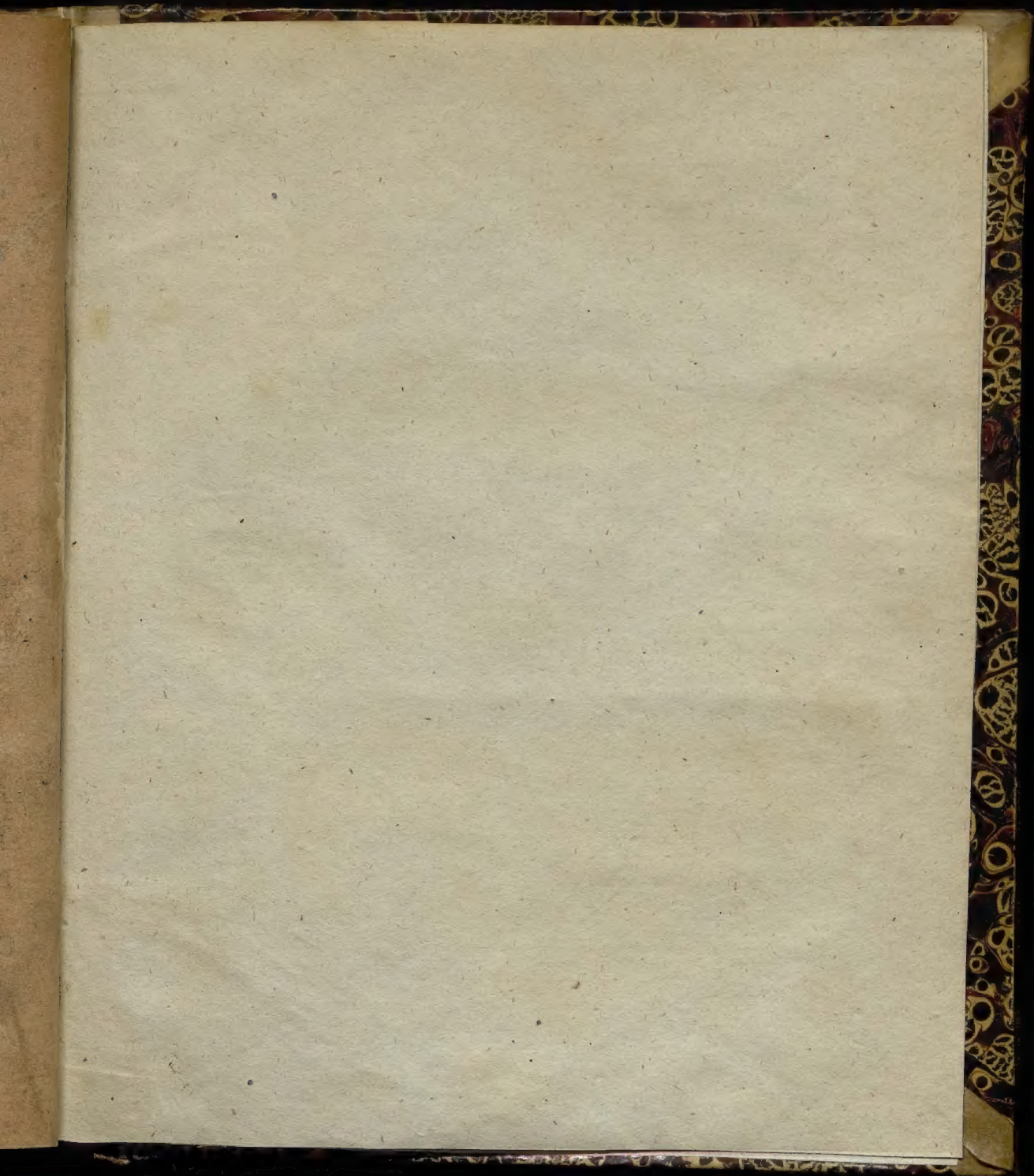
Vt bonus & prudens inueniāre, docet.

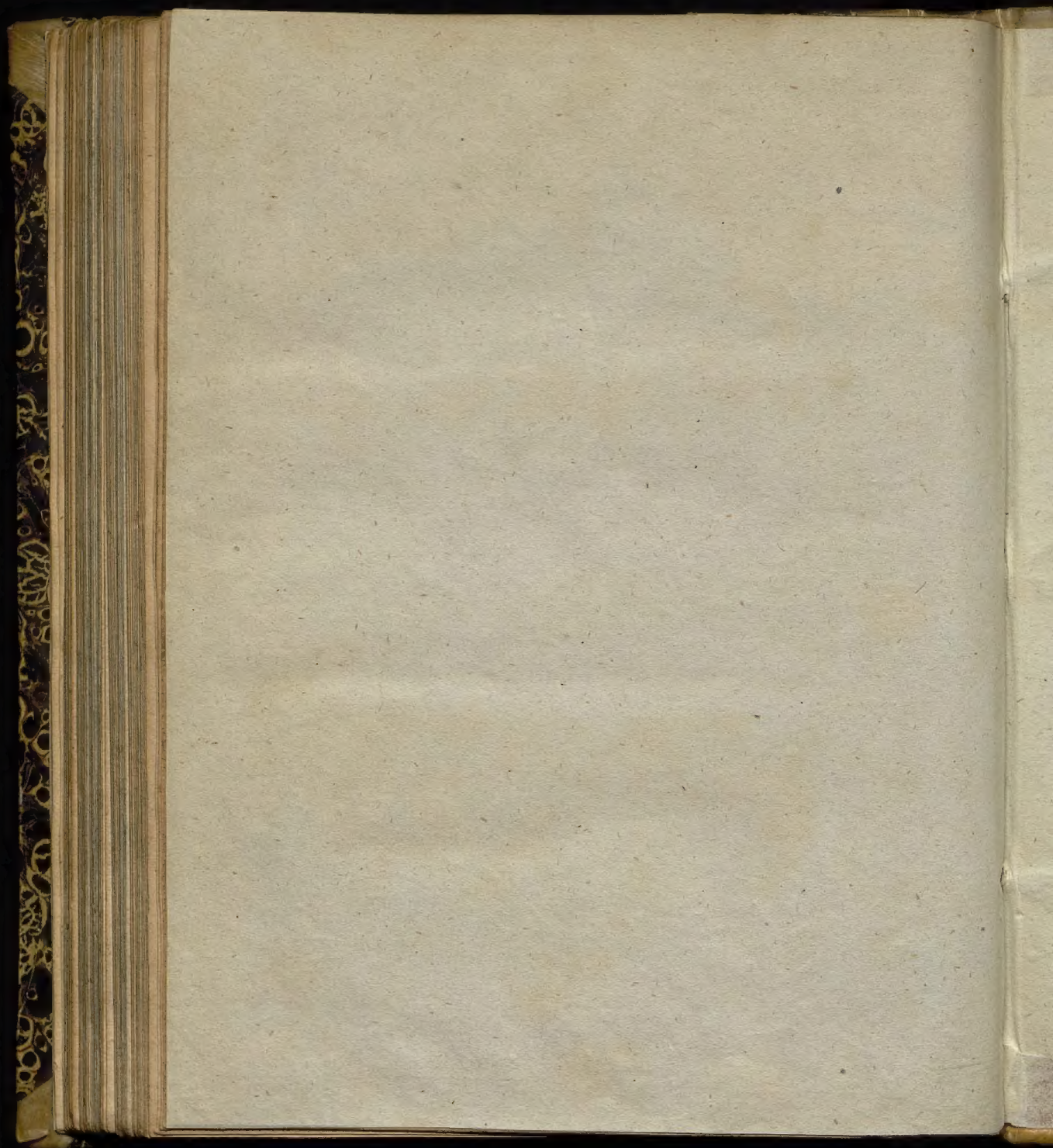
Scilicet exemplis morum documenta valescunt,

Exemplis virtus creuit & aucta fuit.

M. HVLDR. SCHOB.

Wyznania z Kórnikiem i dom
S. Walczyńskiego, 28. X. 1927

